Euroopa Liidu
Teataja

ET
C-seeria

C/2024/7467

20.12.2024

KOMISJONI TEATIS

Juhised lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise kohta määrusega (EL) 2021/1060 (ühissätete määrus) hõlmatud fondide raames

(C/2024/7467)

VASTUTUSE VÄLISTAMINE

„Selle töödokumendi on koostanud komisjoni talitused. Selles antakse kohaldatava ELi õiguse alusel tehnilisi juhiseid ühissätete määrusega hõlmatud fondide järelevalves, kontrollimises või rakendamises osalevatele töötajatele ja asutustele. Käesolevad juhised ei piira Euroopa Kohtu ja Üldkohtu tõlgendusi.“

Sisukord

Lehekülg

Lühendite selgitused 3

Preambul 3

Peatükk 1: Lihtsustatud kuluvõimaluste tutvustus 4

1.1. Millised on lihtsustatud kuluvõimalused ja miks neid kasutatakse? 4

1.2. Millisel juhul on kõige otstarbekam kasutada lihtsustatud kuluvõimalusi 4

1.3. Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine kahel hüvitamise tasandil 5

1.4. Lihtsustatud kuluvõimaluste vabatahtlik ja kohustuslik kasutamine 7

Peatükk 2: Lihtsustatud kuluvõimaluste liigid 8

2.1. Erinevate lihtsustatud kuluvõimaluste liikide ülevaade 8

2.2. Ühtse määra alusel rahastamine 9

2.2.1. Üldpõhimõtted 9

2.2.2. Ühtsed määrad kaudsete kulude kindlaksmääramiseks (ühissätete määruse artikkel 54) 12

2.2.3. Ühtne määr otseste personalikulude kindlaksmääramiseks (ühissätete määruse artikli 55 lõige 1) 13

2.2.4. Ühtne määr tegevuse kõikide muude kulude kui otseste personalikulude kindlaksmääramiseks (ühissätete määruse artikkel 56) 13

2.2.5. Reisi- ja majutuskulude ühtne määr (Interregi määruse artikli 41 lõige 5) 15

2.2.6. Tehnilise abi ühtsete määrade erijuhtum (ühissätete määruse artikli 36 lõige 5) 15

2.2.7. Kogukonna juhitud kohaliku arengu toetamise eripärad 16

2.3. Ühikuhinnad 16

2.3.1. Üldpõhimõtted 17

2.3.2. Tunnitasu alusel arvutatud personalikulud (ühissätete määruse artikli 55 lõiked 2–4) 19

2.4. Kindlasummalised maksed 22

2.4.1. Üldpõhimõtted 22

2.5. Lihtsustatud kuluvõimaluste kombineerimine 24

Peatükk 3: Lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamine 26

3.1. Lihtsustatud kuluvõimalused tuleb eelnevalt kindlaks määrata 26

3.2. Metoodika 27
3.2.1. Aus, õiglane ja kontrollitav arvutusmeetod 27
3.2.2. Eelarveprojekt 30
3.2.3. Liidu poliitikavaldkondade puhul kohaldatavate lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine 33
3.2.4. Toetuskavade, mida liikmesriigid täielikult rahastavad, lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine 33
3.2.5. Ühissätete määruses või fondispetsiifilistes eeskirjades või nende alusel kehtestatud ühtsete määrade ja erimeetodite kasutamine 34
3.2.6. Varasemate programmitöö perioodide lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine 34
3.2.7. Samas liikmesriigis või teistes liikmesriikides kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste taaskasutamine .. 35
3.3. Menetlustoimingud lihtsustatud kuluvõimaluse heakskiitmiseks programmi raames (ülemine tasand) 35
3.4. Lihtsustatud kuluvõimaluste ajaline kohandamine (kohandamismeetod) 36
Peatükk 4: Lihtsustatud kuluvõimaluste rakendamine 36
4.1. Ülemise tasandi puhul kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste korral kasutatav vääring 36
4.2. Programmi jaoks heaks kiidetud lihtsustatud kuluvõimaluste ajaline kohaldamine 37
4.3. Lihtsustatud kuluvõimaluste deklareerimine maksetaotlustes 37
4.4. Komisjoni delegeeritud õigusaktides kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine 38
Peatükk 5: Horisontaalsed põhimõtted 38
5.1. Riigihanked ja lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine 38
5.2. Lihtsustatud kuluvõimaluste kokkusobivus riigiabi eeskirjadega 38
5.3. ERFi ja ESF+ ristfinantseerimine 41
5.4. Andmete kogumise, säilitamise ja avaldamisega seotud nõuded 42
5.5. Lihtsustatud kuluvõimalused ja rahastamiskõlblikkuse periood 43
Peatükk 6: Juhtimiskontrollid ja auditid 43
6.1. Juhtimiskontrollide ja auditite üldise kohaldamise meetodid 43
6.2. Lihtsustatud kuluvõimaluse metoodika nõuetekohase kehtestamise kontrollimine 44
6.3. Korraldusasutuse kontroll ning metoodika nõuetekohase kohaldamise audit rakendamise ajal 46
6.3.1. Ühtsete määrade nõuetekohase kohaldamise kontrollimine 46
6.3.2. Ühikuhindade nõuetekohase kohaldamise kontrollimine 47
6.3.3. Kindlasummaliste maksete nõuetekohase kohaldamise kontrollimine 48
6.4. Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral topeltrahastamise puudumise kontrollimine 48
6.5. Riigiabi eeskirjadele vastavuse kontrollimine lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral hüvitamisvormina . 50
6.6. Pettusejuhtumid ja tõsised puudused 51
6.7. Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamisega seotud võimalikud vead ja õigusnormide rikkumised 51
1. lisa. Lihtsustatud kuluvõimaluste näited 54
2. lisa. Kuidas täita ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liidet 58
3. lisa. Näide lihtsustatud kuluvõimaluste kokkusobivusest riigiabi eeskirjadega 66

Lühendite selgitused

AMIF	Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond
BMVI	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu
EK	Euroopa Komisjon
EKK	Euroopa Kontrollikoda
EMKVF	Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond
ERF	Euroopa Regionaalarengu Fond
ESF+	Euroopa Sotsiaalfond+
SJF	Sisejulgeolekufond
JTF	Õiglase ülemineku fond
LKV	Lihtsustatud kuluvõimalus
VKE	Väike ja keskmise suurusega ettevõtja

Preambul

Käesolevas dokumendis on esitatud tehnilised juhised kulude kohta, mis deklareeritakse määrusega (EL) 2021/1060 ([1]) (ühissätete määrus) hõlmatud fondide suhtes kohaldatavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtse määra alusel rahastamise (edaspidi „lihtsustatud kuluvõimalused“) alusel, ning selle eesmärk on jagada häid tavasid, et innustada liikmesriike neid võimalusi kasutama. See hõlmab ühissätete määruse õigusraamistiku pakutavaid võimalusi programmitöö perioodiks 2021–2027 ning selles võetakse arvesse määrusega (EL) 2021/1060 tehtud seadusandlikke muudatusi võrreldes programmitöö perioodiga 2014–2020, eelkõige võimalust hüvitada liidu osalus programmides lihtsustatud kuluvõimaluste vormis.

Määruse (EL) 2021/1060 jõustumise järgselt hõlmavad juhised toetusesaajatele liikmesriikide poolt antud toetuste hüvitamist lihtsustatud kuluvõimaluste või erinevate hüvitamisviiside kombinatsiooni vormis vastavalt ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punktidele b, c, d ja e ning liidu osaluse hüvitamist programmides lihtsustatud kuluvõimaluste või erinevate hüvitamisviiside kombinatsiooni vormis vastavalt ühissätete määruse artikli 51 punktidele c, d, e ja f.

Juhised sisaldavad ka täiendavaid selgitusi, mis põhinevad liikmesriikide ja sidusrühmade esitatud küsimustel, mis on seotud programmitöö perioodiga 2021–2027 või puudutavad seda.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

PEATÜKK 1: LIHTSUSTATUD KULUVÕIMALUSTE TUTVUSTUS

1.1. Millised on lihtsustatud kuluvõimalused ja miks neid kasutatakse?

Lihtsustatud kuluvõimalused on eelnevalt kindlaks määratud summad või protsendimäärad, mis vastavad võimalikult täpselt tegelikele (reaalsetele) rahastamiskõlblikele kuludele, mis reaalselt kantakse tegevuse elluviimisel. Seetõttu on tegemist alternatiivse meetodiga tegevuse rahastamiskõlblike kulude hüvitamiseks, mitte tavapärase meetodiga, mille korral hüvitatakse toetusesaaja tegelikult tekkinud ja tasutud kulud, mida tõendavad arved või maksekviitungid (ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkt a, edaspidi „tegelikud kulud“).

Lihtsustatud kuluvõimaluste korral ei nõuta enam kaasrahastatud kulude iga euro seostamist eraldi tõendava dokumendiga. Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine vähendab märkimisväärselt korraldusasutuste ja toetusesaajate halduskulusid ja -koormust.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine tähendab seda, et ühissätete määruse fondide juhtimisse kaasatud inim- ja haldusressursid saab **suunata poliitikaeesmärkide täitmisele**, kuna (finants)dokumentide kogumiseks ja kontrollimiseks on vaja vähem ressursse.

Lihtsustatud kuluvõimalused **hõlbustavad** tänu halduprotsessi lihtsustamisele **juurdepääsu fondidele ka väikeste toetusesaajate jaoks**. Lisaks saavad toetusesaajad oma projektide kestuse jooksul kasu lihtsustatud ja vähem aeganõudvatest protsessidest alates rahastamistaotluse esitamisest kuni kulude hüvitamiseni (nt väiksemad kulud ja lühem aeg, mis on vajalik rahastamistaotluse koostamiseks, vähem nõutavaid tõendavaid dokumente, väiksem oht esitada mittenõuetekohaseid dokumente või jätta mõned dokumendid üldse esitamata, kulude kiirem hüvitamine).

Samuti aitavad lihtsustatud kuluvõimalused ühissätete määruse fonde tõhusamalt ja korrektsemalt kasutada (**madalam veamäär**). Euroopa Kontrollikoda on paljude aastate jooksul korduvalt soovitanud komisjonil innustada ja laiendada lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamist, eelkõige kuna nende puhul esineb vähem vigu ([2]). Euroopa Kontrollikoja infodokumendis „Ühtekuuluvuspoliitika elluviimise lihtsustamine 2020. aastale järgneval perioodil“ korrati selliseid seisukohti, soovitades suurendada lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise võimalust ka selleks, et vähendada halduskulusid ja -koormust ([3]).

1.2. Millisel juhul on kõige otstarbekam kasutada lihtsustatud kuluvõimalusi

Lisaks juhtudele, mille puhul lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine on kohustuslik (vt punkt 1.4 allpool), soovitatakse tungivalt lihtsustatud kuluvõimalusi kasutada konkreetselt selliste tegevuste korral, mille puhul on täidetud üks või mitu järgmistest teostatavuse ja asjakohasuse kriteeriumidest:

— tegevuste puhul, mille tegelikke kulusid on keeruline ja/või koormav kontrollida (palju tõendavaid dokumente väikeste summade kohta, millel ei ole tegevuse eeldatavale väljundile üldse mõju või mille mõju on väike, keerulised kulude jaotamisalused jms);

— sarnaste tegevuste elluviimise rahalise ja kvantitatiivse poole kohta on kergesti kättesaadavad usaldusväärsed varasemad andmed või statistilised andmed, mis on usaldusväärsete arvutusmeetodite koostamise aluseks;

— standardraamistikuga hõlmatud tegevuste puhul, nagu korduvad tegevused, mille tingimused ei muutu ja mille elluviimine toimub standardkujul;

— sarnast liiki tegevuste puhul juba kasutatakse lihtsustatud kuluvõimaluste meetodeid mõne riiklikult rahastatud kava või ELi poliitikavaldkonna raames.

([2]) Vt näiteks Euroopa Kontrollikoda „Ühtekuuluvuspoliitika elluviimise lihtsustamine 2020. aastale järgneval perioodil“, infodokument, mai 2018; Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne eelarveaasta 2011 eelarve täitmise kohta, 6. peatükk, punkt 30; Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne eelarveaasta 2012 eelarve täitmise kohta, 6. peatükk, punkt 42; Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne eelarveaasta 2014 eelarve täitmise kohta, 6. peatükk, punkt 79; Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne eelarveaasta 2018 eelarve täitmise kohta, 6. peatükk, punkt 24; Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne eelarveaasta 2020 eelarve täitmise kohta, 5. peatükk, punkt 23; Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne eelarveaasta 2021 eelarve täitmise kohta, 5. peatükk, punkt 23.

([3]) https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/BRP_Cohesion_simplification/Briefing_paper_Cohesion_simplification_ET.pdf.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutuselevõtt nõuab aega ja ressursse. Seda tuleks uue metoodika väljatöötamisel arvesse võtta. Kui sellesse panustamine ei ole kooskõlas lihtsustatud kuluvõimaluste pakutavate lihtsustamise eesmärkidega, võivad alternatiivsed hüvitamismeetodid olla asjakohasemad.

1.3. **Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine kahel hüvitamise tasandil**

Kooskõlas programmitöö perioodi 2021–2027 õigusraamistikuga saab lihtsustatud kuluvõimalusi kasutada kahel hüvitamise tasandil:

— liidu osaluse hüvitamine komisjoni poolt liikmesriikide programmidele (ülemine tasand) ning

— liikmesriikide poolt toetusesaajatele antud toetuste hüvitamine (alumine tasand).

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine ülemise tasandi puhul

Liidu osaluse programmis võib hüvitada lihtsustatud kuluvõimaluste vormis kooskõlas ühissätete määruse artikli 51 punktidega c, d ja e.

Lihtsustatud kuluvõimalused tuleb kindlaks määrata järgmiselt:

1. komisjoni otsusega, millega programm või selle muudatus heaks kiidetakse (ühissätete määruse artikli 94 lõige 3) või

2. komisjoni poolt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga (ühissätete määruse artikli 94 lõige 4).

Esimesel juhul peaksid liikmesriigid esitama komisjonile ettepaneku kooskõlas ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liitega programmi esitamise või selle muudatuse taotluse raames. **Asjaomase programmi auditeerimisasutus peab andma positiivse eelhinnangu** ([4]) arvutusmeetodile ja summadele ning andmete kontrolli, kvaliteedi, kogumise ja säilitamise tagamise korrale.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine ülemise tasandi puhul ei ole automaatselt seotud lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamisega alumise tasandi puhul. Kui liidu osaluse hüvitamine põhineb programmis või delegeeritud õigusaktis heaks kiidetud lihtsustatud kuluvõimalustel, võib toetusesaajale hüvitamine toimuda mis tahes toetuse vormis (ühissätete määruse artikli 94 lõige 3).

Täieliku lihtsustamise saavutamiseks on soovitatav, et ülemise tasandi puhul kasutatavaid lihtsustatud kuluvõimalusi kasutataks ka alumisel tasandil, toetusesaajatele makstud toetuste hüvitamisel.

Liikmesriigid ei ole ülemise tasandi puhul kohustatud kasutama lihtsustatud kuluvõimalusi. Liidu osalus programmis võib põhineda toetusesaajatele antud toetuse mis tahes vormis hüvitamisel (ühissätete määruse artikli 51 punkt b).

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine alumise tasandi puhul

Lihtsustatud kuluvõimalusi tohib kasutada ainult tegevuste puhul, mida rahastatakse toetuste kaudu (ühissätete määruse artikli 53 lõige 1). Lihtsustatud kuluvõimalusi ei saa kasutada rahastamisvahendite ja auhindade tarbeks. Lihtsustatud kuluvõimalused, mida kasutatakse liikmesriikide poolt toetusesaajatele antud toetuste hüvitamiseks, ei ole ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liite kaudu programmi kaasatud ega vaja komisjoni heakskiitu.

Auditeerimisasutuse tehtav eelhindamine ei ole nõutav lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mida kasutatakse alumise tasandiga seoses, kuid see **on väga soovitatav**.

Lihtsustatud kuluvõimalused on ühissätete määruse artikli 53 kohased toetuste vormid. Toetusi käsitlevaid sätteid, sealhulgas lihtsustatud kuluvõimalusi käsitlevaid sätteid, **ei kohaldata toetuse suhtes, mida on antud kombineeritud toetuse vormis samas rahastamisvahendi tegevuses** vastavalt ühissätete määruse artikli 58 lõikele 5; kombineeritud toetus vastab rahastamisvahendi eeskirjadele. Kui aga toetust kombineeritakse rahastamisvahendiga **kahe eraldi tegevuse puhul**, võib toetuse vormis antava toetuse osa puhul kasutada lihtsustatud kuluvõimalusi. Lihtsustatud kuluvõimalusi ei saa kasutada juhul, kui tegevust toetatakse auhinna vormis.

([4]) Vastavalt ühissätete määruse V (või VI) lisa 1. liite C jao punktile 5.

Peamised sarnasused ja erinevused lihtsustatud kuluvõimaluste vahel, mida kasutatakse ülemise tasandi või ainult alumise tasandi puhul

	Lihtsustatud kuluvõimalused, mida kasutatakse ülemise tasandi puhul	Lihtsustatud kuluvõimalused, mida kasutatakse ainult alumise tasandi puhul
Kasutatud lihtsustatud kuluvõimaluste liik	Ühikuhinnad, ühtse määra alusel rahastamine ja kindlasummalised maksed	
Komisjoni roll lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamisel	Lihtsustatud kuluvõimalused võtab komisjon vastu: 1) otsusega, millega programm või selle muudatus heaks kiidetakse ettepaneku alusel, mille liikmesriigid on esitanud vastavalt ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites esitatud vormile (ühissätete määruse artikli 94 lõige 3), või 2) delegeeritud õigusaktiga (ühissätete määruse artikli 94 lõige 4).	Lihtsustatud kuluvõimalused ja metoodika määravad kindlaks liikmesriigid ilma komisjoni kohustusliku kaasamiseta.
Auditeerimisasutuse roll lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamisel	Metoodika eelhindamine auditeerimisasutuse poolt on kohustuslik lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mis on kehtestatud komisjoni otsusega, millega programm või selle muudatus heaks kiidetakse (ühissätete määruse artikli 94 lõige 3 ning ühissätete määruse V (või VI) lisa 1. liite C jao punkt 5).	Metoodika eelhindamine auditeerimisasutuse poolt ei ole kohustuslik, kuid on väga soovitatav.
Lubatud metoodika	Ausal, õiglasel ja kontrollitaval meetodil (nt statistilised ja varasemad andmed) põhinev arvutus. Eelarveprojekt. Olemasolevate ELi või riiklike kavade kasutamine sarnast liiki tegevuste puhul.	Ausal, õiglasel ja kontrollitaval meetodil (nt statistilised ja varasemad andmed) põhinev arvutus. Eelarveprojekt (kui tegevuse kogumaksumus ei ületa 200 000 eurot). Olemasolevate ELi või riiklike kavade kasutamine sarnast liiki tegevuste puhul. Ühissätete määruse või fondispetsiifiliste määrustega või nende alusel kehtestatud määrade ja metoodikate kasutamine.
Hüvitamise tasand	Komisjon hüvitab liikmesriigile kulud (ülemine tasand) lihtsustatud kuluvõimaluse alusel, mis on heaks kiidetud komisjoni otsusega, millega programm või selle muudatus heaks kiidetakse, või mis on kehtestatud delegeeritud õigusaktis.	Liikmesriik hüvitab toetusesaajale (alumine tasand) lihtsustatud kuluvõimaluse vormis ning komisjonile deklareeritakse samad kulud.
Juhtimiskontrollide ja auditite ulatus	Ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites sätestatud hüvitamise tingimuste täitmine.	Lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamiseks kasutatud metoodika ([1]) ja lihtsustatud kuluvõimaluste metoodika kohaldamine.
Juhtimiskontrollid ja auditid EI hõlma	Aluseks olevad tegelikud kulud (välja arvatud tegelikud kulud, mida kasutatakse ühtse määra alusel rahastamise arvutustes). Lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamiseks kasutatud metoodika, mis on vastu võetud kas komisjoni otsusega, millega programm või selle muudatus heaks kiidetakse, või delegeeritud õigusaktiga. Vt ka 6. peatükk.	Aluseks olevad tegelikud kulud (välja arvatud tegelikud kulud, mida kasutatakse ühtse määra alusel rahastamise arvutustes). Arvutusmeetod, mida on kasutatud kehtestatud ühtsete määrade kindlaksmääramiseks (v.a ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkt c). Vt ka 6. peatükk.

([1]) Üksikasjalikum teave on esitatud käesoleva dokumendi 6. peatükis „Juhtimiskontrollid ja auditid“.

1.4. **Lihtsustatud kuluvõimaluste vabatahtlik ja kohustuslik kasutamine**

Tavapärane kohaldamine: lihtsustatud kuluvõimaluste vabatahtlik kasutamine

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine on ülemise ja alumise tasandi puhul liikmesriikidele vabatahtlik, välja arvatud ühissätete määruse artikli 53 lõike 2 kohaldamise korral, nagu on kirjeldatud käesolevas peatükis allpool. Ülemise tasandi puhul, kui komisjon on vastu võtnud otsuse, millega kiidetakse heaks programmi lihtsustatud kuluvõimalused, hüvitatakse liidu osalus liikmesriigile selles vormis ja liikmesriik ei saa seda taotleda ühissätete määruse artikli 51 punkti b alusel, st toetusesaajale makstud toetuse alusel. Alumise tasandi puhul otsustab korraldusasutus või Interregi programmide puhul seirekomisjon, kas kasutada projektikonkursis lihtsustatud kuluvõimalusi või mitte, määrates kindlaks kulukategooriad ja/või tegevuste liigid, mille suhtes neid lihtsustatud kuluvõimalusi kohaldatakse. Läbipaistvuse ja toetusesaajate võrdse kohtlemise põhimõtete järgimise tagamiseks tuleks täpsustada ja avaldada (konkursikutsetes, programmi eeskirjades või riiklikes õigusnormides) kohaldatavate lihtsustatud kuluvõimaluste ulatus, st kulukategooriad või tegevuste liigid, mille tarbeks neid rakendatakse.

Erand: juhud, mil lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine on kohustuslik

Ühissätete määruse artikli 53 lõike 2 esimeses lõigus on sätestatud, et kui tegevuse kogukulu **ei ületa 200 000 eurot**, peaks ERFist, ESF+st, JTFst, AMIFst, SJFst ning BMVIst toetusesaajale antav toetus olema ühikuhindade, kindlasummaliste maksete või ühtsete määrade vormis, **välja arvatud allpool nimetatud erandid**. Selle sätte eesmärk on piirata tegelike kulude kontrollimist, mis ei oleks sellise tegevuse väikest väärtust arvestades kulutõhus.

Väikeprojektide puhul, mida rahastatakse Interregi programmi raames väikeprojektide fondidest (Interregi määruse artikli 25 lõige 6 ([5])), peab ERFi toetus olema lihtsustatud kuluvõimaluste vormis, kui **avaliku sektori toetus väikeprojekti elluviivale lõppsaajale ei ületa 100 000 eurot**, välja arvatud tegevuste puhul, mille puhul toetus kujutab endast riigiabi.

Ühissätete määruse artikli 53 lõike 2 kohaldamisel võetakse arvesse neid kulusid, mida kavandatakse tegevuse toetuse tingimusi käsitleva dokumendi allkirjastamise ajal ([6]). Tegevuse või väikeprojekti elluviimisel tegelikult kantud kulud ei ole asjakohased, kuna need ei ole enam osa tegevuse või väikeprojekti kulude arvutus- ja hüvitamismeetodist.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kohustuslikku kasutamist kohaldatakse **toetuse tasandil, mida liikmesriigid annavad toetusesaajatele, seega kaasrahastatava tegevuse ja toetusesaajate tasandil ühissätete määruse artikli 2 tähenduses**. Interregi programmide väikeprojektide fondide puhul (vt eespool) kohaldatakse lihtsustatud kuluvõimaluste kohustuslikku kasutamist **toetuse tasandil, mida väikeprojekti fondi haldav toetusesaaja annab lõppsaajatele**.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine on kohustuslik ka juhul, kui liikmesriigid annavad toetusesaajatele tehnilise abi tegevuste raames toetusi, kui asjaomaste tegevuste kogumaksumus ei ületa 200 000 eurot. Seetõttu ei tehta **erandit tehnilise abi tegevuste jaoks ette nähtud lihtsustatud kuluvõimaluste kohustuslikust kasutamisest** ([7])**.**

Lihtsustatud kuluvõimaluste kohustusliku kasutamise nõuet ei kohaldata järgmise suhtes ([8]):

— **tegevused, millele antakse toetust, mis kujutab endast riigiabi**. Vähese tähtsusega abi ei kujuta endast riigiabi ja seetõttu kuuluvad ainult vähese tähtsusega abi saavad tegevused ühissätete määruse artikli 53 lõike 2 kohaldamisalasse, st lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine on kohustuslik. Kui aga riigiabi ja vähese tähtsusega abi kombineeritakse sama tegevuse puhul, ei kohaldata lihtsustatud kuluvõimaluste kohustuslikku kasutamist;

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1059, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondist ja välistegevuse rahastutest toetatava Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi (Interreg) erisätteid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 94).

([6]) Euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide puhul tuleks ümberarvestamisel eurodesse võtta aluseks summad, mis on kindlaks määratud toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis, kasutades dokumendi allkirjastamise kuu kohta kehtinud komisjoni kuupõhist vahetuskurssi (InforEuro).

([7]) Lihtsustatud kuluvõimaluste kohustuslikku kasutamist kohaldatakse juhul, kui liidu liikmesriigi tehnilisele abile ette nähtud liidu osalus teostatakse kooskõlas ühissätete määruse artikli 36 lõikega 4.

([8]) Lihtsustatud kuluvõimalusi võib nende tegevuste puhul siiski kasutada, kuigi nende kasutamine ei ole kohustuslik. Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise kohta riigiabi saavate tegevuste puhul, mis kuuluvad üldise grupierandi määruse kohaldamisalasse, vt ka punkti 5.2.

— korraldusasutus võib kokku leppida, et **teatavad teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna tegevused** vabastatakse ühissätete määruse artikli 53 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud nõudest, tingimusel et seirekomisjon on sellise erandi tegemise eelnevalt heaks kiitnud. Ühissätete määruses ei ole sellise erandi tegemise kriteeriume täpsustatud. Seega on korraldusasutuse ülesanne teha ettepanek sellise erandi tegemiseks ning tagada, et seirekomisjon selle heaks kiidab.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise kohustuse kohaldamine puudutab **tegevuse kõiki kulukategooriaid**, välja arvatud kaks ühissätete määruse artikli 53 lõike 2 kohast erandit:

1) kulukategooriad, mille suhtes kohaldatakse ühtset määra, võib arvutada tegelike kulude alusel. Näiteks kui kasutatakse ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis b sätestatud kuni 15 % suurust ühtset määra kaudsete kulude jaoks (koos rahastamiskõlblike otseste personalikuludega, mille suhtes kohaldatakse ühtset määra), võib rahastamiskõlblikud otsesed personalikulud deklareerida tegelike kulude alusel (kuid lihtsustatud kuluvõimalused peavad hõlmama muid otseseid kulusid kui otsesed personalikulud). Kui kaudsete kulude jaoks kasutatakse ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis a sätestatud kuni 7 % suurust ühtset määra, võib rahastamiskõlblikud otsesed kulud deklareerida tegelike kulude alusel;

2) osalejatele makstud toetusi ja töötasusid võib hüvitada tegelikult kantud kulude alusel.

Need erandid on ammendavad.

Võimalikud näited lihtsustatud kuluvõimaluste kohustusliku kasutamise nõuete täitmise tagamiseks, kasutades ühissätete määrusega kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalusi

Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkti a või c kasutamine	Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkti b kasutamine	Ühissätete määruse artikli 56 lõike 1 ja 2 kasutamine
Kaudsed kulud = kuni 7 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest (arvutusmeetod ei ole nõutav) või kuni 25 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest (nõutav on aus, õiglane ja kontrollitav arvutusmeetod või määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 5 punkti a kohaselt kindlaks määratud ühtne määr sarnase tegevuse jaoks). Otsesed kulud = tegelikud kulud ([1])	Kaudsed kulud = kuni 15 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest (arvutusmeetod ei ole nõutav). Otsesed personalikulud = tegelikud kulud ([2]) Kõik muud otsesed kulud (vajaduse korral) = lihtsustatud kuluvõimalused	Otsesed personalikulud = tegelikud kulud ([3]) Ülejäänud kulud (välja arvatud osalejatele makstavad töötasud ja toetused) = kuni 40 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest (arvutusmeetod ei ole nõutav). Vajaduse korral võib osalejatele makstavaid töötasusid ja toetusi maksta tegelike kulude alusel (= täiendavad rahastamiskõlblikud kulud).

([1]) Otseseid kulusid võib hüvitada ka mõne muu lihtsustatud kuluvõimaluse vormis, nt ühikuhind, mis on arvutatud ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktides a–d sätestatud meetodite alusel. Erinevate lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonide kohta vt punkt 2.5.
([2]) Otseseid personalikulusid võib hüvitada ka mõne muu lihtsustatud kuluvõimaluse vormis.
([3]) Otseseid personalikulusid võib hüvitada ka ühikuhinna või kindlasummalise makse vormis (kuid mitte ühtse määrana, vt punkt 2.5).

PEATÜKK 2: LIHTSUSTATUD KULUVÕIMALUSTE LIIGID

2.1. Erinevate lihtsustatud kuluvõimaluste liikide ülevaade

Ühissätete määruse artikkel 51 ja artikli 53 lõige 1 sisaldavad kolme liiki lihtsustatud kuluvõimalusi, mida saab määratleda järgmiselt:

— **ÜHTSE MÄÄRA ALUSEL RAHASTAMINE**: rahastamiskõlblike kulude konkreetsed kategooriad, mis on eelnevalt selgelt kindlaks määratud, arvutatakse, kohaldades ühele või mitmele **muule** rahastamiskõlblike kulude kategooriale eelnevalt kehtestatud protsendimäära;

— **ÜHIKUHINNAD**: kõik rahastamiskõlblikud kulud või osa neist arvutatakse kvantifitseeritavate tegevuste, sisendite, väljundite või tulemuste alusel, mis on korrutatud eelnevalt kindlaks määratud ühikuhinnaga;

— **KINDLASUMMALISED MAKSED**: kõik rahastamiskõlblikud kulud või osa neist arvutatakse eelnevalt kindlaks määratud summade alusel, mis tasutakse juhul, kui eelnevalt kindlaks määratud tegevused ja/või väljundid on lõpule viidud.

Korraldusasutus võib otsustada kasutada ühte liiki lihtsustatud kuluvõimalust või kombineerida sama tegevuse raames erinevat liiki lihtsustatud kuluvõimalusi, tingimusel et topeltrahastamise vältimiseks on välistatud erinevate lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulude võimalik kattumine (vt ka punkt 2.5 lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonide kohta).

2.2. **Ühtse määra alusel rahastamine**

Ühtseid määrasid võib kasutada mõlemal hüvitamise tasandil, st ülemise tasandi puhul liidu osaluse hüvitamiseks (ühissätete määruse artikli 51 punkt e) ja alumise tasandi puhul seoses toetustega, mida liikmesriigid annavad toetusesaajale (ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkt d).

On olemas erinevat liiki ühtseid määrasid, eelkõige:

— kehtestatud ühtsed määrad, st need, mis on kindlaks määratud ühissätete määruses ja fondispetsiifilistes määrustes või vajaduse korral ühissätete määruse artikli 94 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktis, mille puhul korraldusasutused ei pea kehtestama arvutusmeetodit kohaldatava määra kindlaksmääramiseks;

— ühtsed määrad, mille jaoks korraldusasutused on välja töötanud metoodika (sealhulgas arvutusmeetodi).

2.2.1. *Üldpõhimõtted*

Kulukategooriate kindlaksmääramine

Ühtse määra alusel rahastamise süsteemis on kuni kolme liiki kulukategooriaid.

— 1. LIIK: rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille alusel kohaldatakse ühtset määra rahastamiskõlblike summade arvutamiseks (nn baaskulu);

— 2. LIIK: rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes rakendatakse ühtset määra;

— 3. LIIK: vajaduse korral muud rahastamiskõlblike kulude kategooriad (nende suhtes määra ei rakendata ja neile ühtne määr ei laiene).

Ühtse määra alusel rahastamise süsteemi kasutamisel peab korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) kindlaks määrama iga liigi alla kuuluvad kulukategooriad: iga kulukategooria peab selgelt kuuluma ainult ühte liiki kolmest. Mõnel juhul võib üks liik olla määratletud teise või teiste vastandina (näiteks süsteemis, kus on ainult otsesed (1. liik) ja kaudsed kulud (2. liik)), võib kaudseid kulusid käsitada kõikide rahastamiskõlblike kuludena, mis ei ole rahastamiskõlblikud otsesed kulud. Tegevuste valikuprotsessis peaks korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) kontrollima, kas ühtse määraga hõlmatud kulukategooriad on konkreetse tegevuse jaoks vajalikud, võttes aluseks tegevuse elluviimiseks vajalikud toimingud, mis on täpsustatud rahastamistaotluses.

Ühissätete määrusega ei piirata mingil viisil rahastamiskõlblike kulude kategooriaid, mida võib kasutada ühtse määra alusel rahastamiseks. Võttes aga arvesse, et ühtsete määrade kasutamise peamine eesmärk on lihtsustamine, sobivad need kõige paremini kulude puhul, mis on suhteliselt madalad ja mille kontrollimine on kulukas (nt ühtne määr personali- või kaudsete kulude katmiseks).

Samal alusel kohaldatavate erinevate kulukategooriate puhul on võimalik kasutada erinevaid ühtseid määrasid ([9])**.** Näiteks võib kaudsete kulude arvutamiseks kasutada ühtset määra, mis moodustab 13 % otsestest personalikuludest. Sama alust (s.o otsesed personalikulud) võib kasutada ka tegevuse reisi- ja majutuskulude arvutamiseks, rakendades 15 % suurust ühtset määra.

([9]) Siiski ei saa kõiki ühtseid määrasid kombineerida. Eelkõige ei tohi ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 sätestatud ühtset määra kombineerida ühissätete määruse artiklis 54 või artikli 55 lõikes 1 sätestatud ühtsete määradega, vt punkt 2.2.4. Lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioone puudutav lisateave on esitatud punktis 2.5.

Ühtset määra on võimalik arvutada tegelike kulude alusel või lihtsustatud kuluvõimalusi kasutades hüvitatud kulude alusel. (Vt punkt 2.5).
Topeltrahastamise vältimiseks tuleks lihtsustatud kuluvõimaluste metoodika väljatöötamisel pöörata erilist tähelepanu selle tagamisele, et baaskulude hulka ei arvata ühtse määraga hõlmatud kulukategooriaid.

Ühissätete määruses ja fondispetsiifilistes määrustes kirjeldatud konkreetsed ühtsed määrad kulukategooriate arvutamiseks

Õigusraamistikus on kindlaks määratud teatavad konkreetsed ühtsed määrad. Neid ühtseid määrasid võib kasutada liikmesriikide poolt toetusesaajatele antud toetuste hüvitamiseks (ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkt e).

Ainult juhul, kui nii on ühissätete määruses sõnaselgelt sätestatud, võib kasutada ühtseid määrasid, nõudmata korraldusasutuselt arvutusmeetodi kehtestamist kohaldatava määra kindlaksmääramiseks (kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalused). Neid ühtseid määrasid kohaldatakse teatava kulukategooria (st baaskulude) suhtes, et arvutada välja muud kulukategooriad (mis on hõlmatud ühtse määraga). Korraldusasutus võib kasutada mis tahes määra kuni asjaomases artiklis nimetatud määrani ning ta ei pea põhjendama, miks valiti määruses sätestatud määrast madalam määr, kui määraga hõlmatud kulud on konkreetse tegevuse puhul asjakohased. Madalama määra valimise korral ei nõuta mingite arvutuste tegemist.

Korraldusasutus võib siiski kehtestada ühissätete määruse artiklites 54–56 sätestatud määradest kõrgema määra (välja arvatud ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkti c puhul), tuginedes ühele ühissätete määruse artikli 53 lõikes 3 sätestatud metoodikale.

Kohaldatava ühtse määra kohta otsuse tegemisel tuleb järgida toetusesaajate võrdse kohtlemise põhimõtet. Seega ei tohi teatavast projektikonkursist toetust saanud ja sarnases olukorras olevaid toetusesaajaid ilma põhjenduseta erinevalt kohelda.

Kehtestatud ühtsed määrad on järgmised.

Artikkel	Kehtestatud ühtsed määrad
Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkt a	Kuni 7 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest kaudsete kulude hüvitamiseks.
Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkt b	Kuni 15 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest kaudsete kulude hüvitamiseks.
Ühissätete määruse artikli 55 lõige 1	Kuni 20 % (rahastamiskõlblikest) otsestest kuludest ([1]) otseste personalikulude hüvitamiseks.
Ühissätete määruse artikli 56 lõige 1	Kuni 40 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest, et hüvitada tegevuse ülejäänud kulud ([2]).
Interregi määruse artikli 39 lõike 3 punkt c	Kuni 20 % (rahastamiskõlblikest) otsestest kuludest otseste personalikulude hüvitamiseks.
Interregi määruse artikli 41 lõige 5	Kuni 15 % (rahastamiskõlblikest) otsestest personalikuludest reisi- ja majutuskulude hüvitamiseks.
ESF+ määruse artikli 22 lõike 1 punkt b	1 % punktis a osutatud kuludest, ([3]) et katta hankija kantud kulud, mis on seotud toidu- ja/või esmase materiaalse abi veoga hoidlatesse või toetusesaajatele, ning ladustamiskulud.
ESF+ määruse artikli 22 lõike 1 punkt c	7 % punktis a osutatud kuludest või 7 % määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 16 kohaselt kõrvaldatud toidu väärtusest, et katta haldus-, veo-, ladustamis- ja ettevalmistuskulud, mida kannavad toetusesaajad, kes tegelevad toidu- ja/või esmase materiaalse abi jagamisega enim puudust kannatavatele isikutele.

Artikkel	Kehtestatud ühtsed määrad
ESF+ määruse artikli 22 lõike 1 punkt e	7 % punktis a osutatud kuludest toetusesaajate poolt või nende nimel võetud kaasnevate meetmete kulude katmiseks, mille on deklareerinud toetusesaajad, kes toimetavad toidu- ja/või esmast materiaalset abi kätte enim puudust kannatavatele isikutele.

([1]) Tingimusel, et tegevuse otsesed kulud ei hõlma ehitustööde riigihankelepinguid ega asjade või teenuste hankelepinguid, mille maksumus ületab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL artiklis 4 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL artiklis 15 sätestatud piirmäärasid. Lisaks kohaldatakse AMIFi, SJFi ning BMVI puhul seda ühtset määra üksnes selliste tegevuse otseste kulude suhtes, mis ei ole seotud riigihangetega.
([2]) Osalejatele makstavaid töötasusid ja toetusi käsitatakse täiendavate rahastamiskõlblike kuludena, mida ühtne määr ei hõlma.
([3]) ESF+ määruse artikli 22 lõike 1 punkt a: toidu- ja/või esmase materiaalse abi ostmise kulud, sealhulgas kulud, mis on seotud toidu- ja/või esmase materiaalse abi veoga toetusesaajatele, kes toidu- ja/või esmast materiaalset abi lõppsaajatele toimetavad.

Lisaks on **ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis c** sätestatud kaudsete kulude ühtse määra ülemmäär 25 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest, tingimusel et kasutatakse korraldusasutuse kindlaks määratud ausat, õiglast ja kontrollitavat arvutusmeetodit vastavalt ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktile a.

Mis tahes sellise võimaluse kasutamiseks peab korraldusasutus (või Interregi programmi seirekomisjon) **määrama kindlaks ühtse määraga hõlmatud kulukategooriad ja need, mille suhtes ühtset määra kohaldatakse**, st otsesed ja kaudsed kulud ning otsesed personalikulud. Liikmesriikide ülesanne on määrata kindlaks erinevad kulukategooriad järjepideval, üheselt mõistetaval ja mittediskrimineerival viisil ning tagada topeltrahastamise vältimine.

Kulukategooriate määratlus tuleks selgelt kehtestada programmi eeskirjades või projektikonkurssides.

Üldise juhisena võib kulukategooriate puhul kasutada järgmisi määratlusi.

— **Otsesed kulud** on kulud, mis on **otseselt seotud tegevuse või projekti elluviimisega** ja mille puhul saab tõendada otsest seost selle individuaalse tegevuse või projektiga.
— **Kaudsed kulud on kulud, mis on vajalikud tegevuse elluviimiseks ja mis ei ole otseselt seotud asjaomase tegevuse elluviimisega või neid ei saa sellega otseselt seostada** või mis on seotud tegevuse elluviimisega, kuid kujutavad endast abikulusid, mis ei aita otseselt kaasa tegevuse näitajate/tulemuste/eesmärkide saavutamisele. Need kulud võivad hõlmata näiteks halduskulusid/üldkulusid, mille puhul on konkreetsele tegevusele või projektile omistatavat summat raske täpselt kindlaks määrata (tavapärased haldus-/personalikulud, näiteks juhtimiskulud, värbamiskulud, raamatupidamis- ja puhastusteenuse kulud, telefoni-, vee- või elektrikulud jne).
— **Personalikulud** on määratletud riiklikes õigusnormides ja tulenevad tavaliselt tööandja ja töötaja vahelisest lepingust või koosseisuväliste töötajate puhul teenuslepingutest (tingimusel, et need kulud on selgelt tuvastatavad). Personalikulud sisaldavad tavaliselt kogutasu, sealhulgas kooskõlas kollektiivlepingutega mitterahalisi hüvitisi, mida makstakse inimesele vastutasuks tegevusega seotud töö eest. Nende hulka kuuluvad ka maksud ja töötajate sotsiaalkindlustusmaksed (nt pensionide puhul esimene ja teine sammas, kolmas sammas ainult siis, kui see on kollektiivlepingus või töölepingus sätestatud) ning tööandjate kohustuslikud ja vabatahtlikud sotsiaalmaksed. Personalikulude puhul võib olla tegemist **otseste** või **kaudsete** kuludega, sõltuvalt juhtumipõhisest analüüsist ja personali rollist tegevuses.

Personalikulude määratluse eripärad

Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis b ja artikli 56 lõikes 1 ning Interregi määruse artikli 41 lõikes 5 osutatud ühtsete määrade (või muu otseste personalikulude suhtes kohaldatava ühtse määra, mille korraldusasutus on kehtestanud ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 alusel) kohaldamisel võib personalikuludena käsitada riiklikes õigusnormides töötasuna määratletud tasu koguväärtust, sest need kulud kajastavad inimesele tegevuse raames tehtud töö eest makstud tegelikku tasu ja seepärast tuleks neid võtta arvesse tegevuse muude kulude kindlaksmääramisel (mis arvutatakse otsestele personalikuludele ühtse määra kohaldamise teel).

See kehtib ka juhtudel, kui palgakulu hüvitavad või rahastavad (osaliselt) kolmandad isikud (nt otsese töötaja töölevõtmisel maksti värbamistoetust; ühtset määra kohaldatakse tasu koguväärtusele ka siis, kui osa tasust maksab kolmas isik). Kui koosseisuväliste töötajate personalikulud tulenevad teenuslepingust, peavad need personalikulud olema selgelt tuvastatavad. Näiteks kui toetusesaaja sõlmib oma asutusesisese koolituse jaoks teenuslepingu väliskoolitajaga, peavad arvel olema kindlaks määratud eri liiki kulud. Koolitaja töötasu käsitatakse koosseisuvälise töötaja otsekuluna. Kui koolitaja personalikulusid ei saa tuvastada muudest kulukategooriatest, näiteks koolitusmaterjalidest eraldiseisva kategooriana, ei saa neid kasutada ühtsete määrade, näiteks ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 sätestatud 40 % ühtse määra alusena.

Otseste personalikulude määratlus ei ole seotud sellega, kas personalikulud esinevad **mitterahalise toetuse kulude** vormis või mitte. Seetõttu võib mitterahalise toetuse vormis vabatahtliku töö väärtuse lisada ühtsete määrade arvutamise baassummasse, tingimusel et järgitakse ühissätete määruse artikli 67 lõiget 1.

Reisikulusid personalikuludena ei käsitata, välja arvatud töökohale sõitmise kulud, kui riiklikes õigusnormides on kindlaks määratud, et need on osa tööjõukulude brutosummast.
Samuti ei käsitata personalikuludena ERFi, ESF+, JTF, AMIFi, SJFi ja BMVI toetatavates tegevustes osalejatele makstud **toetusi ja töötasusid** (vt ühissätete määruse artikli 56 lõiked 1 ja 2). Näiteks tegevuse puhul, mille eesmärk on uute isikute värbamine, ei käsitata uute töötajate palka ühissätete määruse artikli 56 tähenduses personalikuludena, kuna need isikud ei täida tegevuse elluviimisega seotud ülesandeid – neid käsitatakse osalejatele makstavate töötasudena. Seetõttu ei saa neid arvestada ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 määratletud ühtse määra arvutamise aluse leidmisel.

Ühissätete määruse artikli 56 kontekstis tuleb **toetuse** all mõista rahalist toetust, mida antakse osalejatele konkreetse tegevuse eesmärgiga seotud võimalike kulude katteks.
Näiteks Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) raames makstavad koolitustoetused osutavad koolitusprogrammides osalevatele üksikisikutele antavale rahalisele toetusele. Need toetused on ette nähtud mitmesuguste koolitusega seotud kulude, näiteks reisikulude ning elamiskulude katmiseks. Eesmärk on muuta koolitus kättesaadavamaks.

2.2.2. *Ühtsed määrad kaudsete kulude kindlaksmääramiseks (ühissätete määruse artikkel 54)*

Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõiguga on nähtud ette, et kui tegevuse elluviimisel tekib kaudseid kulusid, võib need arvutada ühe selle esimese lõigu punktides a ja b sätestatud ühtse määra alusel. Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktiga a kehtestatakse kaudsete kulude arvutamiseks ühtne määr, mis on **kuni 7 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest**. Ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis b on kaudsete kulude arvutamiseks ette nähtud ühtne määr, mis on **kuni 15 % otsestest personalikuludest**. Korraldusasutus võib mõlemat ühtset määra kasutada otse, ilma et oleks vaja määra arvutamist põhjendada, kui see jääb määrusega kehtestatud ülemmäära piiresse.

Ühissätete määruse artiklis 54 ei ole esitatud ammendavat loetelu meetoditest, kuidas kindlaks määrata tegevuse kaudsete kulude jaoks ühtsed määrad, ning see võimaldab liikmesriikidel kaudsete kulude puhul kasutada ühtset määra, mis on kindlaks määratud muude meetodite, st ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktides b–e sätestatud meetodite alusel.

Ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktis a osutatud ausa, õiglase ja kontrollitava meetodi abil kindlaks määratud kaudsete kulude ühtse määra suhtes **kohaldatakse siiski ülemmäära 25 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest**, mis on sätestatud ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis c. Ühtsete määrade suhtes, mida ei ole kindlaks määratud sel viisil, vaid mõne muu ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktides b–e osutatud meetodi abil, ülemmäära ei kohaldata.

2.2.3. *Ühtne määr otseste personalikulude kindlaksmääramiseks (ühissätete määruse artikli 55 lõige 1)*

Ühissätete määruse artikli 55 lõikes 1 on sätestatud, et tegevuse otsesed personalikulud võib arvutada ühtse määrana, **mis on kuni 20 % kõnealuse tegevuse muudest otsestest kuludest kui personalikulud**, ilma et liikmesriigilt nõutaks kohaldatava määra kindlaksmääramiseks arvutuste tegemist.

Kui aga **selle tegevuse otsesed kulud hõlmavad ehitustööde riigihankelepinguid või asjade või teenuste hankelepinguid**, mis ületavad riigihangete direktiivis, eelkõige direktiivi 2014/24/EL ([10]) artiklis 4 ja direktiivi 2014/25/EL ([11]) artiklis 15 sätestatud piirmäära, ei saa kohaldada ühissätete määruse artikli 55 lõikes 1 sätestatud kehtestatud ühtset määra ning otseste personalikulude ühtne määr tuleks kindlaks määrata ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktides a–e sätestatud meetodite abil.. Sellisel juhul ei saa kuni 20 % suurust ühtset määra ilma arvutust tegemata asjaomase tegevuse suhtes kohaldada. See kehtib kõigi nimetatud direktiivide kohaldamisalasse kuuluvate, piirmäärasid ületavate ehitustööde, asjade ja teenuste hankelepingute suhtes, sealhulgas lepingute suhtes, mille on direktiivi 2014/25/EL puhul sõlminud muud võrgustiku sektori hankijad kui avaliku sektori hankijad. Selle kindlaksmääramisel, kas direktiivides sätestatud piirmäärasid on ületatud, võetakse olenemata asjaomase hanke osadest arvesse kogu riigihanke maksumust ([12]).

AMIFi, BMVI ja SJFi puhul tuleb ühtse määra arvutamise alusest välja jätta kõik riigihangetega seotud kulud (s.o allhankekulud ja väliskulud), vt ühissätete määruse artikli 55 lõike 1 teine lõik.

Interregi programmide puhul võib vastavalt Interregi määruse artikli 39 lõike 3 punktile c personalikulusid hüvitada ühtse määra alusel, mis on kuni 20 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest, ilma et piirataks seda, **kas otsesed kulud hõlmavad riigihankeid või mitte**.

Ühtse määra alusel kindlaks määratud otsesed personalikulud võivad olla ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis b sätestatud ühtse määra kohaldamise aluseks (kaudsete kulude arvutamise ühtne määr, mis on kuni 15 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest). Seevastu ei saa selle ühtse määra põhjal arvutatud otseseid personalikulusid kasutada ühissätete määruse artikli 56 lõike 1 kohase ühtse määra (ühtne määr kuni 40 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest tegevuse ülejäänud rahastamiskõlblike kulude arvutamiseks) alusena, vt ühissätete määruse artikli 56 lõige 3.

2.2.4. *Ühtne määr tegevuse kõikide muude kulude kui otseste personalikulude kindlaksmääramiseks (ühissätete määruse artikkel 56)*

Ühissätete määruse artikli 56 lõikega 1 on lubatud kasutada otseseid personalikulusid tegevuse kõikide ülejäänud rahastamiskõlblike kulude arvutamiseks ühtse määra põhjal, mis on **kuni 40 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest**. Seda ühtset määra kasutavad tegevused võivad hõlmata ainult järgmist:

— otsesed personalikulud – ühtse määra baaskulud

— ja kuni 40 % suurune ühtne määr, mis katab tegevuse ülejäänud kulud

— ning osalejatele makstavad töötasud ja toetused.

ERFi, ESF+, JTFi, AMIFi, SJFi ja BMVI puhul ei sisalda selle ühtse määraga hõlmatud kulud osalejatele makstavaid töötasusid ja toetusi. (Seetõttu võib neid hüvitada ühissätete määruse artikli 53 lõikes 1 osutatud muus vormis.) Toetuste ja töötasude määratluse kohta vt punkt 2.2.1.

Selle ühtse määra kasutamine on sobiv tegevuste puhul, mille otsesed personalikulud moodustavad märkimisväärse osa eelarvest. Seega sobivad ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 sätestatud ühtse määra kasutamiseks kõige paremini tööjõumahukad projektid, teadus- ja arendusprojektid ja väikeprojektid, millel on palju väikese väärtusega suuremahulisi kulusid peale personalikulude, väikesed innovatsiooniprojektid, haridus- ja kutseõppeprojektid ning pehmeid tegevusi hõlmavad projektid.

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

([12]) Direktiivi 2014/24/EL artiklis 4 osutatakse riigihangetele, mille maksumus ilma käibemaksuta on võrdne selles sätestatud konkreetsete piirmääradega või nendest suurem. Sama säte on sätestatud ka direktiivi 2014/25/EL artiklis 15.

Korraldusasutus võib kohaldada seda ühtset määra tegevuste liikide suhtes, kus tehakse selget vahet järgmistel kulukategooriatel: otsesed personalikulud, muud otsesed kulud ja kaudsed kulud. Ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 määratletud ühtne määr peaks hõlmama nii muid otseseid kulusid kui ka kaudseid kulusid ja mitte ainult kaudseid kulusid.

Kui tegevus hõlmab ainult kaudseid kulusid ja otseseid personalikulusid, ei tohiks korraldusasutus kasutada ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 nimetatud ühtset määra, aga võib kasutada ühissätete määruse artikli 54 punktis b määratletud ühtset määra.

Ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 sätestatud ühtset määra ei saa kombineerida kaudsete kulude ühtse määraga (nt ühissätete määruse artiklis 54 esitatud valikud), kuna sama kulukategooria (st kaudsed kulud) oleks hõlmatud kaks korda.

Kooskõlas ühissätete määruse artikli 56 lõikega 3 ei saa seda kuni 40 % suurust ühtset määra kasutada tegevuse puhul, mille otsesed personalikulud kokku on arvutatud ühtse määra (näiteks ühissätete määruse artikli 55 lõike 1 kohase ühtse määra)) alusel. Seda ühtset määra võib siiski kohaldada otseste personalikulude suhtes, mis on kavandatud lihtsustatud kuluvõimalusena, kui see lihtsustatud kuluvõimalus ei põhine ühtsel määral (vt punkt 2.5)).

Näide 1.

Korraldusasutus soovib katta tegevuse kõik ülejäänud rahastamiskõlblikud kulud, kohaldades tegevuse 150 000 euro suuruste rahastamiskõlblike otseste personalikulude suhtes ühtset määra. Kooskõlas ühissätete määruse artikli 56 lõikega 1 otsustab korraldusasutus kohaldada 35 % määra. See tähendab, et tegevuse rahastamiskõlblikud kogukulud on 150 000 eurot + (150 000 eurot x 0,35) = 202 500 eurot.

Näide 2.

Koolituskursuse hinnangulised kulud

Otsesed kulud kokku	**52 000 eurot**
Otsesed personalikulud	30 000 eurot
Ruumide rent	3 000 eurot
Reisikulud	4 000 eurot
Toitlustus	1 000 eurot
Teave/reklaam	4 000 eurot
Koolitatavatele avaliku tööturuasutuse poolt makstav toetus	10 000 eurot

Kaudsed kulud kokku	**5 000 eurot**
Kaudsed personalikulud	4 000 eurot
Elekter, telefon	1 000 eurot

Rahastamiskõlblikud kulud kokku	**57 000 eurot**

Korraldusasutus võib otsustada kohaldada asjaomase projekti suhtes ühissätete määruse artikli 56 lõiget 1 ja kehtestab tegevuse ülejäänud kulude hüvitamiseks 40 % ühtse määra. Sellisel juhul oleks tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitleva dokumendi kohane maksimaalne eraldis järgmine.

Otsesed personalikulud: 30 000 eurot

Muud kulud: 30 000 x 40 % = 12 000 eurot

Kuna avaliku tööturuasutuse poolt koolitatavatele makstava toetuse saab deklareerida lisaks otsestele personalikuludele ja ühtsele määrale, on rahastamiskõlblikud kogukulud järgmised.

Rahastamiskõlblikud kulud kokku:
30 000 (otsesed personalikulud) + 12 000 (muud kulud) + 10 000 (avaliku tööturuasutuse poolt koolitatavatele makstav toetus) = 52 000 eurot

Ühissätete määruse artikli 56 lõikes 1 sätestatud ühtset määra kasutavate tegevuste elluviimisel on oluline algusest peale hoolikalt kavandada otseseid personalikulusid, jälgides tähelepanelikult ja järjepidevalt asjaomase kulukategooriaga seotud kulutusi. 40 % ühtse määra puhul tähendab igasugune otseste personalikulude alakasutamine automaatselt vähem raha muude kulude hüvitamiseks.

Näide

Tegevuse esialgses eelarves eraldati otseste personalikulude kategooriale 350 000 eurot ja ülejäänud kulude kategooriale 140 000 eurot (40 % x 350 000 eurot). Programmi elluviimise ajal deklareeriti ainult 230 000 euro suurused otsesed personalikulud. See tähendab, et muud ülejäänud kulud hüvitatakse ainult 92 000 euro ulatuses (40 % x 230 000 eurot).

2.2.5. *Reisi- ja majutuskulude ühtne määr (Interregi määruse artikli 41 lõige 5)*

Interregi määruse artikli 41 lõikes 5 on sätestatud tegevuse reisi- ja majutuskulude ühtne määr, **mis on kuni 15 % otsestest personalikuludest**, ilma et liikmesriigid peaksid kohaldatava määra kindlaksmääramiseks arvutusi tegema. Seda ühtset määra kasutatakse otse Interregi tegevuste puhul.

2.2.6. *Tehnilise abi ühtsete määrade erijuhtum (ühissätete määruse artikli 36 lõige 5)*

Ühissätete määruse artikli 36 lõike 3 kohaselt tuleb tehnilisele abile ette nähtud liidu osaluse summa eraldada kas toetusesaajatele antud toetuse hüvitamisena ühissätete määruse kohaldatavate eeskirjade kohaselt (ühissätete määruse artikli 51 punkt b) või ühtse määra vormis (ühissätete määruse artikli 51 punkt e) (ühtse määra kasutamine on teatavatel juhtudel kohustuslik, vt käesolev punkt allpool).

Kohaldamisala

Otsuse ühtse määra alusel rahastamise kasutamise kohta teeb liikmesriik. Kooskõlas ühissätete määruse artikli 36 lõike 3 teise lõiguga kohaldatakse otsust asjaomase liikmesriigi kõigi programmide suhtes kogu programmitöö perioodil ning seda ei saa hiljem muuta. Liikmesriigid peaksid teavitama komisjoni oma otsusest partnerluslepingus tehnilisele abile ette nähtava liidu osaluse vormi kohta kooskõlas ühissätete määruse II lisaga.

Kooskõlas ühissätete määruse artikli 36 lõike 3 kolmanda lõiguga antakse tehnilisele abile ette nähtud liidu osalust AMIFi, SJF ja BMVI kaudu toetatavatele programmidele ning Interregi programmidele üksnes ühtse määra vormis.

Tehnilisele abile ette nähtud liidu osaluse ühtsed määrad on iga fondi kohta sätestatud ühissätete määruse artikli 36 lõikes 5 ja Interregi programmide puhul Interregi määruse artiklis 27.

Selle eest, kuidas liikmesriik kasutab tehnilise abi jaoks ette nähtud ühtse määra alusel makstud summasid, vastutab liikmesriik; ühtse määra alusel hüvitatavate summade aluseks olevaid kulusid ELi tasandil ei kontrollita.

Maksetaotlused

Kui liikmesriik või Interregi programm kasutab tehnilise abi jaoks ühtse määra alusel rahastamist, kohaldatakse ühissätete määruse artikli 36 lõike 5 punktis b (asjaomaste fondide puhul) ja Interregi määruse artikli 27 lõikes 3 sätestatud asjaomast ühtse määra protsenti automaatselt rahastamiskõlblike kulude kogusumma või vajaduse korral avaliku sektori kulude kogusumma suhtes, mis on esitatud igas komisjonile esitatavas maksetaotluses. Tehnilise abi jaoks ette nähtud ühtse määra summa ühissätete määruse XXIII lisa tabelis „Kulud prioriteetide kaupa“ veerus D (AMIFi, BMVI ja SJFi puhul veerg C) arvutatakse elektroonilises andmevahetussüsteemis SFC2021 automaatselt maksetaotluses esitatud andmete põhjal.

Tehnilise abi jaoks ette nähtud ühtse määra summat ei deklareerita ühissätete määruse XXIII lisa 2. liites ning AMIFi, BMVI ja SJFi programmide puhul ühissätete määruse XXIII lisa 3. liites esitatud vormil, mis on ette nähtud nende erieesmärkidega seotud teabe jaoks, mille puhul eeltingimused ei ole täidetud.

2.2.7. *Kogukonna juhitud kohaliku arengu toetamise eripärad*

Ühissätete määruse artikli 34 lõike 1 punkti c kohaselt hõlmab fondidest saadav toetus kogukonna juhitud kohalikule arengule strateegia rakendamise juhtimis-, seire- ja hindamiskulusid ning ka selle elavdamise kulusid, sealhulgas sidusrühmadevahelise teabevahetuse hõlbustamist. Ühissätete määruse artikli 34 lõike 2 teise lõigu kohaselt ei tohi need kulud ületada 25 % strateegiale eraldatud avaliku sektori toetuse kogusummast.

Järgmises näites kirjeldatakse, kuidas neid kulusid on võimalik hüvitada ühtse määra alusel, mida kohaldatakse muude rakenduskulude suhtes.

Näide

Korraldusasutus hindas varasema kogemuse põhjal teatava kohaliku algatusrühma jooksvate ja elavdamisega seotud kulude tavapärast osakaalu võrreldes kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia raames kohalike tegevuste elluviimisel ning kohaliku algatusrühma koostöötegevuse ettevalmistamisel ja rakendamisel kantud kuludega. Kuigi ühissätete määruse fondide toetus jooksvate ja strateegia elavdamisega seotud kulude katteks ei tohi vastavalt ühissätete määruse artikli 34 lõikele 2 olla suurem kui 25 % kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia raames kantud avalike kulude kogusummast, näitab kogemus, et tegelikult on see osakaal enamikul juhtudel väiksem.

Korraldusasutus kehtestab ühtse määra 17 % rakenduskuludest (lähtudes ausast, õiglasest ja kontrollitavast meetodist kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punktiga d ja lõike 3 punktiga a), mis kanti kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia alusel tegevuste elluviimisel ning kohaliku algatusrühma koostöötegevuse ettevalmistamisel ja rakendamisel, et katta järgmised kulud:

— jooksvad kulud (strateegia juhtimise, seire ja hindamisega seotud kulud, vt ühissätete määruse artikli 34 lõike 1 punkt c);

— kulud, mis on seotud kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia elavdamisega (et hõlbustada sidusrühmadevahelist teabevahetust ja edendada strateegiat ning toetada potentsiaalseid toetusesaajaid tegevuste väljatöötamisel ja taotluste koostamisel, vt ühissätete määruse artikli 34 lõike 1 punkt c).

Seega kui kohalikule algatusrühmale kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia kohaste tegevuste elluviimiseks ning kohaliku algatusrühma koostöötegevuse ettevalmistamiseks ja rakendamiseks eraldatud eelarve on 1,5 miljonit eurot (1. liik), siis on jooksvate ja strateegia elavdamisega seotud kulude maksimaalne eelarve 1,5 miljonit eurot x 17 % = 255 000 eurot (2. liik). Järelikult on kohalikule algatusrühmale eraldatav kogueelarve 1,755 miljonit eurot.

Rakendusetapis tähendab see seda, et alati, kui toetusesaaja taotleb projekti raames kantud kulude hüvitamist, võib ka kohalik algatusrühm taotleda 17 % sellest summast oma jooksvate ja strateegia elavdamisega seotud kulude katmiseks.

Näiteks kui projekti raames kantud kulud on 1 000 eurot (1. liik), saab ka kohalik algatusrühm deklareerida korraldusasutusele oma jooksvaid ja strateegia elavdamisega seotud kulusid 1 000 eurot x 17 % = 170 euro ulatuses (2. liik).

Kohalik algatusrühm ei pea esitama tõendavaid dokumente ühtse määra alusel deklareeritud jooksvate ja strateegia elavdamisega seotud kulude kohta, kuid 17 % kindlaksmääramise metoodika peab olema tõendatav.

NB! Ühtse määra kindlaksmääramise metoodika rakendamisega ei pea tingimata kaasnema 25 % suuruse määra kohaldamist. Olenemata ühtse määra kehtestamise metoodikast tuleb aga kinni pidada ühissätete määruse artikli 34 lõike 2 teises lõigus sätestatud jooksvate ja strateegia elavdamisega seotud kulude ülemmäärast.

2.3. **Ühikuhinnad**

Ühikuhindu võib kasutada mõlemal hüvitamise tasandil, st ülemise tasandi puhul liidu osaluse hüvitamiseks (ühissätete määruse artikli 51 punkt c) ja alumise tasandi puhul toetuste tarbeks, mida liikmesriigid annavad toetusesaajatele (ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkt b).

2.3.1. *Üldpõhimõtted*

Ühikuhindade puhul arvutatakse tegevuse kõik rahastamiskõlblikud kulud või osa neist kvantifitseeritavate meetmete, sisendite, väljundite või tulemuste põhjal, mis korrutatakse eelnevalt kindlaks määratud ühikuhindadega. Seda võimalust võib kasutada mis tahes liiki tegevuse, projekti või projekti osa puhul, kus on võimalik kindlaks määrata meetmega seotud kogused ja asjaomased ühikuhinnad. **Tavaliselt kohaldatakse ühikuhindu hõlpsalt kindlaksmääratavate koguste suhtes.**

Ühikuhinnad võivad olla:

— protsessipõhised, st seotud sisendite (nt koolitaja tunnipõhine ühikuhind) või väljunditega (nt tunnipõhine ühikuhind koolitatava kohta);

— tulemus- või saavutuspõhised (nt ühikuhind koolitustunnistuse saanud isiku kohta).

Tegevuse puhul lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise eesmärk on lihtsustada protsesse kõigi asjaomaste sidusrühmade jaoks. Seetõttu peaksid korraldusasutused kindlaks määrama sisendid, väljundid, tulemused või saavutused, mis tagavad lihtsustamise ja mida on lihtne deklareerida, jälgida vms. Protsessi- ja tulemuspõhiste ühikuhindade vahel valimisel peaksid korraldusasutused võtma eelkõige arvesse ka kontrolljälge.

Näide 1 ESF+ kohta

a) Protsessipõhine. 20 koolitatavale 1 000-tunnise edasijõudnute IT-koolituse korraldamisel võib rahastamiskõlblike kulude arvutamise alus olla koolitustunni hind x koolitatavate arv. Korraldusasutus on tunnihinna eelnevalt kindlaks määranud, kasutades ausat, õiglast ja kontrollitavat meetodit, ning see on esitatud tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis.

Kui näiteks eeldada, et korraldusasutus määrab koolituskuluks 7 eurot iga koolitatava koolitustunni kohta, siis ei tohiks projektile eraldatav maksimaalne toetus ületada 1 000 tundi × 20 koolitatavat x 7 eurot tunni/koolitatava kohta = 140 000 eurot.

Tegevuse lõpus määratakse lõplikud rahastamiskõlblikud kulud kindlaks tegeliku tundide arvu põhjal iga koolitatava kohta (see võib hõlmata mõningaid põhjusega puudumisi) vastavalt koolitatavate tegelikule osalemisele ja toimunud kursustele. Endiselt on vajalikud täpsed koolitusel kohalolijate nimekirjad. Kui koolitusel osaleb lõpuks ainult 18 inimest, kuus neist 900 tundi, viis 950 tundi, viis 980 tundi ja ülejäänud kaks 1 000 tundi, siis võrdub tundide koguarv x koolitatavad

900 x 6 + 950 x 5 + 980 x 5 + 1 000 x 2 = 17 050 koolitustundi.

Rahastamiskõlblikud kulud on 17 050 koolitustundi x 7 eurot = 119 350 eurot.

b) Tulemuspõhine. 1 000-tunnine edasijõudnute IT-koolitus koosneb viiest moodulist, millest igaüks kestab 200 tundi. Kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktiga a kasutati ausat, õiglast ja kontrollitavat metoodikat, et määrata kindlaks kogukulud seoses selle IT-koolituse korraldamisega 25 osalejale. Järgnevalt jagatakse kogukulud (140 000 eurot) koolituse edukalt läbinud osalejate vahel. Võttes arvesse varasemat 20 % läbikukkumise määra (st viis osalejat), on ühikuhind osaleja ja edukalt lõpetatud mooduli kohta 140 000 eurot / 20 osalejat / 5 moodulit = 1 400 eurot (ühikuhind ühe osaleja poolt edukalt lõpetatud mooduli kohta).

Kontrolljälg peab hõlmama osaleja rahastamiskõlblikkust tõendavat dokumenti ja iga rahastamiskõlbliku osaleja puhul tunnistust edukalt läbitud mooduli või lõpetatud kursuse kohta. Osalemisgraafikuid ei ole vaja esitada.

Näide 2 ERFi väljundipõhise ühikuhinna kohta

Toetusesaaja – piirkondlik koda – korraldab piirkonna VKEdele nõustamisteenuse. Teenust osutavad piirkondliku koja nõustajad. Koja nõustamisosakonna varasemate kogemuste põhjal maksab nõustamispäev hinnanguliselt 350 eurot. Abi arvutatakse järgmise valemi alusel: päevade arv x 350 eurot. Siiski tuleb esitada täpsed tööajatabelid, kus on üksikasjalikult kirjeldatud nõustamistegevust ja kinnitatud nõustajate kohalolekut.

Näide 3 ESF+ tulemuspõhise ühikuhinna kohta

Kuuekuulist programmi, mille raames pakutakse abi tööotsinguil (tegevus), võib rahastada ühikuhindade alusel (näiteks 2 000 eurot inimene) iga sellise tegevuses osaleja kohta 20 osalejast, kes leiab ja säilitab töö eelnevalt kindlaks määratud ajavahemikul, näiteks kuue kuu jooksul. Ühikuhinna (2 000 eurot iga eduka osaleja kohta) kehtestamisel arvestati kõikide osalejatega seotud kulusid. Seega hõlmab see summa ka ebaedukate osalejatega seotud kulusid.

Tegevusele eraldatava maksimaalse toetuse arvutamine: 20 inimest x 2 000 eurot / töökoht = 40 000 eurot.

Lõplikud rahastamiskõlblikud kulud arvutatakse tegevuse tegeliku väljundi alusel: kui töökoha sai ja suutis seda nõutud ajavahemiku jooksul hoida ainult 17 inimest, siis on lõplikud rahastamiskõlblikud kulud, mille alusel toetusesaajale toetust makstakse, 17 x 2 000 eurot = 34 000 eurot.

Kontrolljälg peab sisaldama dokumente, mis tõendavad, et osaleja viidi tööturule ja ta säilitas ettenähtud perioodil oma töökoha.

Näide 4 EMKVFi protsessipõhise ühikuhinna kohta

Laeva kasutamise päevamäärad arvutatakse varasemate andmete (eelmiste aastate keskmiste) põhjal. Seejärel tõendatakse projektile eraldatud päevad logiraamatute põhjal.

Näide 5 AMIFi kohta. Sama tegevuse osaks olevate erinevate projektide rahastamine – kahe erineva ühikuhinna kasutamine

Korraldusasutus eraldab varjupaigataotlejatega tegelevale avalik-õiguslikule asutusele 1 600 000 eurot tegevuse tarbeks, mis omakorda hõlmab kahte liiki tegevusi: 1) esmase vastuvõtu tugi kolmandate riikide kodanikele pärast nende saabumist liikmesriiki (kuni 1 000 000 eurot), 2) keelekoolitus varjupaigataotlejatele (maksimaalselt 600 000 eurot).

Esmase vastuvõtu toe jaoks töötas korraldusasutus (varasemate andmete põhjal) välja ühikuhinna 50 eurot päevas isiku kohta, et katta ühe päeva kulud seoses kolmanda riigi kodanikule vastuvõtvas riigis vastuvõtuperioodil antava abiga. Ühikuhinnas sisalduvad kulukategooriad hõlmavad kõiki vastuvõtuelemente (näiteks majutus, toidu ja esmatarbeesemete tagamine, arstlik läbivaatus, suuline tõlge, saatjata alaealiste eestkoste, teavitamine ja nõustamine). Toetuse ülemmäär: 1 päev x 50 eurot x 20 000 kolmandate riikide kodanikku = 1 000 000 eurot.

Selle ühikuhinna kontrolljälje kohustuslikud elemendid hõlmavad toetatavate kolmandate riikide kodanike loetelu ja nende riigis viibimise kestust (päevades) kajastavat kuupäevalist allkirjastatud nimekirja koos andmetega nende ametliku (kui see on olemas) ja/või kordumatu isikut tõendava dokumendi kohta (iga dokument, mis kinnitab isikusamasust) ning pakutavat toetust tõendavat dokumenti (nt allkirjastatud kuupäevaline nimekiri pakutud toidust ja esmatarbeesemetest, allkirjastatud kuupäevaline nõustamisel osalemise tõend, volitatud tervishoiutöötaja allkirjastatud ja kuupäevaga varustatud tõend).

Rahastamiskõlblikud kulud arvutatakse esmase vastuvõtu toe tegelike päevade ja toetatud kolmandate riikide kodanike arvu põhjal. See tähendab, et kui toetatakse näiteks
1 000 kolmanda riigi kodanikku, kellest 500 20 päeva jooksul ja 500 10 päeva jooksul, on päevade/isikute koguarv võrdne järgmisega: 500 x 20 + 500 x 10 = 15 000 toetust päeva/isiku kohta. Rahastamiskõlblikud kulud: 15 000 x 50 eurot = 750 000 eurot.

Keelekoolituse jaoks töötas korraldusasutus (varasemate andmete põhjal) välja ühikuhinna 10 eurot tunnis inimese kohta, et katta ühe koolitustunni kulud (tunni pikkus on 60 minutit), et üks koolitatav/varjupaigataotleja saaks osaleda kuni 60-tunnisel keelekursusel sobiva suurusega rühmas (kuni 15 koolitatavat rühma kohta). Ühikuhinnas sisalduvad kulukategooriad hõlmavad kõiki keelekoolituse kulusid (näiteks personalikulud, koolitusruumide rendikulud, koolitusmaterjalid). Projektile eraldatava toetuse ülemmäär: 60 tundi x 1 000 koolitatavat x 10 eurot tunnis koolitatava kohta = 600 000 eurot.

Kulude tõendamiseks kasutatav kontrolljälg peab hõlmama tõendit/dokumenti (tõendeid/dokumente), mille põhjal on jälgitav koolitatavate tegelik koolitusel osalemine (tundide arv) ja kursuse kestus, koolitatavate/varjupaigataotlejate isikut tõendavaid dokumente ning dokumente, mis puudutavad keelekursuse ajakava ja sisu, rühma suurust (maksimaalselt 15 osalejat) ja tunni standardpikkust (60 minutit).

Rahastamiskõlblikud kulud arvutatakse igale varjupaigataotlejale/koolitatavale pakutud koolitustundide tegeliku arvu alusel. See tähendab, et kui koolitusel osales näiteks ainult 900 varjupaigataotlejat/koolitatavat, kellest 750 osales 60 tundi, 50 osales 55 tundi ja 100 osales 50 tundi, võrdub tundide koguarv x koolitatavate arv: 750 x 60 + 50 x 55 + 100 x 50 =
52 750 koolitustundi kokku x koolitatavad. Rahastamiskõlblikud kulud: 52 750 x 10 eurot = 527 500 eurot.

Võttes arvesse, et tegemist on kahe erineva projekti/tegevusega, mis on ühe ja sama tegevuse eraldi osad ning hõlmavad erinevaid tegevusega seotud kulusid, puudub topeltrahastamise risk, sest kummagi projekti/tegevuse kulud on selgelt eraldatud.

2.3.2. *Tunnitasu alusel arvutatud personalikulud (ühissätete määruse artikli 55 lõiked 2–4)*

Ühissätete määruse artikli 55 lõikes 2 on sätestatud kaks spetsiaalset meetodit otseste personalikulude arvutamiseks ([13]). Mõlemaid võimalusi saab kasutada tunnitasu arvutamiseks, et määrata kindlaks otsesed personalikulud.

Need kaks meetodit on järgmised:

— tunnitasu arvutamine, jagades aastase tööjõukulude brutosumma 1 720ga (ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkt a);

— tunnitasu arvutamine, jagades igakuise tööjõukulude brutosumma igakuise keskmise tööajaga (ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkt b).

Kasutatava meetodi üle otsustab korraldusasutus. Ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punktis b sätestatud võimalust võib kasutada isegi juhul, kui andmed aastase tööjõukulude brutosumma kohta on kättesaadavad. Arvutatavad otsesed personalikulud on seotud tegevuse elluviimisega. Tegevuse elluviimise all tuleb mõista tegevuse kõiki etappe.

Näide

Teatavates VKEdele suunatud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna projektides on personalikulud sageli oluline element. Nende VKEde jaoks on võimalus kasutada ühikuhindu teretulnud lihtsustus. Meetme ühikuhinda väljendatakse sel juhul tunnitasuna, mida kohaldatakse töötajate tegelikele töötundidele. See on eelnevalt kindlaks määratud tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis, milles on kehtestatud rahalise abi maksimumsummaks suurim lubatud töötundide arv korrutatuna ühikuhinnaga (asjaomaste töötajate kohta arvutatud kulud).

Selleks et hõlmata parima ligikaudse hinnangu kaudu tegelikud kulud ning võtta arvesse piirkondade- ja harudevahelisi erinevusi, määratakse standardse ühiku hind kindlaks personalikuluna tunni kohta järgmise valemi alusel *(põhineb ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punktil a):*

personalikulud tunnis = viimased dokumenteeritud aastased brutokulud (vt punkt 2.2.1, kus on esitatud üksikasjad selle kohta, milliseid kulusid võib arvesse võtta) jagatuna 1 720 tunniga.

Näiteks: tunnitasu = 60 000 eurot / 1 720 tundi = 34,88 eurot tunni kohta.

Tegevusele antav rahaline abi arvutatakse tunnitasuna, mis on korrutatud tegelike ja kontrollitud töötundide arvuga. See nõuab VKEdelt projekti personali töötundide kohta kõikide tõendavate dokumentide alleshoidmist (nt IT-süsteemist saadud tööajatabelid) ning korraldusasutus peab alles hoidma kõik dokumendid, mis tõendavad personalikulu tunnis. Põhimõtteliselt tähendab kontrollitud töötundide vähenemine makstava lõppsumma vähenemist.

([13]) Otsesed personalikulud võib kindlaks määrata ka mõne muu ühissätete määrusega ette nähtud metoodika põhjal, nt võib ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkti b alusel ja mõne ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 meetodi abil kehtestada ühikuhinna muu nimetajaga kui 1 720 tundi.

Alternatiivne näide. *Sama, mis eespool, kuid personalikulu tunnis arvutatakse järgmiselt.*

Personalikulu tunnis = viimased dokumenteeritud aastased brutokulud (vt punkt 2.2.1, kus on esitatud üksikasjad selle kohta, milliseid kulusid võib arvesse võtta) jagatuna seadusega ette nähtud keskmise tööajaga (võttes arvesse iga-aastast puhkust).

Näiteks: tunnitasu = 60 000 eurot / (1 980 tundi – 190 tundi iga-aastast puhkust) = 60 000 / 1 790 = 33,52 eurot tunni kohta.

Tunnitasu arvutamine, jagades viimase dokumenteeritud aastase tööjõukulude brutosumma 1 720 tunniga (ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkt a)

Ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkti a esimene võimalus on määrata kindlaks otsesed personalikulud, arvutades tunnitasu järgmiselt.

$$\text{Personalikulu tunnis} = \frac{\text{viimane dokumenteeritud aastane tööjõukulude brutosumma}}{1\,720}$$

Nimetaja, st **1 720 tundi, on standardne iga-aastane tööaeg, mida saab kasutada otse, ilma et liikmesriigilt nõutaks mingite arvutuste tegemist**. See näitaja põhineb liikmesriikide keskmistel iganädalastel töötundidel, mida on korrutatud 52 nädalaga ja millest on maha arvatud iga-aastane tasustatud puhkus ja keskmised iga-aastased riigipühad. See vastab ühele täistööaja ekvivalendile ja seda saab kasutada kõikide olukordade puhul, kus töötaja töötab täistööajaga. See kehtib ka juhul, kui vastavalt riigisisesele õigusele või kohaldatavale kollektiivlepingule hõlmab täistööaja ekvivalent vähem kui 40 tundi nädalas.

Osalise tööajaga töötavate isikute puhul kasutatakse vastavat proportsionaalset osa 1 720 tunnist. Näiteks ainult 50 % tööajaga töötava isiku tunnitasu arvutamisel (st toetusesaaja puhul 0,5 täistööaja ekvivalenti) oleks nimetajaks 860 tundi (1 720 x (50/100) = 860 tundi). Selleks tuleks viidata töölepingus või ametisse nimetamise otsuses sätestatud tööajale.

Lugejat tuleb aga põhjendada. Ühissätete määruses on osutatud „viimasele dokumenteeritud aastasele tööjõukulude brutosummale“. Ühissätete määruses **ei ole aga määratletud tööjõukulude brutosummat**. Ühissätete määruse artikli 63 lõike 1 kohaselt tuleb rahastamiskõlblikkuse eeskirjades kindlaks määrata, mida aastane tööjõukulude brutosumma hõlmab, võttes arvesse tavapäraseid raamatupidamistavasid (vt punkt 3.2.1). Näiteks võidakse kohaldatavate eeskirjadega ette näha, et töökohaga seotud pendelrände kulud on osa tööjõukulude brutosummast.

Määruses on osutatud tunnitasu arvutamisele, kasutades **viimast** dokumenteeritud aastast tööjõukulude brutosummat. See tähendab, et kasutada tuleb kõige hiljutisemaid kättesaadavaid andmeid. Seega ei ole toetusesaaja varasematel andmetel põhinev arvutusmeetod tavaliselt asjakohane. Kooskõlas ühissätete määruse artikli 55 lõikes 2 kasutatud mõistega „viimane“ peaksid liikmesriigid tagama, et kasutatud andmed on kõige värskemad ja kajastavad seega tegelikke otseseid personalikulusid.

Aastane tööjõukulude brutosumma **ei pea olema seotud kalendri- või eelarveaastaga** (näiteks võivad andmed puudutada ajavahemikku 2022. aasta oktoobrist kuni 2023. aasta septembrini). Oluline on, et tööjõukulude brutosumma hõlmaks 12-kuulist ajavahemikku. See võib olla (tegevuse või programmi) aruandlusperioodi lõpule eelnev 12-kuuline ajavahemik, tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevale dokumendile eelnev 12-kuuline ajavahemik või viimase kalendriaasta 12 kuud. Kui andmed ei ole kogu 12-kuulise ajavahemiku kohta kättesaadavad, võib need vastavalt ühissätete määruse artikli 55 lõikele 4

— tuletada kättesaadava dokumenteeritud tööjõukulude brutosumma põhjal (näiteks võib korraldusasutus kasutada andmeid töötaja kohta, kelle puhul on olemas nelja kuu andmed, ja ekstrapoleerida need aastasele tööjõukulude brutosummale, võttes vajaduse korral arvesse selliseid tegureid nagu kohustuslikud puhkusetasud ehk nn 13. kuu palk);

— tuletada töölevõtmise dokumendist (st töö- või töövõtulepingust või ametisse nimetamise otsusest).

Aastane tööjõukulude brutosumma võib põhineda asjaomase isiku tegelikel tööjõukuludel. Kui isik ei ole terve kuu jooksul töötanud (nt kui lepingu algus ei lange kokku kuu algusega ja seega ei hõlma kättesaadavad andmed kogu kuud), võib 12-kuulise perioodi tegelike kulude sobiva näitaja saamiseks kasutada ekstrapoleeritud väärtusi.

Samuti võib aastane tööjõukulude brutosumma põhineda laiema töötajaterühma, näiteks sama palgaastme töötajate keskmistel tööjõukuludel või mõnel sarnasel näitajal, mis vastab tööjõukulude tasemele.

Viimane aastane tööjõukulude brutosumma peab olema dokumenteeritud: seda võib teha raamatupidamise või palgaarvestuse aruannete kaudu, avalikult kättesaadavatele lepingutele või dokumentidele viitamise teel jne. Tõendavad dokumendid peavad olema auditeeritavad.

Teatavates konkreetsetes olukordades võib tunnitasu summa kehtestada ka pärast projekti algust. Näiteks võib selle kindlaks määrata siis, kui töötaja hakkab projektis osalema (töölepingu allkirjastamine või töötaja tööülesannete muutmine) või kui toetusesaaja annab oma kuludest korraldusasutusele teada. Viimasel juhul tuleb aga tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis täpsustada ka kohaldatavat metoodikat.

Tunnitasu arvutamine, jagades igakuise tööjõukulude brutosumma igakuise keskmise tööajaga (ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkt b)

Tunnitasu arvutamisel otseste personalikulude kindlaksmääramiseks ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkti b alusel on liikmesriigi (liikmesriikide) ülesanne määrata kindlaks keskmine igakuine tööaeg kooskõlas töölevõtmise dokumendis osutatud kohaldatavate riiklike õigusnormidega.

Rahastamiskõlblike personalikulude kindlaksmääramine, kasutades arvutatud tunnitasu

Töötundide arv tuleb kindlaks määrata kooskõlas asjaomase programmi rahastamiskõlblikkuse eeskirjadega. Ühissätete määruse artikli 55 lõike 3 kohaselt ei tohi konkreetsel aastal või kuul isiku kohta deklareeritud tundide koguarv ületada asjaomase tunnitasu arvutamiseks kasutatud tundide arvu.

See tähendab, et kui nimetajana on kasutatud 1 720 tundi, ei tohi deklareeritud tundide arv ületada 1 720, mis on maksimaalne töötundide arv, mida saab tegevuse puhul deklareerida 12-kuulise perioodi kohta. Sama põhimõtet kohaldatakse siis, kui nimetajana kasutati proportsionaalset osa 1 720 tunnist (nt töötaja puhul, kellel on 50 % osaajaline tööleping, on nimetaja 860 tundi, seega 860 on maksimaalne tundide arv, mida saab asjaomaste töötajate kohta aastas deklareerida). Mitme tegevuse jaoks ette nähtud töötajate puhul kohaldatakse ülemmäära proportsionaalselt vastavalt iga tegevuse suhtes ning see ei tohi ületada maksimaalset tundide arvu, mida saab konkreetse töötaja kohta 12-kuulisel perioodil deklareerida.

Ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkti b puhul ei pea asjaomase isiku keskmine igakuise tööajana deklareeritud tundide arv tingimata olema tegelikult töötatud tundide arv; arvesse tuleb võtta töölevõtmise dokumendis kindlaks määratud keskmist igakuist tööaega vastavalt kohaldatavatele riiklikele õigusnormidele. Rahastamiskõlblike personalikulude arvutamiseks deklareeritavad tunnid ei tohi siiski ületada asjaomase tunnitasu arvutamiseks kasutatud tundide arvu kuus, nagu on sätestatud ühissätete määruse artikli 55 lõikes 3.

Kui tunnitasu arvutatakse ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkti a alusel, tuleks rahastamiskõlblike personalikulude arvutamiseks ja deklareerimiseks kasutada ainult tegelikult töötatud tunde, sest standardnimetaja 1 720 puhul on iga-aastane puhkus ja riigipühad juba maha arvatud. Haiguspuhkuse võib personalikuluna deklareerida juhul, kui seotud kulud tasub toetusesaaja (st toetusesaaja kannab need kulud). Kui need kulud katab kolmas isik (nt pikaajaline haiguspuhkus, mille kulud katab sotsiaalkindlustussüsteem) või palgata puhkuse või puudumise (nt põhjuseta puudumise) korral, mille puhul toetusesaaja kulusid ei kanna, **ei tohi vastavaid töölt puudutud tunde/päevi deklareeritavate rahastamiskõlblike personalikulude kindlaksmääramisel arvesse võtta**. See tuleneb asjaolust, et nendel juhtudel toetusesaaja kulusid ei kanna. Kui aga tekib personalikulusid seoses haiguspuhkusel (või muud liiki puhkusel) olevat isikut asendava lisapersonaliga, siis sellised personalikulud on rahastamiskõlblikud (st rahastamiskõlblike personalikulude arvutamisel võetakse vastavaid töötunde arvesse).

Ühissätete määruse artikli 55 lõike 2 punkti a või b kasutamise korral käsitatakse tulemuseks saadud tunnitasu summat ühikuhinnana. Seda ühikuhinda võib kasutada personalikulude hüvitamiseks ning ka otseste personalikulude arvutamiseks ühtsete määrade kohaldamise baaskuluna (näiteks kohaldades 15 % suurust ühtset määra kooskõlas ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktiga b või kõigi muude ülejäänud rahastamiskõlblike kulude arvutamiseks, kohaldades 40 % suurust ühtset määra kooskõlas ühissätete määruse artikli 56 lõikega 1). Juhul kui projekti viiakse ellu mitme aasta jooksul, võib korraldusasutus otsustada **otseste personalikuludega seotud tunnitasu ajakohastada**, kui uued andmed on kättesaadavad, või kasutada sama tunnitasu kogu projekti elluviimise vältel. Kui elluviimisperiood on eriti pikk, siis oleks hea tava metoodikas kehtestada vahepealsed meetmed selle kohta, millal ja kuidas võiks personalikuludega seotud tunnitasu läbi vaadata (kohandamismeetod).

Tegevusse kaasatud osalise tööajaga töötajad, kelle igakuised töötunnid on kindlaks määratud (ühissätete määruse artikli 55 lõige 5)

Kui töötajad täidavad tööülesandeid osaajaliselt, ent kuus kindla protsendi tööaja jooksul, on ühissätete määruse artikli 55 lõikes 5 sätestatud, et puudub kohustus kehtestada spetsiaalne tööaja registreerimise süsteem. Tööandja peaks aga väljastama dokumendi, milles on täpsustatud **kindel protsent** tööajast, mil kuu jooksul ollakse tegevuse raames hõivatud, ja seda protsenti saab kasutada rahastamiskõlblike otseste personalikulude arvutamiseks. Samuti võib selle protsendi kindlaks määrata töölepingus. Näiteks kui isik töötab projektiga 60 % oma tööajast, siis saab arvutada selle isikuga seotud rahastamiskõlblikud otsesed personalikulud, korrutades tööjõukulude brutosumma (mis põhineb kas tegelikel kuludel või arvutatud ühikuhinnal) 60 %ga.

Näide

Projektiga seotud erinevate töötajate rühmade jaoks võib kindlaks määrata erinevad ühikuhinnad, nt projektijuhi, põhiülesannetega töötajate ja haldustöötajate ühikuhinnad. Erinevused peaksid olema seotud objektiivsete kaalutlustega, tagamaks, et ühikuhinnad on tegelike kulude usaldusväärseks näitajaks.

Iga töötajate rühma puhul võib kehtestada haridustaseme või töökogemuse tingimused. Näiteks magistrikraad ühe rühma (1. rühm), bakalaureusekraad teise rühma (2. rühm) ja asjakohane koolitusepõhine kvalifikatsioon kolmanda rühma (3. rühm) puhul. Sellisel juhul peab konkreetse rühma ühikuhinna hüvitamine sõltuma selle rühmaga seotud tingimuse täitmisest (nt 1. rühma ühikuhinna hüvitamiseks peab kontrolljälg sisaldama magistrikraadi).

2.4. **Kindlasummalised maksed**

Kindlasummalisi makseid võib kasutada mõlemal hüvitamise tasandil, st ülemise tasandi puhul liidu osaluse hüvitamiseks (ühissätete määruse artikli 51 punkt d) ja alumise tasandi puhul toetuste korral, mida liikmesriigid annavad toetusesaajatele (ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkt c).

2.4.1. *Üldpõhimõtted*

Kindlasummaliste maksete korral arvutatakse kõik tegevuse või projekti rahastamiskõlblikud kulud või osa neist eelnevalt kindlaks määratud ja nõuetekohaselt põhjendatud summa põhjal, mis hüvitatakse siis, kui eelnevalt kindlaks määratud meetmed ja/või väljundid on lõpule viidud.

Kindlasummalised maksed võivad olla sobivad juhul, kui ühikuhinnad ei ole sobiv lahendus, sest puuduvad kergesti tuvastatavad kogused, nt töövahendi koostamise, avatud kogukonnaürituse korraldamise, seminari jms puhul.

Mõnel juhul ei pruugi korraldusasutus soovida kindlasummalisi makseid kasutada, sest tavaliselt loetakse, et tulemus on kas saavutatud või mitte, mille tõttu tekib kahetine olukord, kus toetust kas makstakse või mitte, sõltuvalt tulemuse täielikust saavutamisest. **Seda olukorda saab maandada, lisades etapiviisilised maksed, mis on seotud teatavate eelnevalt määratletud vahe-eesmärkide saavutamisega**.

Näide 1. ERF

Rühm väikeettevõtjaid soovib kohalike toodete reklaamimiseks ühiselt messil osaleda.

Korraldusasutus otsustab kasutada avaliku sektori toetuse arvutamiseks kindlasummalist makset. Selleks palutakse ettevõtjate rühmal esitada väljapanekukoha rentimise, ülesseadmise ja käigushoidmise kulude eelarveprojekt. Asjaomase eelarveprojekti põhjal määratakse kindlaks 20 000 euro suurune kindlasummaline makse. Toetusesaajale tehakse makse messil osalemist tõendavate dokumentide alusel. Eelarveprojekti hinnang ja sellega seotud tõendavad dokumendid, mis on vajalikud eelarveprojekti kõikide kulukategooriate arvutamiseks ja põhjendamiseks, tuleks säilitada auditeerimiseks.

Näide 2. ESF+

Lastehoiuteenust pakkuv vabaühendus taotleb toetust uue tegevuse alustamiseks. Oma ettepanekus taotleb ta kindlasummalist makset, esitades üksikasjaliku eelarveprojekti tegevuse alustamise ja elluviimise kohta ühe aasta jooksul. Pärast esimest aastat jätkatakse tegevust iseseisvalt. Ühekordse maksega rahastatakse näiteks ühe laste hoidmise eest vastutava inimese palgaga seotud kulusid ühe aasta jooksul, uue varustuse amortisatsiooni kulusid, selle uue tegevusega seotud reklaamikulusid ja tegevuse juhtimisega seotud kaudseid kulusid ning raamatupidamis-, vee-, elektri-, kütte-, ruumide rentimise kulusid jne.

Üksikasjaliku eelarveprojekti alusel eraldab korraldusasutus 47 500 euro suuruse kindlasummalise makse, mis katab kõik nimetatud kulud. Tegevuse lõpus makstakse see summa vabaühendusele väljundi põhjal, kui hoiti tavakohast arvu lapsi (kümmet last). Seega ei ole vaja põhjendada selle tegevusega seoses tegelikult kantud kulusid.

See tähendab aga, et kui hoiti ainult üheksat last, siis on rahastamiskõlblikud kulud null ja kindlasummalist makset ei tehta. Selle olukorra maandamiseks võib toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis kehtestada vahe-eesmärgi, et kui hoitakse viit last, siis makstakse välja pool kogusummast (23 750 eurot).

Näide 3. ESF+

Vabaühendus tahab korraldada kohaliku seminari ja koostada töövahendite komplekti roma kogukonna sotsiaal-majandusliku olukorra käsitlemiseks liikmesriigi piirkonnas. Tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlev dokument sisaldab üksikasjalikku eelarveprojekti ja toetuse eesmärke: 1) seminari korraldamine ja 2) töövahendi koostamine, et juhtida piirkonna tööandjate tähelepanu konkreetsetele probleemidele, millega romad kokku puutuvad.

Tegevuse laadi tõttu (tegevus, mille kulude suurust ei saa ühikuhindade alusel hõlpsalt kindlaks määrata) otsustab korraldusasutus kasutada kindlasummalise makse tegemise korda.

Kindlasummalise makse summa arvutamiseks vajab korraldusasutus mõlema tegevuse üksikasjalikku eelarveprojekti. Pärast eelarveprojekti üle peetud läbirääkimisi kehtestatakse kindlasummaline makse 45 000 euro ulatuses, mis jaguneb kahe projekti vahel: 25 000 eurot seminari jaoks ja 20 000 eurot töövahendite komplekti jaoks.

Kui tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis esitatud nõuded täidetakse (korraldatakse seminar ja koostatakse töövahend), loetakse tegevuse rahastamiskõlblikuks kuluks 45 000 eurot. Seminari korraldamise ja lõpliku täieliku töövahendi koostamise tõendamiseks on vajalikud tõendavad dokumendid.

Kui ellu viiakse ainult üks projekt (näiteks seminar), siis piiratakse toetust selle osaga (25 000 eurot), sõltuvalt sellest, mis oli tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis kokku lepitud.

Näide 4. EMKVF

Tootjaorganisatsioonide tootmis- ja turustamiskavade koostamise ja rakendamise toetus.

Kindlasummaline makse (mis tehakse kava rakendamise aastaaruande heakskiitmise korral) põhineb varasematel andmetel (tootjaorganisatsioonide eelnevalt esitatud andmed töötundide ja muude kulude kohta). Tootmis- ja turustamiskavade koostamise ja rakendamise võib jagada erinevateks meetmeteks, et määrata kindlaks keskmine kulu, mis seejärel korrutatakse kohaldatava abi osakaaluga.

2.5. **Lihtsustatud kuluvõimaluste kombineerimine**

Ühissätete määruse artikli 53 lõikega 1 antakse korraldusasutustele võimalus valida ühissätete määruse kohaste toetuste haldamiseks viie võimaluse vahel. Ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkti e kohaselt võib nelja esimest võimalust (välja arvatud kuludega sidumata rahastamine) kombineerida sama tegevuse raames. Selle kasutamine sõltub siiski järgmistest tingimustest, et **vältida sama kulukategooria topeltrahastamist**:

1) iga võimalus hõlmab rahastamiskõlblike kulude eri kategooriaid või

2) neid kasutatakse eri projektide jaoks, mis moodustavad osa samast tegevusest, või

3) neid kasutatakse tegevuse järjestikuste etappide jaoks.

Lihtsustatud kuluvõimalusi võib kasutada sama tegevuse puhul koos tegelike kuludena deklareeritavate kulude või mõne muu lihtsustatud kuluvõimaluse alusel hüvitatavate kuludega.

Lisaks võib ühtse määrana arvutatud summat kasutada mõne muu ühtse määra alusena – kaudsete kulude hüvitamiseks võib kuni 15 % suurust ühtset määra kohaldada otseste personalikulude suhtes, mis arvutatakse ühtse määrana, mis on kuni 20 % otsestest kuludest (välja arvatud otsesed personalikulud).

Näide 1. Sama tegevuse raames erinevate projektide rahastamine (ESF+)

Näide tegevusest, mis hõlmab noorte töötute koolitusprojekti, millele järgneb seminar piirkonna potentsiaalsetele tööandjatele.

Koolitusega seotud kulud võib maksta ühikuhindade alusel (näiteks 1 000 eurot koolituspäeva kohta). Seminari puhul kasutatakse kindlasummalist makset.

Kuna tegemist on kahe eri projektiga, mis moodustavad osa samast tegevusest, puudub topeltrahastamise risk, sest kummagi projekti kulud on selgelt eraldatud.

Näide 2. Tegevuse järjestikused etapid (ESF+)

Näide juba algatatud tegevusest, mida on juhitud tegelike kulude põhjal ja mille juhtimist korraldusasutus soovib jätkata lihtsustatud kuluvõimaluste põhjal. Tegevuse kaks etappi tuleb selgelt kindlaks määrata. Esimese etapi puhul võib arvutustes tugineda asjaomase kuupäevani kantud tegelikele kuludele. Teine etapp on seotud tulevaste kuludega, mille võib arvutada ühikuhindade põhjal, tingimusel et ühikuhind ei hõlma mingeid varem toetatud kulusid.

Kui sellist võimalust kasutatakse, tuleks seda teha kõikide samas olukorras olevate toetusesaajate puhul (läbipaistvus ja võrdne kohtlemine). See võib kaasa tuua teatava halduskoormuse, sest kui seda ette ei nähtud, on vaja muuta tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevat dokumenti. Liikmesriigi ametiasutused peavad koostama tegevuse iga etapi selge ja üksikasjaliku kirjelduse. Tegevus tuleks jagada vähemalt kaheks eraldiseisvaks ja selgelt eristatavaks rahaliseks ja ideaaljuhul füüsiliseks või arenguetapiks, mis vastavad asjaomastele etappidele. Selle eesmärk on tagada läbipaistev rakendamine ja seire ning hõlbustada kontrolle.

Näide 3. Rahastamiskõlblike kulude eri kategooriad (ESF+)

Näide koolituskursusest, mille puhul on kombineeritud

— koolitajate palkade ühikuhind, näiteks 450 eurot päevas;

— tegelikud kulud: renditud ruumid = 800 eurot kuus 12 kuu jooksul vastavalt rendilepingule;

— ühtne määr kaudsete kulude puhul, näiteks 10 % otsestest kuludest.

Kui koolituse lõppedes on tõendatud 200 päeva koolitajate tööd, makstakse toetus välja järgmiselt.

Otsesed kulud (1. liik ([14])*):*

koolitajate palgad: 200 päeva x 450 eurot = 90 000 eurot

koolitusruum: 12 kuud x 800 eurot = 9 600 eurot

otsesed kulud kokku: 99 600 eurot

Kaudsed kulud (2. liik): 10 % otsestest kuludest = 10 % x 99 600 eurot = 9 960 eurot

Rahastamiskõlblikud kulud: (90 000 eurot + 9 600 eurot) + 9 960 eurot = 109 560 eurot

Sellisel juhul on tegemist eri kulukategooriatega: koolitajate palgad, ruumi rentimise kulud ja kaudsed kulud. Topeltrahastamise puudumise kontrollimiseks peavad ametiasutused aga veenduma, et ühikuhinnad ei ole seotud mingite ruumi rentimisega seotud kulude ega kaudsete kuludega (näiteks haldustöötajate või raamatupidaja palgad). Sama kehtib vastastikku ka kaudsete kulude kindlaksmääramisel – need ei tohi olla seotud ühikuhindadega hõlmatud kulude ega ruumi rentimise tegelike kuludega.

Kui esineb kattumise risk või kattumise puudumist on võimatu tõendada, peab korraldusasutus valima sobivama võimaluse mis tahes topeltrahastamise (või selle riski) vältimiseks.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonide näited **Ei ole** ühissätete määrusega **Lubatud**

Ühissätete määruse artikkel 56 ja artikli 55 lõige 1	Ühissätete määruse artiklid 54 ja 56
Ühtset määra, mis on kuni 40 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest, mida kasutatakse tegevuse ülejäänud kulude katmiseks (ühissätete määruse artikkel 56), ei saa kohaldada personalikulude suhtes, mis arvutatakse ühtse määra alusel, mis on kuni 20 % otsestest kuludest, välja arvatud otseste personalikulude puhul (ühissätete määruse artikli 55 lõige 1). Põhjendus. Ühissätete määruse artikli 56 lõike 3 tõttu ei ole see võimalik, sest sama kulukategooria (st personalikulud) ei saa olla tegevuse kõigi ülejäänud kulude ühtse määra arvutamise aluseks ning samal ajal arvutatav ühtse määrana, võttes aluseks osa kuludest, mis sisalduvad tegevuse ülejäänud kuludes (st otsesed kulud).	Ühtset määra, mis on kuni 7 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest / kuni 15 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest / kuni 25 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest (ühissätete määruse artikkel 54) kaudsete kulude arvutamiseks (ühissätete määruse artikkel 54), ei saa kombineerida ühtse määraga, mis on kuni 40 % rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest, mida kasutatakse tegevuse ülejäänud kulude katmiseks (ühissätete määruse artikkel 56). Põhjendus. Sama kulukategooria (st kaudsed kulud) on hõlmatud kaks korda.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonide näited

Alljärgnevas tabelis antakse ülevaade lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonidest, mida üldreeglina on võimalik kasutada või siis mitte. Iga olukorda tuleb siiski analüüsida juhtumipõhiselt.

Korraldusasutused peavad selgelt kindlaks määrama asjakohased kulukategooriad (otsesed/kaudsed) ja tagama, et hõlmatud kulude puhul topeltrahastamist ei toimu.

(Jah – on võimalik, Ei – ei ole võimalik)

Kombinatsioonid	Personalikulud kuni 20 %	Kaudsed kulud kuni 7 %	Kaudsed kulud kuni 15 %	Reisikulud kuni 15 %	Tunnitasupõhised personalikulud (*)	Kõik muud kulud kuni 40 %
Personalikulud kuni 20 %		Jah	Jah	Jah	Ei	Ei

([14]) Kulude eri liike on selgitatud punktis 2.2.1.

Kombinatsioonid	Personalikulud kuni 20 %	Kaudsed kulud kuni 7 %	Kaudsed kulud kuni 15 %	Reisikulud kuni 15 %	Tunnitasupõhised personalikulud (*)	Kõik muud kulud kuni 40 %
Kaudsed kulud kuni 7 %	Jah		Ei	Jah	Jah	Ei
Kaudsed kulud kuni 15 %	Jah	Ei		Jah	Jah	Ei
Reisikulud kuni 15 %	Jah	Jah	Jah		Jah	Ei
Tunnitasupõhised personalikulud (*)	Ei	Jah	Jah	Jah		Jah
Kõik muud kulud kuni 40 %	Ei	Ei	Ei	Ei	Jah	

(*) Ühissätete määruse artikli 55 lõige 2, st 1 720 tunni meetod või tunnitasu, mis saadakse viimase dokumenteeritud igakuise tööjõukulude brutosumma jagamisel tegevuse kuu keskmise tööajaga.

PEATÜKK 3: LIHTSUSTATUD KULUVÕIMALUSTE KEHTESTAMINE

3.1. **Lihtsustatud kuluvõimalused tuleb eelnevalt kindlaks määrata**

Kooskõlas ühissätete määruse artikli 94 lõikega 1 võib liidu osaluse hüvitamiseks lihtsustatud kuluvõimalusi kasutada alles pärast seda, kui need on heaks kiidetud komisjoni otsusega, millega programm või selle muudatus heaks kiidetakse, või pärast nende vastuvõtmist komisjoni delegeeritud õigusaktis.

Lihtsustatud kuluvõimalused, mida kasutatakse liikmesriikide poolt toetusesaajatele antud toetuste hüvitamiseks, tuleb samuti eelnevalt kindlaks määrata. Vastavalt ühissätete määruse artikli 73 lõikele 3 ja Interregi määruse artikli 22 lõikele 6 Interregi programmide puhul peab korraldusasutus tagama, et toetusesaajale või Interregi tegevusega seotud juhtivpartnerile esitatakse dokument, milles on kindlaks määratud igale tegevusele toetuse andmise tingimused. Selles dokumendis tuleb toetusesaajaid teavitada deklareeritud kulude põhjendamise täpsetest nõuetest ja konkreetsest väljundist või tulemusest, mis tuleb saavutada.

Kooskõlas ühissätete määruse artikli 73 lõikega 3 ja Interregi määruse artikli 22 lõikega 6 Interregi programmide puhul tuleb tegevuse kulude kindlaksmääramiseks rakendatav meetod ja maksetingimused lisada **hiljemalt tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevasse dokumenti**. Asjakohased meetodid ja tingimused võiks lisada programmi eeskirjadesse või konkursikutsetesse.

Läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise tagamiseks **tuleks võimalikele toetusesaajatele suunatud konkursikutsetes mainida lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamist kulude hüvitamiseks. Kui projektikonkurssi ei algatata, tuleks lihtsustatud kuluvõimalusi mainida programmieeskirjades või asjaomaseid tegevusi käsitlevates riiklikes õigusnormides.**

Peale selle tuleks vältida nende tagasiulatuvat kohaldamist tegevuste suhtes, mis on juba välja valitud ja mida juba viiakse ellu tegelike kulude alusel, sest sel juhul ei pruugi olla tagatud toetusesaajate võrdne kohtlemine. Lihtsustatud kuluvõimalusi võib kasutada tegevuste puhul, mis valitakse välja pärast nende elluviimise algust. Toetus peaks siiski olema kooskõlas ühissätete määruse artikli 63 lõikega 6, milles on sätestatud, et tegevusi ei tohiks fondidest toetuse saamiseks valida, kui need on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne programmi raames rahastamistaotluse esitamist. Lihtsustatud kuluvõimalusi, mis hõlmavad ka toetusesaajate poolt enne tegevuste väljavalimist kantud rahastamiskõlblikke kulusid, võib selliste tegevuste puhul kasutada ning mõnel juhul on nende kasutamine kohustuslik (vt punkt 1.4). See, kas toetusesaajad olid kulud kandnud juba enne projektikonkursi algatamist, ei oma lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamisel tähtsust, kui hüvitamise aluseks olevad meetmed tuleb ellu viia rahastamiskõlblikkuse perioodi jooksul (ühissätete määruse artikli 63 lõige 2) ning need kulud ei kuulunud komisjonile varem deklareeritud kulude hulka.

Kui ühikuhind, ühtne määr või summa (kindlasummaliste maksete puhul) on kindlaks määratud, ei tohiks neid tegevuse elluviimise ajal ega pärast seda muuta, et kompenseerida kulude suurenemist või ettenähtud eelarve alakasutamist. Kui elluviimise aeg on eriti pikk, tuleks hea tavana eelnevalt kindlaks määrata kohandamismeetod, milles täpsustatakse, millal ja kuidas saaks ühikuhinda, ühtset määra või summat muuta (kohandamismeetodite kohta vt käesolevate suuniste punkt 3.4) ([15]). Ühikuhinna, ühtse määra või summa mis tahes muudatust kohandamismeetodi puudumise korral peetakse uueks lihtsustatud kuluvõimaluseks. Erandjuhtudel on mitmeaastase tegevuse puhul võimalik teha tasaarvestus ja teha makseid tegevuse vastavate meetmete tegelike kulude alusel pärast tegevuse esimese osa elluviimist ning seejärel näha ette ühtse määra alusel rahastamise, ühikuhindade või kindlasummaliste maksete võimalus tegevuse ülejäänud osa või perioodi tarbeks. Sellisel juhul peab tegelike kulude deklareerimise periood olema selgelt eristatud perioodist, mil kulud deklareeritakse lihtsustatud kuluvõimaluste alusel, et vältida projektikulude topeltdeklareerimist.

3.2. **Metoodika**

Lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamise metoodika on sätestatud ühissätete määruse artikli 53 lõikes 3 ja artikli 94 lõikes 2. Üldiselt on see metoodika alumise ja ülemise tasandi lihtsustatud kuluvõimaluste puhul sama (mõned erandid on käesolevas punktis eraldi välja toodud).

3.2.1. *Aus, õiglane ja kontrollitav arvutusmeetod*

Summad, määrad ja ühikuhinnad saab kindlaks määrata ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodi alusel, nagu on sätestatud ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktis a ja ühissätete määruse artikli 94 lõike 2 teise lõigu punktis a.

Üldpõhimõtted

See peab olema aus

Arvutus peab olema mõistlik, st põhinema tegelikkusel, mitte olema liialdatud ega äärmuslik. Näiteks kui teatav ühikuhind on varem jäänud ühe ja kahe euro vahele, siis ei eelda komisjon, et esitatakse seitsmeeurone hind. Sellest seisukohast on ühikuhinna, ühtse määra või kindlasummalise makse kindlaksmääramiseks kasutatav meetod väga tähtis. Korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) peab olema suuteline oma valikuid selgitama ja põhjendama. Aus arvutusmeetod võib aidata põhjendada määrade/summade erinevusi, võttes arvesse konkreetseid tingimusi või vajadusi. Näiteks võib projekti elluviimine äärepoolses piirkonnas olla suuremate transpordikulude tõttu kulukam kui riigi keskel asuvas piirkonnas.

See peab olema õiglane

Termin „õiglane“ tähendab peamiselt seda, et vältida tuleb mõne toetusesaaja või tegevuse eelistamist teistele. Ühikuhinna, kindlasummalise makse või ühtse määra arvutamisel tuleb tagada sarnaste toetusesaajate ja/või sarnaste tegevuste võrdne kohtlemine. Kõik erinevused summades või määrades peavad olema objektiivselt põhjendatud, st põhinema toetusesaaja või tegevuse objektiivsetel tunnustel.

See peab olema tõendatav

Ühtsed määrad, ühikuhinnad ja kindlasummalised maksed tuleb kindlaks määrata kontrollitavate dokumentaalsete tõendite põhjal ([16]). Korraldusasutus peab suutma tõendada, mille alusel lihtsustatud kuluvõimalus on kehtestatud. Väga oluline on tagada usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimine.

Asutus, kes kehtestab lihtsustatud kuluvõimaluse meetodi, peab dokumenteerima vähemalt järgmise:

— arvutusmeetodi kirjeldus, sealhulgas arvutuskäigu peamised sammud;

([15]) Toetuse puhul, mida ei anta projektikonkursside kaudu, tuleb see ära märkida toetuse metoodikat käsitlevas üldises dokumendis.

([16]) Ei ole tähtis, millal meetod ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti a või artikli 94 lõike 2 punkti a kohaselt kehtestati; kui seda juba kasutatakse, siis peab see olema auditeeritav.

— analüüsiks ja arvutusteks kasutatud andmete allikad, sealhulgas hinnang andmete asjakohasuse kohta kavandatava tegevuse jaoks ja hinnang andmete kvaliteedi kohta;

— arvutus ise, millega lihtsustatud kuluvõimaluse väärtus kindlaks määratakse.

Andmeallikad

Lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamisel peavad kasutatavad andmed olema sobivad asjaomase lihtsustatud kuluvõimaluse puhul. Tuleks esitada ja dokumenteerida arvutusteks kasutatud andmete allikad, sealhulgas hinnang andmete asjakohasuse kohta kavandatava tegevuse jaoks ja hinnang andmete kvaliteedi kohta.

Lihtsustatud kuluvõimaluste arvutamisel ei ole nõutav eelnevalt kindlaks määratud minimaalne andmehulk. See sõltub andmekogumi omadustest. Kui andmed on väga hajutatud, peab andmehulk olema suur. Ja vastupidi, kui andmed on homogeensed ja andmekogumi suhtes representatiivsed, võib andmehulk olla väiksem.

Andmeid saab hankida mitmesugustest allikatest. Kasutatud andmete usaldusväärsus sõltub kasutatud andmeallikast. Näiteks riiklikelt statistikaametitelt või Eurostatilt saadud andmeid peetakse usaldusväärseteks. Mõne andmeallika puhul võib andmete usaldusväärsuse kinnitamiseks olla vaja teha üksikasjalikumaid kontrolle. Mõnel juhul võib kasutada auditeerimisasutuse ametialast arvamust, et otsustada, kas valimi alusel tuleks teha lisakontrolle või mitte (võttes arvesse teavet, mis on auditeerimisasutusele kättesaadav näiteks andmete liigi, kogumisviisi, esitatava teabe heakskiitmisega tegeleva asutuse sisekorra kohta). Metoodika eelhindamine auditeerimisasutuse poolt ei ole siiski kohustuslik (kuid on soovitatav) lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamiseks alumisel tasandil.

Kui usaldusväärsetest allikatest (näiteks avaldatud aruanded ja ametlikud internetiandmebaasid) pärinevaid andmeid ei kasutata otseselt (st automaatselt allika andmebaasist), vaid need koondatakse ühtsele vormile, on hea tava (lähtudes valimist) võrrelda, kas koondatud arvnäitajad on ametlike aruannetega kooskõlas. Kuna seda ei ole aga alati reaalselt lihtne teha, võib auditeerimisasutus metoodika eelhindamise korral rakendada oma ametialast arvamust, et otsustada, kas valimi alusel tuleks teha lisakontroll või mitte, võttes arvesse teavet, mis on auditeerimisasutusele kättesaadav näiteks andmete liigi, kogumisviisi, esitatava teabe kogumisega tegeleva asutuse sisekorra kohta).

Statistiliste andmete, varasemat tegevust puudutavate kontrollitud andmete või tavapäraste kuluarvestustavade kasutamine

Lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamisel võivad korraldusasutused kasutada statistilisi andmeid (eri allikatest), varasemat tegevust puudutavaid **kontrollitud** andmeid (ühissätete määruse fondist rahastatavate projektide või tegevuste kohta) ([17]) või tavapäraseid kuluarvestustavasid.

Kui korraldusasutus otsustab kasutada statistilisi andmeid või varasemat tegevust puudutavaid kontrollitud andmeid, peaks ta kirjeldama järgmist:

— hõlmatud kulukategooriad;

— kasutatud arvutusmeetod;

— vajalike aegridade pikkus: vajalikud on **vaatlusperioodi andmed**, et teha kindlaks kõik võimalikud erandolukorrad, mis konkreetsel aastal tegelikke kulusid mõjutasid, ning kulusummade suundumused. Kolmeaastast võrdlusperioodi tuleks kasutada eesmärgiga võtta arvesse aastasi kõikumisi. Näiteks võib representatiivseks pidada kolmeaastast perioodi. Kui korraldusasutus suudab siiski tõendada, et kolmest aastast lühema perioodi andmete kasutamine on põhjendatud, võib see olla vastuvõetav (nt kui on loodud uus programm ja andmed on kättesaadavad ainult kahe aasta kohta, võib see olla piisav); kui kolme aastat käsitlevad andmed puuduvad, siis võib sõltuvalt juhtumi eripärast kasutada kahe aasta andmeid. Seda tuleb siiski hinnata igal juhtumi puhul eraldi;

([17]) Kavandatud eelarvet (nt eelmisest projektikonkursist) ei saa kasutada arvutusmeetodi andmeallikana kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktiga a ja artikli 94 lõike 2 punktiga a, kuna varasemaid andmeid tuleb kontrollida.
Konkreetse tegevuse kavandatud eelarvet võib kasutada lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamiseks eelarveprojekti alusel kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 punktiga b alla 200 000 euro suuruste tegevuste puhul ja kooskõlas ühissätete määruse artikli 94 lõike 2 punktiga b.

— kohaldatav võrdlussumma, näiteks võrdlusperioodi keskmised kulud või viimastel aastatel dokumenteeritud kulud;

— vajaduse korral kohandused, mis on vajalikud võrdlussumma ajakohastamiseks. Kasutada võib kohandusi, et ajakohastada varasemate aastate kulusid praeguste hindadega.

Artikli 53 lõike 3 punkti a alapunktide ii ja iii kohaselt võib korraldusasutus kasutada ka konkreetseid toetusesaajapõhiseid andmeid, et teha kindlaks konkreetsete toetusesaajate suhtes kohaldatavad lihtsustatud kuluvõimalused. Võttes aga arvesse toetusesaajapõhiste andmete kasutamisega seotud nõudeid, kujutavad need metoodikad endast lihtsustust näiteks selliste toetusesaajate jaoks, kes viivad programmitöö perioodil ellu palju projekte.

Individuaalse toetusesaaja varasemat tegevust käsitlevad tõendatud andmed

Selle meetodi puhul kogutakse toetusesaajalt tema varasema tegevusega seotud raamatupidamisandmeid kindlaksmääratud lihtsustatud kuluvõimalusega hõlmatud rahastamiskõlblikes kulukategooriates kantud tegelike kulude kohta. Vajaduse korral peaksid need andmed hõlmama ainult seda toetusesaaja kuluüksust või osakonda, mis on tegevusega seotud. See eeldab analüütilise raamatupidamissüsteemi olemasolu toetusesaaja tasandil. Lisaks eeldab see seda, et kõik rahastamiskõlbmatud kulud jäetakse kõikidest lihtsustatud kuluvõimalusi toetavatest arvutustest välja.

Individuaalse toetusesaaja tavapäraste kuluarvestustavade rakendamine

Tavapärased arvestustavad on need, mida toetusesaaja kasutab kogu oma hariliku igapäevase tegevuse ja kõikide rahaliste vahendite (sh nende, mis ei ole seotud ELi toetusega) arvestamiseks. Sellised meetodid peavad olema kooskõlas riiklike raamatupidamiseeskirjade ja -standarditega. Kasutamise pikkus ei ole oluline. Arvestusmeetod ei ole tavapärane, kui seda on kohandatud kindla tegevuse või tegevuste rühma, näiteks ELi toetust saavate tegevuste jaoks, ning erineb muudel juhtudel kasutatava(te)st arvestustava(de)st.

Oluline on eristada tegelikke kulusid ja neid kulusid, mis määratakse kindlaks vastavalt individuaalse toetusesaaja tavapärastele kuluarvestustavadele.

Seega tähendavad tegelikud kulud tegevuse kestuse kohta võimalikult täpselt arvutatud kulusid (toetusesaaja tegelikult kantud ja makstud kulud). Näiteks tunnipõhise personalikulu puhul on vastuvõetav standardtundide kasutamine nimetajana (vt näiteks 1 720 tundi punktis 2.3.2), kuid tegelike kulude arvutamisel on lugejaks rahastamiskõlblikud personalikulud kokku iga konkreetse tegevusse kaasatud isiku kohta.

Toetusesaaja kuluarvestustavadel põhineva tunnipõhise kulu võib arvutada suurema hulga töötajate töötasukulude keskmise alusel. Harilikult on selleks keskmiseks teatav palgaaste või mõni sarnane näitaja, mis korreleerub tööjõukulude brutosummaga, aga võrdlus võib olla ka (tegevusega seotud) kuluüksuse või osakonnaga, kus tööjõukulude brutosumma võib suurema töötajate rühma lõikes märgatavalt erineda.

Selleks et tagada toetusesaajate võrdne kohtlemine ja see, et toetusest ei rahastata rahastamiskõlbmatuid kulusid, tuleb seega tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis, millega lubatakse toetusesaajatel oma kuluarvestustavasid kasutada, sätestada miinimumnõuded. Nende miinimumnõuete eesmärk on tagada, et kuluarvestustavade tulemuseks on teoreetiliselt ja praktiliselt aus ja õiglane süsteem. See eeldab analüütilise raamatupidamissüsteemi olemasolu toetusesaaja tasandil. Lisaks eeldab see seda, et kõik rahastamiskõlbmatud kulud jäetakse arvutusest välja.

Individuaalse toetusesaaja põhiste andmete kasutamise ühised nõuded

Korraldusasutus peab kontrollima individuaalse toetusesaaja põhiseid andmeid iga juhtumi puhul eraldi. Seda tuleb teha hiljemalt toetusesaajale tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitleva dokumendi esitamise ajal. Sõltuvalt kindlusest, mille korraldusasutus on toetusesaaja sisese juhtimis- ja kontrollisüsteemi põhjal saanud, võib osutuda vajalikuks, et välisaudiitor või avaliku sektori asutuste puhul pädev ja sõltumatu peaarvepidaja kinnitab toetusesaajapõhiseid andmeid eesmärgiga tagada korraldusasutuse kasutatavate võrdlusandmete usaldusväärsus. Varasemat tegevust käsitlevaid andmeid võidakse kinnitada kohustusliku või lepingulise auditi osana. Kõik sellisel viisil tehtud kinnitamised eeldavad välisaudiitorilt või sõltumatult peaarvepidajalt põhjalikke teadmisi ühissätete määruse ja fondispetsiifiliste määruste kohta näiteks seoses kontrolljälje, seotud kulude rahastamiskõlblikkuse ja kohaldatava õigusega. Seepärast võidakse paluda auditeerimisasutusel seda protsessi toetada.

Näiteks kui riski, et kasutatud varasemates raamatupidamisandmetes esineb vigu või õigusnormide rikkumisi, peetakse väikeseks, võib arvutusmeetod põhineda andmetel, mida audiitor ei ole eelnevalt kinnitanud. Korraldusasutus peab suutma objektiivsel viisil tõendada, et risk on tõepoolest väike, ja põhjendada, miks ta leiab, et toetusesaaja raamatupidamissüsteem on usaldusväärne, täielik ja täpne.

Muu objektiivse teabe või eksperdihinnangu kasutamine

Muu objektiivne teave võib olla näiteks järgmine:

— uuringud, turu-uuringud jne (vaja tagada nõuetekohane dokumentatsioon);

— andmed samaväärse töö tasustamise kohta.

Eksperdihinnang põhineb konkreetsel kriteeriumide kogumil ja/või eriteadmistel, mis on saadud näiteks teatavas teadmiste valdkonnas, rakendus- või tootevaldkonnas, teatavas teadusharus, tööstusharus. See peab olema dokumenteeritud ja vastama iga juhtumi konkreetsetele asjaoludele. Ühissätete määruses ei ole eksperdihinnangut määratletud. Korraldusasutus peab täpsustama nõuded, mille alusel saab hinnangut eksperdihinnanguna kasutada, ja tagama huvide konflikti puudumise. Iga valitud eksperdi puhul peab korraldusasutus tõendama tema asjatundlikkust asjaomases valdkonnas ja tema sõltumatust.

Künniseid, ülemmäärasid või muid riiklikes õigusnormides sätestatud maksimumväärtusi võib lugeda muuks objektiivseks teabeks. Korraldusasutus saab neid siiski kohaldada ainult tingimusel, kui ta suudab **tõendada, et nende puhul on tegemist ausa väärtuse ja usaldusväärse näitajaga.**

Varasemate programmitöö perioodide varasemate andmete kasutamine

Varasemate programmitöö perioodide (nt 2007–2013 ja 2014–2020) varasemat tegevust puudutavate kontrollitud andmete kasutamine võib olla lubatud, kui tõendatakse, et summad on endiselt asjakohased. See tähendab, et programme haldavad asutused peaksid tagama, et need andmed on endiselt tegelike kulude usaldusväärseks näitajaks ning neid vajaduse korral kohandama.

3.2.2. *Eelarveprojekt*

Nagu on sätestatud ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktis b ja artikli 94 lõike 2 punktis b, on lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamise teine meetod eelarveprojekt.

Ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti b kohaselt kohaldatakse lihtsustatud kuluvõimaluste korral, mida kasutatakse **alumise tasandi puhul** (liikmesriik – toetusesaaja), seda üksnes tegevuste suhtes, mille **kogukulud ei ületa 200 000 eurot**, ning mis tuleb kindlaks määrata iga juhtumi puhul eraldi ja tegevuse välja valinud asutusega eelnevalt kokku leppida. Tegevuse kogukulud on kõik tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, nagu on täpsustatud tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis. Ühissätete määruse artikli 94 lõike 2 punkti b kohaselt **ei ole ülemise tasandi** (komisjon – liikmesriik) puhul kasutatavate lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamisel **sellist piirangut**.

Interregi programmidest rahastatavate väikeprojektide puhul võib vastavalt Interregi määruse artikli 25 lõikele 6 **väikeprojektide fondi** haldav toetusesaaja olenevalt konkreetsest juhtumist rakendada eelarveprojekti, et kehtestada lihtsustatud kuluvõimalused lõppsaajate kulude hüvitamiseks, kui **avaliku sektori toetus väikeprojektile ei ületa 100 000 eurot.**

Eelarveprojekti kasutamise võimalus võib hõlbustada lihtsustatud kuluvõimaluste kohustusliku kasutamise rakendamist väikesemahuliste tegevuste puhul (vt ka ühissätete määruse artikli 53 lõige 2). See meetod võimaldab arvutada teatavad lihtsustatud kulud juhul, kui tegevus on väga spetsiifiline.

Alumise tasandi puhul kasutatava eelarveprojekti korral peab korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) esimese sammuna kirjeldama **arvutusmeetodi põhimõtteid** konkursikutses või lisaks sellele.

Sellega seoses soovitatakse korraldusasutusel (või Interregi programmide seirekomisjonil) tungivalt kehtestada parameetrid või maksimaalsed kulutasemed, millega saab vähemalt kõige olulisemaid eelarves sisalduvaid kulusid võrrelda. Samuti võib korraldusasutus kehtestada minimaalsed võrdlusalused eeldatavate tulemuste kvaliteedi kohta. Selliste parameetrite, minimaalsete võrdlusaluste või maksimaalsete kulutasemete puudumise korral võib korraldusasutusel (või Interregi programmide seirekomisjonil) olla keeruline tagada võrdset kohtlemist ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimist.

Programmi eeskirjade kohaselt peavad seega **rahastamise taotlejad koostama ja esitama üksikasjalikud faktidel põhinevad eelarved ning esitama ka dokumendid, mis põhjendavad kõiki eelarves sisalduvaid kulusid**. Lihtsustatud kuluvõimalused (sealhulgas kindlasummaliste maksete vahe-eesmärgid) tuleks kindlaks määrata tihedas koostöös taotlejatega (või toetusesaajatega pärast tegevuste väljavalimist), et nad oleksid teadlikud sellest, mida tuleb teha, ja toetavast teabest/tõenditest, mis tuleb maksete tegemiseks esitada.

Seejärel **hindab eelarveprojekte korraldusasutus.** Korraldusasutus ei pea eelarve hindamisel võrdlema potentsiaalse toetusesaaja väljapakutud üksikasjalikku eelarveprojekti võrreldava tegevusega, kuigi seda soovitatakse teha. Kui sama toetusesaajat toetatakse mitmel korral, siis soovitatakse võrrelda üksikasjalikku eelarveprojekti eelnevalt toetatud tegevusega.

Lisaks **teisendab** korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) **eelarveprojekti lihtsustatud kuluvõimalusteks** (st ühtsed määrad, kindlasummalised maksed ja ühikuhinnad) enne või pärast tegevuste väljavalimist (kuid enne sellise dokumendi väljastamist, milles määratakse kindlaks toetuse andmise tingimused, mis peavad sisaldama lihtsustatud kuluvõimalust). Kindlaks määratud lihtsustatud kuluvõimalused (ja kindlasummaliste maksete võimalikud vahe-eesmärgid) peaksid kajastuma dokumendis, milles määratakse kindlaks tegevusele toetuse andmise tingimused. Korraldusasutus/seirekomisjon ei saa delegeerida lihtsustatud kuluvõimalustega seotud eelarveprojektide hindamist ja teisendamist toetusesaajatele. Interregi programmide väikeprojektide fondide raames välja valitud väikeprojektide puhul hindab eelarveprojekti väikeprojektide fondi haldav toetusesaaja.

Korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) peaks **tõendama oma hinnangut eelarveprojektile ja sellega seotud tõendavatele dokumentidele, mida kasutati eelarveprojekti kõikide kulukategooriate arvutamiseks ja tõendamiseks, ja selle arhiveerima**. Eelarveprojekt ei ole osa korraldusasutuse ja toetusesaaja vahel koostatud tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevast dokumendist. Tegevuse või projekti juhtimiskontroll põhineb üksnes kohaldatud lihtsustatud kuluvõimaluste liigil, mitte eelarvel endal.

Lihtsustatud kuluvõimalused võivad põhineda eelarveprojekti puhul kas tegevuse või projekti kogu eelarvel või osalisel eelarvel. Näiteks viiest erinevast meetmest koosneva tegevuse puhul:

— tegevuse 1. ja 2. meede hüvitatakse tegelike kulude või mõne muu lihtsustatud kuluvõimaluse alusel;

— tegevuse 3., 4. ja 5. meede hüvitatakse ühikuhindade vormis, mis on kindlaks määratud eelarveprojekti alusel.

Peale selle võib eelarveprojekti asjaomaste kulukategooriate kehtestamiseks kohaldada ühissätete määruse artiklites 54 ja 56 sätestatud ühtseid määrasid.

Eespool selgitatud põhimõtteid kohaldatakse ka **ülemise tasandi** puhul kasutatava eelarveprojekti suhtes.

Näide 1.

Tegevus hõlmab kindlasummalist makset, mis väikese ettevalmistusprojekti puhul (nt happeliste sulfaadirikaste muldade keskkonnamõju vähendamine) jääb alla 100 000 euro.

Konkursikutses määrab vahendusasutus kindlaks 1) kindlasummalise makse kasutamise ja määratleb selgelt peamised ülesanded ettenähtud tulemuse saavutamiseks, vahe-eesmärgid ja meetmete ajakava ning 2) üksikasjalikud kriteeriumid, mille alusel võrreldakse kõige olulisemaid eelarves sisalduvaid kulusid.

Toetusesaaja esitab oma taotluses eelarveprojekti ja dokumendid, mis põhjendavad kõiki eelarvekulusid. Toetusesaaja esitab üksikasjaliku teabe projekti iga ülesandega seotud iga eelarverea kohta. Seejärel hindab vahendusasutus neid 1) kulude rahastamiskõlblikkuse ja 2) kulude põhjendatuse alusel. Vajaduse korral nõuab vahendusasutus lisateavet ja -andmeid (nt täiendavat võrdlust sarnaste projektidega).

Eelarveprojekt on järgmine.

Kulude kokkuvõte	**Kokku (eurodes)**
1. Palgakulud kokku	58 440

2.	Sisseostetavad teenused	1 000
3.	Investeeringud masinatesse ja seadmetesse	0
4.	Muud otsesed kulud	0
5.	Kaudsed kulud	14 026
Kokku		**73 466**

Pärast eelarveprojekti analüüsimist kiidab vahendusasutus hinnangulised kulud heaks ja määrab kindlaks 73 466 euro suuruse kindlasummalise makse, mis makstakse toetusesaajale pärast projekti elluviimist.

Projekti elluviimise etapis ei ole tegelikke kulusid vaja tõendada. Toetused hüvitatakse eelnevalt kindlaks määratud kindlasummalise makse alusel pärast tulemuse saavutamist.

Näide 2.

Toetusesaaja kavatseb korraldada 50 osalejaga seminari uute rakendusvahendite tutvustamiseks.

Personal kulutab aega ürituse kavandamisele ja korraldamisele, renditakse ruumid, osa esinejaid tuleb välismaalt ja avaldada tuleb ürituse protokoll. Tekib ka kaudseid kulusid seoses töötajate (raamatupidamiskulud, direktor jne), elektri, telefoniarvete, IT-toega jne.

Eelarveprojekt on järgmine ([18]).

Otsesed kulud kokku	**45 000**
Otsesed personalikulud	30 000
Ruumide rent	4 000
Reisikulud	5 000
Toitlustus	1 000
Teave/reklaam	5 000

Kaudsed kulud kokku	**7 000**
Kaudsed personalikulud	4 000
Elekter, telefon	3 000

Korraldusasutus ja toetusesaaja on seda eelarveprojekti arutanud ja selles kokku leppinud. Lihtsustatud kuluvõimaluse arvutamine põhineb korraldusasutusele esitatud ja korraldusasutuse kontrollitud teabel.

Korraldusasutus võib otsustada arvutada toetuse ühikuhinna põhjal, lähtudes seminaril osalejate arvust: ühikuhind = 52 000 eurot / 50 = 1 040 eurot / osaleja.

Korraldusasutuse ja toetusesaaja vahel koostatud tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis tuleb kindlaks määrata ühikuhindade (mis on osaleja) määratlus, osalejate maksimaalne (minimaalne) arv, kontrolljälg ja ühikuhind (1 040 eurot).

Tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis tuleb viidata ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktile b.

Täiendavad näited eelarveprojekti alusel lihtsustatud kuluvõimaluste kehtestamiseks on esitatud 1. lisas.

([18]) See eelarveprojekt on üksnes illustreeriv. Seda ei tuleks käsitada piisavalt üksikasjaliku eelarveprojektina.

3.2.3. *Liidu poliitikavaldkondade puhul kohaldatavate lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine*

Ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti c ja artikli 94 lõike 2 punkti c kohaselt võib korraldusasutus kasutada vastavaid ühikuhindu, kindlasummalisi makseid ja ühtseid määrasid, mida kohaldatakse liidu poliitikavaldkondades **sarnast liiki tegevuste** puhul. Selle meetodi peamine eesmärk on ühtlustada liidu poliitikavaldkondade eeskirju. Selle eesmärk on täpsustada, et kui teatavat liiki tegevuste jaoks on ELi poliitikavaldkonnas juba välja töötatud lihtsustatud kuluvõimalused, ei ole liikmesriikidel vaja seda tööd ühissätete määruse fondide puhul dubleerida ning nad võivad vastavat meetodit ja selle tulemusi taaskasutada.

Kõiki liidu poliitikavaldkondade raames kohaldatavaid meetodeid võib kasutada sarnaste tegevuste puhul, kui **liidu poliitikavaldkonnad** on metoodika kehtestamise ajal **veel kehtivad**. Liidu poliitikavaldkondade puhul kohaldatavaid meetodeid võib kasutada ilma lisaarvutusteta.

Meetodit tuleb kasutada **täies ulatuses**: näiteks otseste ja kaudsete kulude kindlaksmääramine, rahastamiskõlblikud kulud, kohaldamisala ja ajakohastused, mitte ainult selle tulemust (X % määr). Üldpõhimõttena tuleb arvesse võtta kõiki meetodi elemente, mis võivad ühikuhinda / kindlasummalist makset / ühtset määra mõjutada. Iga juhtumit on vaja eraldi uurida.

Ühissätete määruses ei ole märgitud, mida tegevuse sarnasuse all mõistetakse. Korraldusasutuse ülesanne on hinnata igal üksikjuhul eraldi, kas **sarnasuse** tingimus on konkreetse juhtumi puhul täidetud.

Kui liidu poliitikavaldkondade kohast meetodit programmitöö perioodil muudetakse, siis tuleks sama muudatust kohaldada ka pärast muudatust algatatud projektikonkursside raames välja valitud tegevuste suhtes.

Kõik muudatused seoses liidu poliitikavaldkonna kohase meetodiga, mida kasutati ühissätete määruse artikli 94 lõike 2 punkti c kohase metoodika kehtestamiseks, peavad kajastuma ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites programmi muutmise taotluses, mis tuleb komisjoni otsusega heaks kiita.

Liidu poliitikavaldkondade puhul kohaldatavate lihtsustatud kuluvõimaluste näited on järgmised.

— **Programm „Erasmus+“:** programmis kasutatakse kindlasummalisi makseid ja ühikuhindu (nt reisi pikkuse, keeletoe, ettevalmistavate külaskäikude, kursusetasude, intensiivkursuste korraldamisega seotud määrad).

— **Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm:** kindlasummalised maksed kohapeal ja füüsilistel üritustel osaleja kohta on kindlaks määratud komisjoni otsuses, millega lubatakse kasutada kindlasummalisi makseid kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi (2021–2027) meetmete jaoks.

— **Programm „Euroopa horisont“:** programmi „Euroopa horisont“ raames kasutatakse kolme liiki lihtsustatud kuluvõimalusi (ühtne määr, ühikuhinnad, kindlasummalised maksed), mis on kindlaks määratud komisjoni otsustes. Nt VKEde omanikega seotud ühikuhinnad, töötajate liikuvusega seotud ühikuhinnad, kindlasummalised maksed ja Marie Skłodowska-Curie nimeliste meetmete ühikuhinnad.

— **Euroopa solidaarsuskorpus:** otsus, millega lubatakse kasutada kindlasummalisi makseid, ühikuhindu (nt reisikulud, korralduslik toetus, projektijuhtimise toetus, personalikulud, keeletugi, juhendamiskulud) ning vabatahtliku tegevuse, praktika, töö ja solidaarsusprojektide puhul ühtse määra alusel rahastamist.

3.2.4. *Toetuskavade, mida liikmesriigid täielikult rahastavad, lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine*

Ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti d ja artikli 94 lõike 2 punkti d kohaselt võib korraldusasutus vastavaid ühikuhindu, kindlasummalisi makseid ja ühtseid määrasid, mida kohaldatakse toetuskavade puhul, mida liikmesriigid täielikult rahastavad, kasutada **sarnast liiki tegevuste jaoks.** Riiklike toetuskavade raames kasutatavaid lihtsustatud kuluvõimalusi (näiteks stipendiumid, päevarahad) võib kasutada ilma täiendavaid arvutusi tegemata, kui **riiklikud kavad metoodika väljatöötamise ajal veel kehtivad**.

Ühissätete määruse artikli 54 teise lõigu kohaselt võib kaudsete kulude ühtseid määrasid, mis on arvutatud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 5 punkti a kohaselt, st need põhinevad ausal, õiglasel ja kontrollitaval arvutusmeetodil, kasutada programmitöö perioodil 2021–2027 rahastatavate sarnaste tegevuste puhul. Neid ühtseid määrasid võib kasutada ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkti c kohaldamisel, st selleks, et põhjendada kaudsete kulude hüvitamise korral sellise määra rakendamist, mis vastab kuni 25 %le rahastamiskõlblikest otsestest kuludest. Seega kohaldatakse nende ühtsete määrade suhtes ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis c sätestatud 25 % suurust ülemmäära.

Ühissätete määruse fondidest toetatavate sarnaste tegevuste puhul võib kasutada kõiki kohaldatavaid riiklikke meetodeid (vt punkt 3.2.3 mõiste „sarnasus“ kohta). Näiteks võib riiklikuks kavaks pidada praktikat toetavat tegevust, mida rahastatakse täielikult riiklikest/piirkondlikest vahenditest. Meetodit tuleks **taaskasutada tervikuna,** mitte ainult selle tulemust. Kasutada võib ka piirkondlikke või muid kohalikke arvutusmeetodeid, kuid tavaliselt tuleb neid **kohaldada selles geograafilises piirkonnas, kus neid kasutatakse, või väiksemas geograafilises piirkonnas** (nt kui metoodikat kohaldatakse ainult ühes piirkonnas, võib seda taaskasutada asjaomases piirkonnas, kuid mitte asjaomase liikmesriigi mõnes teises piirkonnas, kus seda metoodikat ei kohaldata). Kui tingimused on siiski piisavalt sarnased, võib näite või mudelina kasutada muid kohaldatavaid meetodeid (vt punkt 3.2.7).

Kui meetodit programmitöö perioodil muudetakse, siis tuleks sama muudatust kohaldada ka tegevuste suhtes, mis on välja valitud pärast muudatuse tegemist algatatud projektikonkursside alusel.

Kõik muudatused seoses riikliku meetodiga, mida kasutati ühissätete määruse artikli 94 lõike 2 punkti d kohase metoodika kehtestamiseks, peavad kajastuma ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites programmi muutmise taotluses, mis tuleb komisjoni otsusega heaks kiita.

3.2.5. *Ühissätete määruses või fondispetsiifilistes eeskirjades või nende alusel kehtestatud ühtsete määrade ja erimeetodite kasutamine*

Ühissätete määruses ja fondispetsiifilistes määrustes on kindlaks määratud mitu konkreetset ühtset määra, st kehtestatud ühtset määra. Ühissätete määruses ja Interregi määruses sätestatud ühtseid määrasid on käsitletud eespool punktis 2.2. Eesmärk on tagada õiguskindlus ja vähendada esialgset töökoormust või kättesaadavate andmete vajadust seoses ühtsel määral põhineva süsteemi kehtestamisega, sest kohaldatavate määrade kindlaksmääramiseks ei nõuta arvutuste tegemist. Sellised meetodid ei sobi aga igat liiki tegevuse jaoks.

Lihtsustatud kuluvõimalusi, mis on kehtestatud ülemise tasandi tarbeks komisjoni otsusega, millega kiidetakse heaks programm või programmi muudatus, nagu on osutatud ühissätete määruse artikli 94 lõike 3 esimeses lõigus ning ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites, võib kasutada alumise tasandi puhul ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti e alusel spetsiifilise programmi tarbeks. Lihtsustatud kuluvõimalusi saab siiski kasutada ainult niivõrd, kuivõrd see on ette nähtud toetusesaajate kulude katmiseks asjakohase (või sama) tegevuse liigi puhul, muul juhul ei saaks seda käsitada tegelike kulude usaldusväärse näitajana. Peale selle on ühissätete määruse artikli 94 lõike 3 alusel kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalused programmispetsiifilised ning neid ei saa automaatselt kasutada muude programmide elluviimisel või teistes liikmesriikides. Programme haldavad asutused võivad neid siiski näitena kasutada oma programmispetsiifiliste kavade väljatöötamisel, mis tuleb esitada komisjonile heakskiitmiseks.

Fondispetsiifiliste määrustega võib kehtestada ka lisameetodeid (vt punktis 2.2.1 esitatud tabel).

Tegevuse toetusesaajate poolt hüvitatud kolmandate isikute suhtes ei kohaldata ühissätete määruse artikleid 53–56. See tähendab, et ühissätete määruse või fondispetsiifiliste määruste sätteid (välja arvatud juhul, kui neile on konkreetselt viidatud) ei kohaldata otse toetusesaajate poolt kolmandatele isikutele antava edasise toetuse suhtes. Interregi väikeprojektide fondi puhul on lõppsaajatele toetust ümber jagaval toetusesaajal võimalik kehtestada lihtsustatud kuluvõimaluste kohaldamise metoodika, võttes eeskuju ühissätete määrusest või Interregi eeskirjadest lihtsustatud kuluvõimaluste kohta.

3.2.6. *Varasemate programmitöö perioodide lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine*

Varasematel programmitöö perioodidel kehtestatud metoodikaid on võimalik kasutada, kui varasema programmitöö perioodi tingimused on programmitöö perioodil 2021–2027 jätkuvalt asjakohased ja kehtivad (näiteks tegevuse liik, hõlmatud kulukategooriad) ning kui algsed andmed on auditeeritavad. Sellisel juhul peaks korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) tagama, et metoodikat kohandatakse programmitöö perioodi 2021–2027 suhtes kohaldatavate uute õigusaktidega. Kui selline metoodika esitatakse ülemise tasandi puhul, peaks auditeerimisasutus seda sel hetkel hindama (kui metoodikat auditeeriti varasematel programmitöö perioodidel, võib tugineda varasemale auditile, tingimusel et on olemas piisav kontrolljälg).

3.2.7. *Samas liikmesriigis või teistes liikmesriikides kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste taaskasutamine*

Liikmesriigis võivad samal ajal olla kasutusel erinevad lihtsustatud kuluvõimaluste metoodikad, st lihtsustatud kuluvõimalused, mis on kehtestatud teatavates või kõigis riiklikes/piirkondlikes programmides ülemise ja/või alumise tasandi puhul. Need metoodikad võivad pakkuda huvi teiste programmide korraldusasutustele või teiste liikmesriikide korraldusasutustele, kes soovivad vastu võtta sarnaseid kavasid. Kuna need lihtsustatud kuluvõimalused ning neile vastavad summad ja määrad on programmispetsiifilised (või isegi projektikonkursi põhised), ei saa neid automaatselt kasutada teiste programmide raames ega ka teiste liikmesriikide poolt. Korraldusasutused peavad metoodika läbi vaatama ja vajaduse korral seda kohandama vastavalt oma programmi eripärale (näiteks tegevuse liik, hõlmatud kulukategooriad). Lisaks tuleb andmeallikaid, arvutusi ja summasid kohandada ka programmiga, mille raames lihtsustatud kuluvõimalusi rakendatakse.

Need kaalutlused toetavad lihtsustatud kuluvõimaluste väljatöötamist nii ülemise kui ka alumise tasandi puhul. Ülemise tasandi puhul peab auditeerimisasutus hindama uut lihtsustatud kuluvõimalust enne selle esitamist komisjonile. Kui alumise tasandi puhul kasutatakse uut lihtsustatud kuluvõimalust, on tungivalt soovitatav auditeerimisasutuselt küsida selle eelhindamist.

3.3. **Menetlustoimingud lihtsustatud kuluvõimaluse heakskiitmiseks programmi raames (ülemine tasand)**

Ühissätete määruse artikli 94 lõike 1 kohaselt võivad programmile antava liidu osaluse hüvitamise lihtsustatud kuluvõimalused põhineda summadel ja määradel, mis on kindlaks määratud komisjoni otsuses, millega programm või programmi muudatus heaks kiidetakse. Liikmesriigid võivad kasutada ka komisjoni vastu võetud delegeeritud õigusaktis sätestatud lihtsustatud kuluvõimalusi (vt punkt 4.4).

Ühissätete määruse artikli 94 lõike 2 kohaselt peavad liikmesriigid esitama komisjonile programmi või selle muutmise taotluse ettepaneku vastavalt ühissätete määruse V või VI lisa 1. liites esitatud vormidele. Sellisel juhul kohaldatakse programmi heakskiitmise või muutmise menetlust.

1. liite esitamine on vajalik, kui lihtsustatud kuluvõimalusi kohaldatakse ülemise tasandi puhul, olenemata korraldusasutuse ja toetusesaaja vahelisest hüvitamisvormist. 1. liite esitamine ei ole vajalik, kui lihtsustatud kuluvõimalusi kohaldatakse üksnes alumise tasandi puhul või kui tegemist on delegeeritud õigusakti kohaste lihtsustatud kuluvõimalustega. Viimase summad ja kohandamismeetodid määratakse kindlaks delegeeritud õigusaktiga kooskõlas ühissätete määruse artikli 94 lõikega 4 (vt punkt 4.4).

Soovitatav on **mitteametlik teabevahetus komisjoniga** enne programmi või selle muutmise taotluse esitamist, kuna see hõlbustab ja kiirendab ametliku heakskiitmismenetluse protsessi.

Ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liite esitamise korral peab liikmesriik (liikmesriigid) või Interregi programm märkima lihtsustatud kuluvõimaluste arvutamiseks kasutatud andmeallika, esitades üksikasjaliku teabe selle kohta, kust on pärit koostatud, kogutud ja salvestatud andmed, kus neid säilitatakse, võimalikud tähtpäevad ning kuidas toimub nende valideerimine. Auditeerimisasutus hindab auditihinnangu raames enne ühissätete määruse V või VI lisa 1. liite esitamist komisjonile, kas kasutatud andmed on usaldusväärsed ja asjakohased.

Auditeerimisasutuse positiivne eelhinnang liikmesriikide ettepanekutele on 1. liite komisjonile heakskiitmiseks esitamise eeltingimus.

Programmi heakskiitmise või muutmise otsuses sätestatakse 1. liites esitatud lihtsustatud kuluvõimalustel põhineva hüvitamisega hõlmatud tegevuste liigid, asjaomaste lihtsustatud kuluvõimaluste määratlus ja nendega hõlmatud summad ning summade kohandamise meetodid.

Programmi raames heaks kiidetud lihtsustatud kuluvõimalused muutuvad kohustuslikuks ning asjaomaste tegevuste liikide jaoks ette nähtud liidu osalust ei ole enam võimalik hüvitada muus vormis (nt tegelikult kantud kulude alusel).

Täiendavad juhised ja näited 1. liite täitmise kohta on esitatud 2. lisas.

3.4. **Lihtsustatud kuluvõimaluste ajaline kohandamine (kohandamismeetod)**

Lihtsustatud kuluvõimalusi puudutav metoodika võib sisaldada lihtsustatud kuluvõimaluste summade kohandamismeetodi kirjeldust. Summade kohandamine ei ole kohustuslik, kuid on **tungivalt soovitatav**, eriti pikema aja jooksul kasutatavate lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, et võtta arvesse inflatsiooni või majandusega seotud muutusi (nt energiakulud, palgatasemed) ning tagada, et lihtsustatud kuluvõimalused jääks tegelike kulude usaldusväärseks näitajaks. Kui aga lihtsustatud kuluvõimaluste korral, mida kasutatakse ülemise tasandi puhul, on kohandamismeetod esitatud ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites, ei käsitata kohanduse tegemist lihtsustatud kuluvõimaluse metoodika muudatusena ning sel juhul ei ole vaja programmi muuta.

Lihtsustatud kuluvõimalusi käsitlev metoodika peaks sisaldama piisaval määral üksikasju kavandatava kohandamismeetodi kohta (nt kasutatav indeks, kohandamise ajastus ja sagedus, kohandamise valem).

Hea tava on siduda kohandamine indeksiga, mis on seotud lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud peamiste kulukategooriatega, kuid liikmesriigid võivad kehtestada ka muid kohandamismeetodeid, kui need on dokumenteeritud ja nõuetekohaselt põhjendatud.

Korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) võib otsustada metoodikasse kohandamismeetodit mitte lisada, kui ta leiab, et lihtsustatud kuluvõimalusi ei ole vaja selle kohaldamisperioodil kohandada.

PEATÜKK 4: LIHTSUSTATUD KULUVÕIMALUSTE RAKENDAMINE

4.1. **Ülemise tasandi puhul kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste korral kasutatav vääring**

Ühissätete määruse artikli 87 kohaselt peavad kõik programmides ette nähtud summad, mille liikmesriigid komisjonile esitavad või deklareerivad, olema esitatud eurodes. Seda sätet kohaldatakse ka ühissätete määruse V või VI lisa 1. liite suhtes, kuna liide on programmi osa. Praktikas tähendab see järgmist:

— ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites ära toodud lihtsustatud kuluvõimaluste summad tuleb esitada eurodes;

— programmi heakskiitmise või selle muutmise otsus peab sisaldama summasid eurodes

— ning maksetaotlustesse lisatavad lihtsustatud kuluvõimaluse summad tuleb samuti esitada eurodes.

Olenemata riigi tasandil toimunud konverteerimise tulemusest ei tohi komisjonile esitatavas maksetaotluses sisalduv summa erineda komisjoni otsuses heaks kiidetud lihtsustatud kuluvõimaluse summast.

Liikmesriikide puhul, kes ei ole eurot vääringuna kasutusele võtnud, võivad need nõuded suurendada riski, et maksetaotlustes kajastatavate summade ja korraldusasutuste poolt toetusesaajatele riigi vääringus hüvitatavate summade vahel esineb lahknevusi euro ja omavääringu vaheliste vahetuskursside kõikumise tõttu.

Liikmesriigid saavad seda olukorda leevendada, lisades näiteks ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liitesse:

— fikseeritud vahetuskursi (nt prognoositava vahetuskursi alusel);

— kohandamismeetodi, millega välditakse seda, et komisjoni poolt eurodes hüvitatavad summad erinevad summadest, mille korraldusasutused on toetusesaajatele hüvitanud (nt 1. liites kasutatud vahetuskursi kohandamine eelnevalt kindlaks määratud üles- või allapoole kõrvalekalde korral InforEuro veebilehel avaldatud kursi (teataval ajavahemikul) ja algse vahetuskursi vahel, mis kehtis komisjonile 1. liite esitamise ajal).

4.2. **Programmi jaoks heaks kiidetud lihtsustatud kuluvõimaluste ajaline kohaldamine**

Komisjon alustab liikmesriigile kulude hüvitamist lihtsustatud kuluvõimaluste alusel, kui need on programmi jaoks heaks kiidetud komisjoni otsusega, millega programm või selle muudatus heaks kiidetakse. Alles sellest hetkest saab korraldusasutus lisada kokkulepitud summad komisjonile esitatavatesse maksetaotlustesse.

Siiski on võimalik, et lihtsustatud kuluvõimalusi rakendatakse toetusesaajate tasandil juba enne seda, kui komisjon on ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liites esitatud metoodika heaks kiitnud. Kuni ühissätete määruse artikli 94 lõike 3 kohase otsuse vastuvõtmiseni võib korraldusasutus deklareerida komisjonile summad, mis vastavad korraldusasutuse poolt toetusesaajatele hüvitatud kuludele (alumine tasand). See tähendab, et korraldusasutused võivad lisada lihtsustatud kulutoimingute kulud maksetaotluse veergu B (ühissätete määruse XXIII lisa) kooskõlas ühissätete määruse artikli 91 lõike 4 punktiga c (vt lisateave maksetaotluste kohta punkt 4.3). Veerus B deklareeritud kulusid ei tohiks maksetaotluse veergu C siiski uuesti kanda.

Selleks et vältida võimalikke vastuolusid metoodikate vahel, mis on heaks kiidetud kahe erineva tasandi puhul samade lihtsustatud kuluvõimaluste kohta, soovitatakse liikmesriikidel esitada ühissätete määruse artikli 94 kohane lihtsustatud kuluvõimalus ja saada komisjoni heakskiit ülemise tasandi kohta enne asjaomaste lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamist alumise tasandi puhul.

Pärast seda, kui on vastu võetud otsus programmi või selle muudatuse kohta, hakkab komisjon otsuses sisalduvate lihtsustatud kuluvõimaluste alusel programmile antavat liidu osalust hüvitama. Korraldusasutus lisab need summad maksetaotluse veergu C (ühissätete määruse XXIII lisa) kooskõlas ühissätete määruse artikli 91 lõike 4 punktiga b (vt ka punkt 4.3).

Komisjoni otsus, millega kiidetakse heaks ühissätete määruse artikli 94 kohane lihtsustatud kuluvõimalus, ei mõjuta kulude rahastamiskõlblikkust, st ükski uus kulu ei muutu selle otsuse tulemusena rahastamiskõlblikuks. Kulude rahastamiskõlblikkuse eeskirjad on sätestatud riiklikes õigusnormides ja ühissätete määruse artiklis 63. Komisjoni otsus mõjutab ainult komisjoni ja liikmesriikide vahelist hüvitamise viisi.

4.3. **Lihtsustatud kuluvõimaluste deklareerimine maksetaotlustes**

Ühissätete määruse artikli 91 lõikes 3 on sätestatud, et maksetaotlused tuleb esitada kooskõlas ühissätete määruse XXIII lisaga iga prioriteedi kohta (AMIFi, BMVI ja SJFi programmide erieesmärk ja meetme liik) ning vajaduse korral piirkonnakategooriate kaupa.

Ülemise tasandi puhul kasutatavate lihtsustatud kuluvõimaluste korral tuleb **ühissätete määruse XXIII lisa veerus C** deklareerida summad, mis on heaks kiidetud ühissätete määruse artikli 94 lõikes 3 osutatud komisjoni otsusega või sätestatud ühissätete määruse artikli 94 lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusaktis.

Lihtsustatud kuluvõimaluste summad, mille liikmesriik on kehtestanud **alumisel tasandil**, et liikmesriigid saaksid toetusesaajatele maksta hüvitist, **mis ei ole hõlmatud ülemise tasandi puhul kasutatavate lihtsustatud kuluvõimalustega**, tuleb lisada **ühissätete määruse XXIII lisa veergu B**. Ühissätete määruse artikli 91 lõike 4 punkti c kohaselt on lihtsustatud kuluvõimaluste vormis hüvitatavate toetuste puhul maksetaotluses sisalduvad summad kohaldatava aluse põhjal arvutatud kulud (st lihtsustatud kuluvõimalused).

Veerus C deklareeritud summasid, mis hüvitatakse toetusesaajatele ühissätete määruse artikli 91 lõike 4 punktiga b hõlmatud juhtudel, st liidu osaluse hüvitamist lihtsustatud kuluvõimaluste vormis, ei tohi esitada veerus B, et vältida samade kulude topeltrahastamist. Lihtsustatud kuluvõimaluste deklareerimine maksetaotlustes ja raamatupidamise aruannetes toimub erineval viisil. Eelkõige kajastatakse raamatupidamise aruande veerus A hüvitamiseks deklareeritud rahastamiskõlblike kulude kogusumma (st tegelikud kulud, kuludega sidumata rahastamine ja kõik lihtsustatud kuluvõimalused, olenemata sellest, kas nende suhtes kohaldatakse ühissätete määruse artiklit 94 või mitte).

Komisjoni otsusega heaks kiidetud summad on siduvad ja seega peavad liikmesriigid komisjonile deklareerima heakskiidetud summad, st nad ei saa lisada maksetaotlustesse summasid, mis erinevad programmi heakskiitmise otsuses (või selle muutmise otsuses) esitatud summadest. Summadega seotud muudatused, mis ei ole hõlmatud programmi heakskiitmise otsuses (või selle muutmise otsuses) sisalduva kohandamismeetodiga, vajaksid vastava otsuse muutmist.

Ühissätete määruse artikli 93 lõike 5 kohaselt ei tohiks fondidest prioriteedile viimase aruandeaasta lõppmakse kaudu makstav toetus olla suurem ühestki järgmisest summast:
— maksetaotlustes teatatud avaliku sektori toetus;
— fondidest toetusesaajatele makstud või makstav toetus;
— liikmesriigi taotletud summa.

4.4. **Komisjoni delegeeritud õigusaktides kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine**

Ühissätete määruse artikli 94 lõike 4 kohaselt võib komisjon võtta vastu delegeeritud õigusakti, millega määratakse liidu tasandil kindlaks ühikuhinnad, kindlasummalised maksed, ühtsed määrad, nende summad ja kohandamismeetodid kooskõlas ühissätete määruse artikli 94 lõikes 2 sätestatud arvutusmeetoditega.

Pärast delegeeritud õigusakti vastuvõtmist võivad liikmesriigid taotleda programmi liidu osaluse hüvitamist, kasutades õigusaktis sätestatud summasid ja määrasid (ning vajaduse korral kohandades neid vastavalt delegeeritud õigusaktis heaks kiidetud kohandamismeetoditele); need summad tuleb deklareerida **ühissätete määruse XXIII lisa veerus C**. On oluline, et tegevuse elluviimisel järgitaks delegeeritud õigusakti ettekirjutusi, muu hulgas rahastamiskõlblike tegevuste ja kontrolljälje osas. Liikmesriigid võivad esitada oma maksetaotlused delegeeritud õigusaktis sätestatud vastava summa ulatuses ilma komisjoni eelneva heakskiiduta.

PEATÜKK 5: HORISONTAALSED PÕHIMÕTTED

5.1. **Riigihanked ja lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine**

Alates programmitöö perioodist 2021–2027 võib lihtsustatud kuluvõimalusi kasutada ka tegevuse või projekti raames, mis moodustab osa tegevusest, mida toetusesaaja viib ellu üksnes riigihangete kaudu.

Komisjon käsitab riigihangelepingutega hõlmatud tegevust tegevusena, mida viiakse ellu riigihankelepingute sõlmimise kaudu kooskõlas direktiiviga 2009/81/EÜ, direktiiviga 2014/24/EL ja direktiiviga 2014/25/EL või samades direktiivides kehtestatud piirmääradest väiksema väärtusega riigihankelepingute sõlmimise kaudu, tuginedes riiklikele õigusnormidele.

Lihtsustatud kuluvõimaluse kohustuslikust kasutamisest ei tehta erandit alla 200 000 euro suuruste tegevuste puhul, mida viiakse ellu üksnes riigihangete kaudu. Korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) peab tagama lihtsustatud kuluvõimalusi käsitlevate eeskirjade ning riigihankelepingute sõlmimist käsitlevate liidu ja riiklike õigusnormide vastavuse.

See, kas tegevus on täielikult hanke kaudu ellu viidud, ei tohiks mõjutada ühissätete määruse artikli 53 lõikes 3 ja artikli 94 lõikes 2 sätestatud arvutusmeetodeid, mis on samad igat liiki tegevuste puhul, olenemata sellest, kas need on täielikult hanke kaudu ellu viidud või mitte. Korraldusasutused peaksid välja töötama metoodika, mis põhineb piisavatel usaldusväärsetel andmetel, ja nägema ette kohandamismeetodid, millega tagatakse, et lihtsustatud kuluvõimaluste summad kajastavad endiselt tegevuste elluviimise ajal tegelikke kulusid. Lihtsustatud kuluvõimaluste summa kohandamine asjaomase tegevusega seotud riigihankemenetlustest tulenevate hindadega ei ole lubatud. Lisaks peavad korraldusasutused eelnevalt kehtestama lihtsustatud kuluvõimalused, sealhulgas kohandamismeetodid, ning need tuleks lisada toetuse tingimusi käsitlevasse dokumenti.

5.2. **Lihtsustatud kuluvõimaluste kokkusobivus riigiabi eeskirjadega**

Tuleb rõhutada, et aluslepingus sätestatud riigiabi eeskirjad on üldkohaldatavad. Kui alumise tasandi puhul lihtsustatud kuluvõimaluste vormis rahastamine kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses, tuleb neid eeskirju järgida.

Seepärast peab korraldusasutus (või Interregi tegevuste seirekomisjon) tagama, et kulukategooriad, mille puhul on kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalused, on rahastamiskõlblikud nii ühissätete määruse fondide eeskirjade kui ka riigiabi eeskirjade alusel. Samuti peavad nad tagama, et järgitakse riigiabi eeskirjades sätestatud abi ülemmäära ning ka ergutavat mõju. Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste eest makstava hüvitise puhul, mis kujutab endast riigiabi, tuleb kinni pidada hüvitise summa suurusest.

ELi riigiabi eeskirjade kohaselt tuleb komisjoni kõigist uutest abimeetmetest eelnevalt teavitada. Liikmesriigid peavad ootama ära komisjoni otsuse, enne kui nad saavad hakata meedet ellu viima. Grupierandi määrustes, st üldises grupierandi määruses (EL) nr 651/2014 ([19]) ja muu hulgas kalandussektori grupierandi määruses (EL) 2022/2473, ([20]) on sätestatud erandid liikmesriikide kohustusest teatada komisjonile abikavadest ja sihtotstarbelisest üksikabist, mis vastavad asjaomastes määrustes sätestatud tingimustele. Samamoodi on otsuses üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi kohta ([21]) (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev otsus“) sätestatud tingimused, mille kohaselt üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitise vormis antav riigiabi on vabastatud eelneva teatamise kohustusest. Riigiabi kavandamisel tuleks arvesse võtta ka muid dokumente, näiteks sektoripõhiseid komisjoni suuniseid, ([22]) kuna neis on sätestatud tingimused, mille alusel teatatud riigiabi loetakse siseturuga kokkusobivaks.

ELi riigiabi eeskirju ei kohaldata aga kogu toetuse suhtes, mida avaliku sektori asutused annavad. Esmalt tuleks hinnata, kas tegevusele antud toetust käsitatakse riigiabina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Lisateave riigiabi mõiste kohta on esitatud komisjoni teatises riigiabi mõiste kohta, ([23]) milles selgitatakse komisjoni arusaamist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikest 1, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus. Arvesse tuleb võtta ka vähese tähtsusega abi käsitlevate määruste ([24]) sätteid. Abi, mis kujutab endast vähese tähtsusega abi, ei ole riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Juhul kui ühissätete määruse fondidest rahastatav tegevus jääb asjaomase vähese tähtsusega abi käsitleva määruse kohaldamisalasse, tähendab see seega, et ühissätete määruse fondide toetuse puhul ei ole tegemist riigiabiga. Seepärast ei ole vähese tähtsusega abi korral vaja hinnata vastavust riigiabi eeskirjadele, vaid üksnes ühissätete määruse fondide eeskirjadele ning tingimustele, mille kohaselt toetust käsitatakse vähese tähtsusega abina.

Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste eest makstav hüvitis ei pruugi samuti olla riigiabi ja võib seega jääda riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja. Komisjoni teatises riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes ([25]) selgitatakse, millistel asjaoludel see toimub.

Üldpõhimõtted, mis käsitlevad lihtsustatud kuluvõimaluste kokkusobivust riigiabi eeskirjadega liikmesriikide poolt toetusesaajatele antud toetuste hüvitamisel

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamisel tuleb sõltuvalt konkreetsest juhtumist kaaluda riigiabi eeskirju ja vähese tähtsusega abi eeskirju nii metoodika koostamise etapis kui ka tegevuste väljavalimise/elluviimise etapis.

([19]) Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1).

([20]) Komisjoni 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2473, millega tunnistatakse teatavat liiki abi kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 82).

([21]) Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsus 2012/21/EL Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 7, 11.1.2012, lk 3).

([22]) Vt näiteks teatis „Kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022“ (2022/C 80/01).

([23]) Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1).

([24]) Komisjoni 13. detsembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj); komisjoni 27. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 717/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris (ELT L 190, 28.6.2014, lk 45); komisjoni 13. detsembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj).

([25]) Komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes (ELT C 8, 11.1.2012, lk 4).

Selleks et tagada ühissätete määruse fondidega hõlmatud tegevuste vastavus üldisele grupierandi määrusele, muudele grupierandi määrustele, üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevale otsusele ja asjakohastele komisjoni suunistele, tuleb arvesse võtta järgmisi elemente.

— **Lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulude abikõlblikkus üldise grupierandi määruse ja ühissätete määruse fonde käsitlevate eeskirjade alusel**

Kui korraldusasutus soovib anda toetust, mida käsitatakse riigiabina, tuleb kõigepealt kontrollida abi andmise tingimusi vastavalt üldise grupierandi määruse asjaomasele abikategooriat/erandit käsitlevale sättele.

Seejärel peaks korraldusasutus tagama, et selle abikategooria raames on **tegevuse jaoks kavandatud kulud abikõlblikud nii üldise grupierandi määruse kui ka ühissätete määruse fondide eeskirjade asjakohaste vabastussätete alusel.**

Sellega seoses võimaldab üldise grupierandi määruse artikli 7 lõige 1 arvutada üldise grupierandi määruse alusel abikõlblikud kulud vastavalt ühissätete määruses sätestatud lihtsustatud kuluvõimalustele, tingimusel et tegevust rahastatakse vähemalt osaliselt liidu fondist, mille puhul on lubatud neid lihtsustatud kuluvõimalusi kasutada, ning et kulukategooria on üldises grupierandi määruses sisalduva asjakohase erandi kohaselt abikõlblik.

See tähendab, et kui ühissätete määruse või fondispetsiifiliste määruste kohaselt on kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalus, kasutatakse lihtsustatud kuluvõimaluse alusel hüvitatavat summat riigiabi eeskirjadele vastavuse kontrollimiseks, **tingimusel et kulukategooria kui selline on riigiabi eeskirjade kohaselt abikõlblik ja abi vastab kõigile üldise grupierandi määruse tingimustele.**

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral tuleb lihtsustatud kuluvõimaluste põhjal arvutatud kulukategooriad kindlaks määrata metoodika abil, mida kasutatakse lihtsustatud kuluvõimaluste summa arvutamiseks. Ühissätete määruses määratletud lihtsustatud kuluvõimaluste või muude fondispetsiifiliste eeskirjade kasutamise korral peaks korraldusasutus selle tagama konkursikutse avaldamisel tegevuse kohta, mille suhtes võidakse riigiabi eeskirju kohaldada, kehtestades kulukategooriad, mida selle tegevuse puhul ühissätete määruse fondidest rahastatakse ning mis vastavad ka üldisele grupierandi määrusele. Peale selle tuleb tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis täpsustada, milliseid kulukategooriaid peetakse selle tegevuse puhul rahastamiskõlblikuks.

Korraldusasutused peavad projektikonkursside korraldamisel selliste tegevuste puhul, mille suhtes võidakse kohaldada riigiabi eeskirju, määrama abi taotlejate jaoks kindlaks kulukategooriad, mida asjaomase tegevuse puhul rahastatakse ühissätete määruse fondidest, võimaldades seega kontrollida nende vastavust ühele üldise grupierandi määruse sättele, st kas kulukategooriad olid nõuetekohaselt kindlaks määratud ja kooskõlas üldise grupierandi määruse asjaomaste sätetega. Olemas on kulukategooriad, millel on õigus saada hüvitist ühissätete määruse fondidest, aga millel ei ole õigust saada hüvitist üldise grupierandi määruse sätete alusel.

3. lisas on esitatud näide lihtsustatud kuluvõimaluse riigiabi eeskirjadega kokkusobivuse kohta.

— **Lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulude rahastamiskõlblikkus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse ja ühissätete määruse fonde käsitlevate eeskirjade alusel**

Tegevus peaks kuuluma üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva komisjoni otsuse 2021/21 ning ühissätete määruse ja fondispetsiifiliste määruste alusel antava toetuse ulatust käsitlevate asjakohaste sätete kombineeritud kohaldamisalasse.

— **Üldise grupierandi määruse kohase abi ülemmäära või maksimaalse abisumma või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse kohase hüvitise taseme järgimise tagamine**

Kui lihtsustatud kuluvõimalus on kehtestatud ühissätete määruse artiklite 53–56 või fondispetsiifiliste määruste asjakohaste sätete kohaselt, kasutatakse seda summat riigiabi eeskirjadele vastavuse kontrollimiseks.

Korraldusasutused peavad lähtuma põhjendatud ja mõistlikust hüpoteesist tagamaks, et lihtsustatud kuluvõimaluste summad näitavad usaldusväärselt tegelikke kulusid. See võimaldab kasutada lihtsustatud kuluvõimaluste summasid, et hõlbustada üldise grupierandi määruse kohastele abi ülemmääradele, maksimaalsetele abisummadele või teavitamiskünnistele või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse kohasele hüvitise tasemele vastavuse kontrollimist. Metoodikat auditeeritakse, et tagada selle kooskõla kohaldatavate ühissätete määruse fonde käsitlevate eeskirjade ning riigiabi eeskirjadega.

Näide on esitatud 3. lisas.

— **Ergutava mõju järgimise tagamine**

Üldise grupierandi määruse artikli 6 kohaselt kohaldatakse üldist grupierandi määrust enamiku abikategooriate puhul üksnes ergutava mõjuga abi suhtes. Abil on ergutav mõju, kui abisaaja on enne projekti või tegevusega seotud töö alustamist esitanud asjaomasele liikmesriigile kirjaliku abitaotluse, mille sisu vastab üldise grupierandi määruse artikli 6 lõikes 2 nõutud tingimustele (suurettevõtjatele antava sihtotstarbelise üksikabi puhul kohaldatakse ka üldise grupierandi määruse artikli 6 lõikes 3 sätestatud lisatingimusi).

Kui toetus kujutab endast riigiabi, on korraldusasutused kohustatud eelnevalt tagama ergutava mõju järgimise, olenemata sellest, kas kasutatakse lihtsustatud kuluvõimalusi või mitte. Korraldusasutused peavad tagama, et abisaajad ei ole sõlminud ühtegi lepingupõhist kokkulepet, mis näitaks valmisolekut tegevust jätkata isegi abi puudumise korral. Seda eelkontrolli võib teha, nõudes abi taotlejalt enda kinnitust selle kohta, et ta ei ole võtnud kindlat juriidilist kohustust (üldise grupierandi määruse alusel määratletud tööde alustamine enne oma taotluse esitamist). Neid kinnitusi saab lugeda ergutava mõju tõendamisel vastuvõetavaks, kui on olemas tõhus kontrollisüsteem, mis võimaldab vastavaid kinnitusi pisteliselt kontrollida.

Üldise grupierandi määruse erisätted ja lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine

Üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 3 punktiga e kehtestatakse kuni 20 % suurune ühtne määr, mida saab kohaldada teadus- ja arendusprojektide puhul täiendavate üldkulude ja muude tegevuskulude, sealhulgas materjali, varustuse ja samalaadsete toodete kulude arvutamiseks, mis on kantud otseselt projekti tõttu. Üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 3 punkti e kohase ühtse määra kohaldamine on alternatiivne võimalus ühissätete määruse programmide või mõne muu liidu fondi alusel kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamisele, mis võimaldab kasutada lihtsustatud kuluvõimalusi, ilma et see piiraks nende kohaldamist. Ühtset määra kohaldatakse üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 3 punktides a–d osutatud rahastamiskõlblike teadus- ja arendusprojektide kogukulude suhtes. Liikmesriik võib kasutada üldise grupierandi määrusega kehtestatud ühtset määra tegevuste puhul, mida kaasrahastatakse ühtekuuluvuspoliitika fondidest kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktiga c, vastava ühtse määra vormis, mida kohaldatakse liidu poliitikavaldkondade puhul sarnast liiki tegevuste suhtes ([26]). Muude liidu poliitikavaldkondade puhul kasutatavate meetodite kohaldamisel peab liikmesriik tagama, et meetodit kasutatakse tervikuna ja et meetodit kohaldatakse sarnast liiki tegevuste suhtes.

Üldise grupierandi määruse artikli 31 kohase koolitusabi kava puhul on võimalik kohaldada ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punktis a loetletud otseste kulude alusel arvutatud kaudsete kulude ühtset määra üldise grupierandi määruse artikli 31 kohase koolitusabi kava suhtes. Siseturuga kokkusobivuse tagamiseks tuleks ühissätete määruse artikli 54 esimese lõigu punkti a kohased kaudsed kulud, mis on arvutatud protsendina otsestest kuludest, arvutada üksnes otseste kulude kategooriate alusel, mis on üldise grupierandi määruse artikli 31 lõikes 3 määratletud abikõlblikena, võttes arvesse samas üldise grupierandi määruse sättes iga kategooria kohta sätestatud konkreetseid piiranguid.

5.3. ERFi ja ESF+ ristfinantseerimine

Ühissätete määruse artikli 25 lõike 2 kohaselt võib juhul, kui ERF või ESF+ toetab kogu tegevust või osa tegevusest, mille kulud on teise fondi raames rahastamiskõlblikud (ristfinantseerimine), kasutada ristfinantseerimist kuni 15 % ulatuses nende fondide toetusest programmi iga prioriteedi puhul. Teise fondi, st selle fondi rahastamiskõlblikkuse eeskirju, millest tuleneb ristfinantseerimine, kohaldatakse selle tegevuse (osa) suhtes.

Seoses ühe või teise fondi raames rahastamiskõlblike kuludega võib kasutada ühte lihtsustatud kuluvõimalust, välja arvatud ühtse määra alusel rahastamise korral. Lihtsustatud kuluvõimaluste kohaldamiseks peavad liikmesriigid siiski kinni pidama eespool nimetatud 15 % suurusest ülemmäärast.

Ühtse määra alusel rahastamise korral tuleb ristfinantseerimisel tegevuse iga ESF+ ja ERFist rahastatava osa suhtes kohaldada eraldi ühtseid määrasid. ESF+ ja ERFi ühtseid määrasid sarnaste tegevuste jaoks kohaldatakse vastavalt ESF+ ja ERFist rahastatavate osade suhtes. Nende kahe määra keskmist ei ole võimalik kasutada, sest kulud peavad olema jälgitavad, et tagada ristfinantseerimisel üldisest 15 % ülempiirist kinnipidamine. Kui teise fondi puhul puudub sarnast liiki tegevuse jaoks ühtne määr (näiteks kuna asjaomast reeglit teise fondi puhul ei kohaldata või teisest fondist sarnast tegevust ei rahastata), peab korraldusasutus määrama kohaldatava määra kindlaks kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 lõikes 3 ja artiklis 54 sätestatud üldiste õiguspõhimõtete kohaselt.

([26]) Lisateave ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktis c sätestatud arvutusmeetodi kohta on esitatud punktis 3.2..

Näide 1. ESF+ ja ERFi ristfinantseerimine ühikuhindade või kindlasummaliste maksete näitel

Kui ESF+ tegevuse puhul hõlmab ühikuhind 6 eurot tunni kohta x koolitatav ERFi alusel rahastamiskõlbliku taristu soetamist hinnaga 0,50 eurot tunni kohta, siis on ristfinantseeritud summa 0,50 eurot x koolitustundide arv x osalevate koolitatavate arv.

Sama põhimõte kehtib kindlasummaliste maksete korral: kui üksikasjalik eelarveprojekt sisaldab teatavaid ristfinantseeritavaid kulusid, arvestatakse ja jälgitakse neid eraldi. Näiteks ESF+ programmist rahastatavast 20 000 euro suurusest kindlasummalisest maksest moodustavad ERFist rahastavad kulud 5 000 eurot. Tegevuse lõppedes on ristfinantseeritav summa eelnevalt kindlaksmääratud summa (5 000 eurot 20 000 eurost) või null, kui toetust ei maksta, kuna eelnevalt kindlaksmääratud väljundit ei ole saavutatud. Kindlasummaliste maksete binaarne põhimõte kehtib ka ristfinantseeritud kulude puhul, kui seda ei leevendata vahe-eesmärkide seadmise kaudu.

Näide 2. ESF+ ja ERFi ristfinantseerimine ühtse määra alusel rahastamise näitel

Kaudsete kulude ühtse määra puhul on ristfinantseeritav summa ristfinantseeritud otseste kulude summa, mis lisatakse nende ristfinantseeritud otseste kulude suhtes kohaldatava ühtse määra alusel arvutatud kaudsetele kuludele.

Näiteks ERFi programmist rahastatava tegevuse puhul, mille maksumus on 15 000 eurot, moodustavad ESF+ rahastatavad otsesed kulud 3 000 eurot ja kaudsed kulud on arvutatud 15 %na otsestest kuludest (450 eurot). Ristfinantseeritav summa on seega 3 450 eurot. Kui tegevuse lõppedes vähendati otseseid kulusid, siis vähendatakse ristfinantseeritud summat (sealhulgas kaudsete kulude puhul) sama valemi alusel.

5.4. **Andmete kogumise, säilitamise ja avaldamisega seotud nõuded**

Ühissätete määruse artikli 72 lõike 1 punkti e kohaselt on korraldusasutus kohustatud elektrooniliselt salvestama ja säilitama iga tegevuse kohta andmed, mis on vajalikud seire, hindamise, finantsjuhtimise, kontrollimise ja auditite jaoks vastavalt ühissätete määruse XVII lisale.

Ühissätete määruse XVII lisa sissejuhatava osa kohaselt tuleks täita ainult asjaomase tegevusega seotud andmeväljad. On olemas andmeväljad, mis on seotud hüvitamisega lihtsustatud kuluvõimaluste vormis, kas toetusesaajatele antud toetuse hüvitamiseks (väljad 86–96) või programmidele antud liidu osaluse hüvitamiseks (väljad 112–114).

Andmeväljadel 23 ja 24 esitatavat teavet töövõtjate, nende tegelike tulusaajate, lepingute ja alltöövõtjate kohta ei pea salvestama ega säilitama, kui kaudsed kulud on hõlmatud ühtse määra, ühikuhinna või kindlasummalise maksega ([27]). Kui lihtsustatud kuluvõimalus hõlmab nii otseseid kui ka kaudseid kulusid, kohaldatakse töövõtjate, nende tegelike tulusaajate, lepingute ja alltöövõtjate andmete salvestamise ja säilitamise nõuet üksnes otseste kulude suhtes.

Lisaks peavad korraldusasutused ühissätete määruse artikli 49 lõike 3 kohaselt avaldama oma veebisaidil väljavalitud fondidest toetatavate tegevuste loetelu. Ühissätete määruse artikli 49 lõike 3 kohaselt nõutav teave peaks põhinema ühissätete määruse XVII lisal ning ühissätete määruse artikli 49 lõike 3 kohaldamise eesmärgil ei tohi koguda muid andmeid peale ühissätete määruse XVII lisas esitatavate andmete. Nagu eespool märgitud, ei pea korraldusasutused elektrooniliselt salvestama ega säilitama ühissätete määruse XVII lisas esitatavaid andmeid töövõtjate kohta ühikuhinna, kindlasummaliste maksete või ühtse määraga hõlmatud kaudsete kulude puhul. Seetõttu ei kohaldata ühissätete määruse artikli 49 lõike 3 punktis a sätestatud kohustust avaldada toetusesaaja töövõtjate nimed seoses riigihangetega, mis hõlmavad kaudseid kulusid, mis on hõlmatud lihtsustatud kuluvõimalusega.

([27]) Pange tähele, et väljal 23 esitatav teave töövõtjate, nende tegelike tulusaajate ja lepingute kohta tuleb salvestada üksnes juhul, kui tegevus viiakse ellu kooskõlas liidu riigihanke-eeskirjadega (st riigihanked, mis ületavad direktiivis 2014/24/EL või direktiivis 2014/25/EL sätestatud piirmäärasid). Väljal 24 esitatav teave alltöövõtjate kohta tuleb salvestada alltöövõtu esimesel tasandi puhul, üksnes siis, kui väljale 23 on kantud töövõtjat käsitlev teave, ning üksnes nende alltöövõtulepingute puhul, mille kogumaksumus ületab 50 000 eurot.

5.5. **Lihtsustatud kuluvõimalused ja rahastamiskõlblikkuse periood**

Ühissätete määruse artikli 63 lõike 2 teises lõigus on sätestatud, et ühikuhindade ja kindlasummaliste maksete puhul viiakse **hüvitamise aluseks olevad meetmed** ellu ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast või 1. jaanuarist 2021, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem, kuni 31. detsembrini 2029. See tähendab, et rahastamiskõlblikkuse perioodi puhul ei ole oluline mitte toetusesaaja poolt tegelikult kantud kulude tasumise tegelik kuupäev, vaid pigem hüvitamise aluseks olevad meetmed.

Ühtsete määrade puhul peab toetusesaaja kandma ainult need kulukategooriad, mille suhtes ühtset määra kohaldatakse (baaskulud), kui need põhinevad tegelikel kuludel ja need tasuma tegevuste elluviimise raames ühissätete määruse artikli 63 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud rahastamiskõlblikkuse perioodi jooksul. Näiteks kui kaudsed kulud arvutatakse ühtse määra vormis kuni 25 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest kooskõlas ühissätete määruse artikliga 54, peavad ühtse määra (tegevuse rahastamiskõlblikud otsesed kulud) arvutamise baaskulud olema toetusesaajal kantud ja makstud tegevuste elluviimise raames rahastamiskõlblikkuse perioodi jooksul, st 31. detsembriks 2029.

PEATÜKK 6: JUHTIMISKONTROLLID JA AUDITID

Lihtsustatud kuluvõimaluste, välja arvatud juba kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, nõutakse **kulude eelnevat ligikaudset hindamist**, näiteks varasemat tegevust käsitlevate või statistiliste andmete põhjal. Kuna tegemist on keskmiste või mediaansummadega või muude statistiliselt usaldusväärsete metoodikate tulemitega, on paratamatu, et lihtsustatud kuluvõimaluste puhul võib piiratud ulatuses esineda tegevuste elluviimise käigus toetusesaaja kantud ja makstud tegelike kulude üle- või alahüvitamist. Kohaldatavate eeskirjade alusel on see aga vastuvõetav, sest õige metoodika põhjal kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalusi peetakse tegelike kulude usaldusväärseks näitajaks; selline ülehüvitamine ei kujuta endast alusetut rikastumist.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral ei kontrollita juhtimiskontrollide ja audititega toetusesaajate tegelikult kantud kulusid tagantjärele, vaid kontrollitakse seda, kas metoodika, millega lihtsustatud kuluvõimalused eelnevalt kehtestati, on kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega ja kas seda kohaldatakse nõuetekohaselt.

Käesolevas punktis kirjeldatakse lihtsustatud kuluvõimaluste juhtimiskontrollide ja auditite meetodeid.

6.1. **Juhtimiskontrollide ja auditite üldise kohaldamise meetodid**

Kui lihtsustatud kuluvõimalusi kasutatakse alumise tasandi puhul, kontrollitakse kulude seaduslikkuse ja korrektsuse kindlaksmääramise eesmärgil nii komisjoni kui ka liikmesriikide auditite metoodika ülesehituse nõuetekohasust. Metoodika nõuetekohast kohaldamist kontrollitakse komisjoni ja liikmesriikide auditite ja juhtimiskontrollide käigus.

Ühissätete määruse artikli 74 lõike 1 punktis a on sätestatud, et **korraldusasutus kontrollib, et kaasrahastatavad tooted on tarnitud ja teenused osutatud ning et tegevus on kooskõlas kohaldatava õigusega, programmiga ning tegevusele toetuse andmise tingimustega.**

Lisaks on ühissätete määruse artikli 74 lõike 1 punkti a alapunktis ii sätestatud, et lihtsustatud kuluvõimaluste alusel hüvitatavate kulude puhul **kontrollib korraldusasutus, kas toetusesaajale kulude hüvitamise tingimused on täidetud.**

Ühissätete määruse artikli 74 lõike 1 punktis a ja artikli 77 lõikes 1 sätestatud nõuded ning ühissätete määruse XIII lisa selle kohta, et kaasrahastatavad tooted on tarnitud ja teenused osutatud ning et **tegevus on kooskõlas kohaldatava õigusega**, ei tähenda, et juhtimiskontrollide ja auditite käigus peaks kontrollima või nõudma tehingute aluseks olevate kulude dokumente (nt arved, maksedokumendid). **Juhtimiskontrollid ja auditid ei hõlma toetusesaaja kantud tegelikke kulusid (nt arved, kviitungid) ega lihtsustatud kuluvõimaluste alusel hüvitatavate kulude aluseks olevaid konkreetseid riigihankemenetlusi.** Sellest tulenevalt ei tohiks nõuda neid tehingute aluseks olevaid finants- või hankedokumente, et kontrollida toetusesaaja poolt tegelikult kantud ja makstud summasid (kulusid).

Lihtsustatud kuluvõimaluste korral, mille komisjon on **ülemise tasandi puhul** heaks kiitnud, on ühissätete määruse artikli 94 lõike 3 kohaselt **juhtimiskontrollide ja auditite ainus eesmärk kontrollida, kas komisjonipoolse hüvitamise tingimused on täidetud**.

Rahastamiskõlblikkuse eeskirju tuleb järgida olenemata hüvitamisvormist. Seega, isegi kui tegevuste puhul kasutatakse lihtsustatud kuluvõimalusi, tuleb tagada tegevuse, toetusesaaja ja osalejate (kui see on asjakohane) rahastamiskõlblikkus.

Kontrolljälg

Kõiki ühissätete määruse XIII lisas sätestatud kontrolljälje jaoks nõutavaid dokumente tuleb säilitada vastavalt ühissätete määruse artikli 69 lõikele 6.

Lihtsustatud kuluvõimalused ja riskipõhised juhtimiskontrollid

Ühissätete määruse artikli 74 lõike 2 kohaselt tehakse juhtimiskontrollid eelneva riskihindamise alusel. Kui korraldusasutus peab riskihindamise kohaselt kontrollima lihtsustatud kuluvõimaluse raames deklareeritud kulusid (lihtsustatud kuluvõimalusi ei jäeta riskihindamisest automaatselt välja), hõlmavad kontrollid käesolevas peatükis üksikasjalikult kirjeldatud konkreetseid punkte.

Huvide konflikt

Huvide konflikti tuleb käsitleda ka lihtsustatud kuluvõimalusi kasutavate tegevuste puhul. Kohaldatakse komisjoni suunist huvide konflikti vältimiseks ja käsitlemiseks finantsmääruse raames ([28]). Selles suunises on esitatud ka asjakohased näited. Kulude rahastamiskõlbmatus otsustatakse igal üksikjuhul eraldi, sõltuvalt tuvastatud huvide konflikti ulatusest (see hõlmab kogu tegevust või ainult osa sellest).

Näide: Euroopa Sotsiaalfond (ESF) toetas ühe ülikooli teadusprojekti. Projekt sai rahalist toetust tähtajalise lepinguga teadlaste palkamiseks (hüvitamine põhines standardsel ühikuhinnal kuus teadlase kohta). Projekt kiideti heaks konkurentsipõhise valikumenetluse teel. Projekti auditeerimise käigus avastati huvide konflikte teadlaste valimise protsessis. Hoolimata erapooletust nõudvatest eeskirjadest vaatasid mõned hindajad läbi selliste isikute avaldusi, kellega nad olid ühiselt avaldanud publikatsioone; ülikool ega korraldusasutus ei olnud seda asjaolu nõuetekohaselt avalikustanud ega käsitlenud. Sellest tulenevalt leidsid audiitorid, et tegemist on huvide konfliktiga, mis kahjustab valikumenetluse läbipaistvust ja õiglust. Audiitorid seadsid kahtluse alla asjaomaste teadlaste deklareeritud kulude seaduslikkuse.

6.2. **Lihtsustatud kuluvõimaluse metoodika nõuetekohase kehtestamise kontrollimine**

Metoodikat kontrollitakse korraldusasutuse või vahendusasutuse tasandil.

Auditeerimisasutus hindab metoodika kehtestamist eelnevalt või selle kohaldamise ajal järgmiselt.

— Ülemise tasandi puhul kasutatavate lihtsustatud kuluvõimaluste korral (ühissätete määruse artikkel 94) on kohustuslik, et auditeerimisasutus hindaks metoodikat eelnevalt enne ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liite esitamist komisjonile. Pärast seda, kui komisjon on lihtsustatud kuluvõimaluse heaks kiitnud, ei auditeeri komisjon metoodikat uuesti.

— Alumise tasandi puhul kasutatavate lihtsustatud kuluvõimaluste korral (ühissätete määruse artikkel 53) on väga soovitatav, et auditeerimisasutus hindaks eelnevalt metoodikat ja esitaks oma hindamise tulemused enne selle kohaldamist. Muul juhul hindab auditeerimisasutus seda kohaldamise ajal, kui auditeeritakse lihtsustatud kuluvõimaluste alusel toetusesaajatele hüvitatud kulusid. Metoodika eelhindamine ja kinnitamine auditeerimisasutuse poolt võib märkimisväärselt vähendada õigusnormide rikkumise riski. Lisaks saab auditeerimisasutus kasutada oma hindamise tulemusi tulevastes (kinnitavates) auditites, kui valimisse kuuluvad lihtsustatud kuluvõimalusi kasutavad tegevused. Programmi seisukohast on kõnealuse meetodi eelis see, et see aitab vältida süsteemseid vigu, millel võivad olla finantstagajärjed, kui need avastatakse alles kohaldamise käigus. Kui eelhindamine viiakse läbi ja kui auditeerimisasutus teeb positiivse järelduse (st kinnitab ametlikult lihtsustatud kuluvõimaluste metoodika), võib auditeerimisasutus kasutada oma hindamise tulemusi tulevastes auditites, kui valim hõlmab tegevusi, mille puhul kasutatakse samu lihtsustatud kuluvõimalusi.

Lihtsustatud kuluvõimaluste metoodikat kontrollitakse **enamasti korraldusasutuse või vahendusasutuse vastutusalasse kuuluva programmi (või selle osade) või mitme programmi raames.** Lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mis põhinevad toetusesaajate enda andmetel kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti a alapunktidega ii ja iii ning punktiga b, tehakse see kontroll konkreetsete toetusesaajate kohta.

([28]) Komisjoni teatis - Komisjoni teatis Suunis huvide konflikti vältimiseks ja käsitlemiseks finantsmääruse raames (ELT C 121, 9.4.2021, lk 1)eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC0409(01).

Praktikas kontrollib auditeerimisasutus, kas lihtsustatud kuluvõimalus kehtestati kooskõlas ühissätete määruse artikli 53 lõikes 3 alumise tasandi puhul ja ühissätete määruse artikli 94 lõikes 2 ülemise tasandi puhul arvutusmeetodite kohta sätestatud nõuete ja programme haldavate asutuste poolt asjaomase lihtsustatud kuluvõimaluse kohta kindlaks määratud asjakohaste sätetega.

Korraldusasutuse poolt mis tahes liiki lihtsustatud kuluvõimaluste jaoks välja töötatud metoodika hindamine auditeerimisasutuse poolt hõlmab järgmist:

— selle kontrollimine, kas metoodika on kavandatud ühissätete määruses kirjeldatud meetodite alusel ja kas seda on nõuetekohaselt kirjeldatud;

— selle kontrollimine, kas lihtsustatud kuluvõimalusega hõlmatud kulukategooriad on rahastamiskõlblikud;

— selle kontrollimine, kas tulemuste kontrolljälge on kirjeldatud ja kas see on piisav;

— kui sama tegevuse puhul on võimalik kombineerida mitut lihtsustatud kuluvõimalust ja/või tegelikke kulusid, kontrollitakse, et puuduks topeltrahastamise risk (nt ühtsete määradega hõlmatud kulukategooriad on selgelt eraldatud);

— kui soovitakse kasutada kohandamismeetodit, hinnatakse, kas kohandamismeetod on konkreetse lihtsustatud kuluvõimaluse puhul asjakohane;

— kui lihtsustatud kuluvõimalust kasutatakse tegevuste puhul, mille suhtes kohaldatakse riigiabi eeskirju, kontrollitakse, kas lihtsustatud kuluvõimalusega hõlmatud kulud on riigiabi eeskirjade kohaselt abikõlblikud.

Lisaks tuleb kontrollida järgmisi elemente.

Ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodi alusel saadud lihtsustatud kuluvõimaluste puhul:

— selle kontrollimine, kas arvutusmeetodit käsitlev teave on dokumenteeritud, lihtsalt jälgitav ja nõuetekohane;

— selle kontrollimine, kas arvutustes sisalduvad kulud on asjakohased ja rahastamiskõlblikud;

— andmete usaldusväärsuse/täpsuse kontrollimine.

Eelarveprojektil põhinevate lihtsustatud kuluvõimaluste puhul:

— selle kontrollimine, kas korraldusasutus on eelarve eelnevalt läbi vaadanud ja heaks kiitnud. Kui tegemist on alumise tasandi lihtsustatud kuluvõimalustega, kontrollitakse auditi käigus, et tegevuse kogumaksumus ei ületaks 200 000 eurot või väikeprojektide fondi raames ellu viidavate projektide puhul 100 000 eurot (Interregi määruse artikkel 25).

Lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mis põhinevad liidu poliitikavaldkondade puhul kohaldatavatel vastavatel ühikuhindadel, kindlasummalistel maksetel ja ühtsetel määradel:

— ELi poliitikavaldkondade vastavaid lihtsustatud kuluvõimalusi käsitlevad eeskirjad olid endiselt kohaldatavad projektikonkursi ajal (alumise tasandi lihtsustatud kuluvõimaluste puhul) või programmi muutmise taotluse komisjonile esitamise ajal (ülemise tasandi lihtsustatud kuluvõimaluste puhul);

— selle kontrollimine, kas metoodikat taaskasutati tervikuna;

— selle kontrollimine, kas lihtsustatud kuluvõimalusi kasutatakse sarnaste tegevuste puhul.

Lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mis põhinevad liikmesriikides kohaldatavatel vastavatel ühikuhindadel, kindlasummalistel maksetel ja ühtsetel määradel:

— liikmesriikide vastavaid lihtsustatud kuluvõimalusi käsitlevad eeskirjad olid endiselt kohaldatavad projektikonkursi ajal (alumise tasandi lihtsustatud kuluvõimaluste puhul) või programmi muutmise taotluse komisjonile esitamise ajal (ülemise tasandi lihtsustatud kuluvõimaluste puhul);

— selle kontrollimine, kas metoodikat taaskasutati tervikuna;

— selle kontrollimine, kas riikliku poliitikavaldkonna kohast lihtsustatud kuluvõimaluste metoodikat kohaldatakse täielikult liikmesriigi rahastatavate toetuste kavade puhul;

— selle kontrollimine, kas lihtsustatud kuluvõimalusi kasutatakse sarnaste tegevuste puhul.

Lihtsustatud kuluvõimaluste metoodika auditeerimisel keskendutakse selle kontrollimisele, kas ühissätete määruse metoodika kehtestamisega seotud sätted on täidetud. Arvutusmeetodi valimise eest vastutab ainult korraldusasutus. Korraldusasutus peaks säilitama kehtestatud arvutusmeetodi kohta piisavad dokumendid ja suutma tõendada ühtsete määrade, ühikuhindade või kindlasummaliste maksete kindlaksmääramise aluseid. Arvutusmeetodi dokumenteerimise eesmärgil säilitatavate andmete suhtes kohaldatakse ühissätete määruse artiklis 82 sätestatud dokumentide kättesaadavuse nõudeid.

Selliste ühtsete määrade, kindlasummaliste maksete ja ühikuhindade puhul, mis on kehtestatud ühissätete määruses või fondispetsiifilistes määrustes, mille puhul ei ole kohaldatava määra kindlaksmääramiseks vaja arvutusi teha (nn kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalused), keskendub auditeerimisasutuse tehtav kontroll kulukategooriate kindlaksmääramisele (nt otsesed kulud, kaudsed kulud, otsesed personalikulud). Audiitorid kontrollivad, kas kehtestatud ühtsete määradega hõlmatud kulukategooriad on kindlaks määratud kas liikmesriigi poolt riiklikes õigusnormides või korraldusasutuse (või Interregi programmide seirekomisjoni) poolt programmi raames või algatatud projektikonkursside raames ning kas on välditud topeltrahastamist.

6.3. **Korraldusasutuse kontroll ning metoodika nõuetekohase kohaldamise audit rakendamise ajal**

— Ühtse määra, ühikuhinna või kindlasummalise makse kasutamise korral ei ole vaja põhjendada lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulukategooriate tegelikke kulusid, sealhulgas amortisatsiooni ja mitterahalisi sissemakseid, kui see on kohaldatav ([29]).

— Riigiabi eeskirjadele vastavust tuleb kontrollida lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral alumise tasandi puhul, st kui neid kasutatakse toetusesaajatele hüvitise maksmise meetodina (vt punkt 6.5).

— Tegelikult kantud ja makstud kulude kontrollimiseks ühissätete määruse kohaselt kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulukategooriate puhul puudub õiguslik alus, mistõttu ei nõuta tegelikke kulusid põhjendavate alusdokumentide esitamist (nt toetusesaajad ei pea esitama tegelike kulude arveid, selleks et kontrollida, kas toetusesaaja kandis ühissätete määruse artikli 54 punkti b kohaldamise korral tõepoolest 15 % ulatuses kaudseid kulusid).

— Kehtestatud meetodi nõuetekohast kohaldamist kontrollitakse korraldusasutuse tasandil lihtsustatud kuluvõimaluste korral, mida kasutatakse ülemise tasandi puhul ja toetusesaaja tasandil lihtsustatud kuluvõimaluste korral, mida kasutatakse alumise tasandi puhul.

Korraldusasutus/vahendusasutus kontrollib juhtimiskontrollide käigus lihtsustatud kuluvõimaluste metoodika nõuetekohast kohaldamist. Auditeerimisasutus kontrollib seda oma auditite (tegevuste auditid, temaatilised auditid, süsteemiauditid) käigus.

6.3.1. *Ühtsete määrade nõuetekohase kohaldamise kontrollimine*

Ühtse määra alusel rahastamise süsteemi nõuetekohase kohaldamise kontrollimine hõlmab järgmiste elementide kontrolli:

— kas korraldusasutus (või Interregi programmide seirekomisjon) on kindlaks määranud ühtse määraga hõlmatud kulukategooriad ja need, mille suhtes ühtset määra kohaldatakse (nn baaskulud). **Korraldusasutused peaksid kas selgelt kindlaks määrama kulukategooriad** või koostama eelnevalt kindlaks määratud loetelu kõikidest ühtse määraga hõlmatud rahastamiskõlblike kulude kategooriatest ja nendest, millel ühtne määr põhineb (ning vajaduse korral muudest rahastamiskõlblike kulude kategooriatest);

— kas ühtse määra kasutamine on ette nähtud toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis;

— kas arvutuste aluseks olevad kulud (nn baaskulud) on rahastamiskõlblikud, seaduslikud ja korrektsed ([30]);

([29]) Ühissätete määruse artikli 67 lõikes 1 osutatud mitterahalist osalust võib ühtse määra, ühikuhinna või kindlasummalise makse arvutamisel arvesse võtta, tingimusel et järgitakse ühissätete määruse artikli 67 lõiget 1. Lihtsustatud kuluvõimaluse kohaldamisel ei ole aga vaja kontrollida mitterahaliste sissemaksete tegelikku olemasolu ja sellest tulenevalt ka ühissätete määruse artikli 67 lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmist.

([30]) Ja nõuetekohaselt arvutatud, kui need deklareeritakse lihtsustatud kuluvõimaluste alusel.

— kas sama kuluartiklit ei ole topelt deklareeritud (arvutuste aluseks olevad kulud või muud tegelikud kulud ei sisalda ühtse määraga hõlmatud kuluartiklit). Näiteks kui halduskulud on hõlmatud kaudsete kulude ühtse määraga, ei tohiks neid deklareerida tegelikult kantud kulude alusel;

— kas deklareeritav summa on nõuetekohaselt arvutatud, kohaldades baaskulude suhtes ühtset määra;

— kui on muudetud selle baaskulu (nende baaskulude) väärtust, mille suhtes ühtset määra kohaldatakse, siis on ühtset määra kohaldades arvutatud summat proportsionaalselt kohandatud. Ühtse määraga hõlmatud rahastamiskõlblike kulude kategooriate kontrolli tulemusel heaks kiidetud baaskulude rahastamiskõlbliku summa mis tahes vähendamine (nt finantskorrektsiooni tagajärjel) mõjutab proportsionaalselt kulukategooriate puhul heakskiidetud summat, mis on arvutatud baaskulude suhtes ühtse määra kohaldamise teel;

— kui toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis on kehtestatud ka muud tingimused, tuleb juhtimiskontrollide ja auditite käigus kontrollida ka nende tingimuste täitmist;

— vajaduse korral järgitakse riigiabi eeskirju selliste lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mida kasutatakse toetusesaajatele hüvitamiseks (vt punkt 6.5);

— ühtse määraga hõlmatud kulukategooriad on vajalikud tegevuse elluviimiseks; valikuetapis kontrollib korraldusasutus projekti rakendamiseks vajalike tegevuste põhjal, mida on üksikasjalikult kirjeldatud rahastamistaotluses ja toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis,, kas ühtse määraga hõlmatud kulukategooriad on vajalikud.

Ei kontrollita:

— toetusesaaja kantud tegelikke kulusid ega ühtse määra alusel hüvitatud summasid käsitlevaid asjakohaseid tõendavaid (finants)dokumente;

— tõendavaid dokumente, et kontrollida, kas toetusesaaja on kulutanud ühtse määraga hõlmatud summa õige kulukategooria kohaselt;

— toetusesaaja raamatupidamissüsteemi.

Kuna ühtse määra alusel hüvitatav tehniline abi ([31]) arvutatakse elektroonilises andmevahetussüsteemis SFC2021 automaatselt deklareeritud kulude alusel, ei ole korraldusasutus ega auditeerimisasutus kohustatud kontrolle tegema. Ühtse määra arvutamise aluseks olevate kulude vähendamine finantskorrektsioonide kohaldamise tagajärjel mõjutab ühtse määra automaatset arvutamist, mille tulemusel vähendatakse proportsionaalselt toetust tehnilise abi jaoks.

6.3.2. *Ühikuhindade nõuetekohase kohaldamise kontrollimine*

Ühikuhindade nõuetekohase kohaldamise kontrollimisel hinnatakse, **kas protsessi, väljundite ja/või tulemustega seotud kulude hüvitamise tingimused on täidetud**.

Ühikuhindade nõuetekohase kohaldamise kontrollimine hõlmab järgmiste elementide kontrolli:

— kas ühikuhinna kasutamine on ette nähtud toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis;

— kas ühikuhinnaga hõlmatud kvantifitseeritavate sisendite, väljundite või tulemuste seisukohast projektiga saavutatud ühikud on dokumenteeritud ning seega tõendatavad ja reaalsed. Saavutamata väljundite ja tulemustega seotud ühikuhindu ei saa deklareerida;

— kas deklareeritud summa võrdub kindlaksmääratud ühikuhinnaga, mis on korrutatud projektiga tegelikult saavutatud ühikutega;

— kas sama kuluartiklit ei ole topelt deklareeritud (muude hüvitamisviiside raames deklareeritud kulud ei sisalda ühikuhinnaga hõlmatud kuluartiklit);

([31]) Vastavalt ühissätete määruse artikli 36 lõikele 5 ja Interregi määruse artikli 27 lõikele 2 (Interregi programmide puhul).

— kui toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis on kehtestatud ka muud tingimused, tuleb juhtimiskontrollide ja auditite käigus kontrollida ka nende tingimuste täitmist;

— vajaduse korral järgitakse riigiabi eeskirju selliste lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mida kasutatakse abisaajatele hüvitamiseks (vt punkt 6.5).

Ei kontrollita:

— toetusesaaja kantud tegelikke kulusid ega ühikuhinna alusel hüvitatud summasid käsitlevaid asjakohaseid tõendavaid (finants)dokumente;

— tõendavaid dokumente, et kontrollida, kas toetusesaaja on kulutanud ühikuhinnaga hõlmatud summa õige kulukategooria kohaselt;

— toetusesaaja raamatupidamissüsteemi.

6.3.3. *Kindlasummaliste maksete nõuetekohase kohaldamise kontrollimine*

Kindlasummaliste maksete puhul on äärmiselt oluline **saada kindlus selle kohta, et teatatud väljundid/tulemused tegelikult saavutati**. Kontroll seisneb seega järgmiste elementide kontrollimises:

— kas kindlasummalise makse kasutamine on ette nähtud toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis;

— kas projekti puhul kokku lepitud etapid (vahe-eesmärgid, kui need on kohaldatavad) on täielikult lõpuleviidud ja väljundid/tulemused saavutatud kooskõlas programme haldavate asutuste kehtestatud lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise tingimustega (väljundid/tulemused peavad olema dokumenteeritud);

— kas sama kuluartiklit ei ole topelt deklareeritud (muude hüvitamisviiside raames deklareeritud kulud ei sisalda kindlasummalise maksega hõlmatud kuluartiklit);

— kui toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis on kehtestatud ka muud tingimused, tuleb juhtimiskontrollide ja auditite käigus kontrollida ka nende tingimuste täitmist;

— vajaduse korral järgitakse riigiabi eeskirju selliste lihtsustatud kuluvõimaluste puhul, mida kasutatakse abisaajatele hüvitamiseks (vt punkt 6.5).

Ei kontrollita:

— tegelikke kulusid, mida toetusesaaja on seoses saavutatud väljundite/tulemustega kandnud;

— tegelikke kulusid tõendavaid dokumente, mis tõendavad, et toetusesaaja on kindlasummalise makse tegelikult kulutanud eelnevalt kindlaks määratud kululiikidele/tegevustele;

— toetusesaaja raamatupidamissüsteemi.

6.4. **Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral topeltrahastamise puudumise kontrollimine**

Topeltrahastamise puudumine sama tegevuse raames

Topeltrahastamise aspekti tuleb käsitleda juba metoodika väljatöötamisel, määrates selgelt kindlaks lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulukategooriad ja muid hüvitamisviise kasutades hüvitatavad kulukategooriad ning tehes neil selget vahet. Juhtimiskontrollide ja auditite käigus tuleb lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonide puhul lisaks eespool kirjeldatud konkreetsete lihtsustatud kululiikide puhul nõutavatele kontrollidele teha juhtimiskontrollide ja auditite käigus kindlaks, kas kõiki tegevusega seotud kulusid on deklareeritud ainult ühel korral. Muu hulgas tuleb kontrollida, kas kohaldatavate meetoditega tagatakse, et tegevuse ühtegi kulu ei saa sisse nõuda rohkem kui üht liiki lihtsustatud kuluvõimaluse ja – kui see on asjakohane – kulukategooria raames (kulude topeltdeklareerimine, näiteks nii otseste kui ka kaudsete kuludena).

Juhtimiskontrollide ja auditite käigus peaks kontrollima ka seda, et sama kuluartiklit ei ole deklareeritud topelt, st et baaskulu või mis tahes muud tegelikud kulud ei sisalda selliseid kuluartikleid, mis tavaliselt on hõlmatud ühtse määraga. Näiteks ei või artikli 54 kohaselt kaudsete kulude ühtse määraga hõlmatud raamatupidamiskulud sisalduda muudes kulukategooriates, nagu näiteks välisekspertidega seotud otsesed kulud, kui need hõlmavad ka raamatupidamiskulusid, et vältida topeltrahastamise riski.

Topeltrahastamise puudumine muudest eli fondidest, programmidest ja vahenditest

Topeltrahastamise puudumist saab käsitleda eri tasanditel (kavandamine, väljavalimine või elluviimine); liikmesriigid võivad kavandada (ja nõuda toetusesaajatelt, et nad rakendaksid) asjakohaseid meetmeid topeltrahastamise vältimiseks. Selles punktis esitame näiteid meetmetest, mis aitavad vältida topeltrahastamist eri tasanditel.

Partnerlusleping peab sisaldama fondidevahelist koordineerimist, piiritlemist ja vastastikust täiendavust ning vajaduse korral riiklike ja piirkondlike programmide koordineerimist.

Näide 1. Selge piiritlemine

Partnerluslepingus on kirjeldatud, et vastava liikmesriigi programmi X raames rahastatakse avalikke teid, samas kui programmi Y raames rahastatakse külavaheteid või rakendatakse selget geograafilist piiritlemist.

Kui partnerlusleping ei sisalda selget piiritlemist, **tuleb liikmesriigi tasandil kehtestada asjakohased meetmed, et vältida topeltrahastamist**.

Näide 2. Valikuetapis tehtavad kontrollid

Programmi korraldusasutus esitas väljavalimiseks esitatud tegevuste loetelu sama liikmesriigi teistele korraldusasutustele, paludes neil seda võrrelda nende enda välja valitud projektide loeteludega, et vältida ilmseid kattuvusi (nt saab sama kohalik omavalitsus toetust kahest allikast, et kindlustada sama osa jõekaldast).

Näide 3. Korraldusasutuste tehtavad temaatilised kontrollid

Liikmesriigi koordineerimisasutus töötas välja tehisintellektivahendi, millega võrreldakse selliste programmide tegevuste loetelusid, mille puhul esineb kattuvusi rahastamise valdkonnas, ning analüüsitakse sarnaseid toetusesaajaid ja tegevuste kirjeldusi. Kokkulangevuste korral hoiatab süsteem vastavate korraldusasutuste töötajaid, kes teevad topeltrahastamise vältimiseks lisakontrolle.

Lihtsustatud kuluvõimaluste kaudu rahastatud tegevuste tarbeks palgatud töötajate temaatilise läbivaatamise käigus tegi korraldusasutus kindlaks isiku, kes töötas samal ajavahemikul kolmes erinevas projektis. Kahe projekti puhul hüvitati personalikulud tegelike kulude alusel ja ühe projekti puhul hüvitati personalikulud tunnitasu alusel. Asjaomase isiku kahe esimese projekti puhul deklareeritud tundide kontrollimisel tuvastas korraldusasutus, et riiklike õigusnormide kohaselt lubatud tööaja kogumahtu ületati. See viitas sellele, et asjaomane isik ei oleks saanud töötada veel ühe projekti kallal, isegi kui see oleks tunnitasude alusel hüvitatud.

Ühissätete määruse artikli 63 lõike 9 kohaselt võib tegevus saada toetust ühest või mitmest fondist või ühest või mitmest programmist ja muudest liidu vahenditest, tingimusel et samu kulusid deklareeritakse ainult üks kord. **Topeltrahastamise puudumine tuleb tagada ja seda tuleb kontrollida isegi siis, kui toetusesaajatele hüvitatakse lihtsustatud kuluvõimaluste vormis.**

Näide 4. Kontrollid toetusesaaja tasandil

Korraldusasutus tegi juhtimiskontrolle toetusesaaja tasandil. Tegevuse puhul kasutati 40 % suurust ühtset määra, mida kohaldatakse otseste personalikulude suhtes. Korraldusasutus kontrollis personalikulude (baaskulud) kontrollimise raames ühe isiku ametikirjeldust. Ametijuhendis oli märgitud, et 100 % vastavate töötajate tegevusest on seotud ERFist rahastatavate tegevustega, samas kui kontrollitud tegevust rahastatakse ESF+ kaudu.

Lõppkokkuvõttes on liikmesriigi ülesanne kavandada ja rakendada vajalikud meetmed topeltrahastamise vältimiseks kooskõlas ühissätete määruse artikli 63 lõikega 9. Komisjoni auditites keskendutakse eelkõige selle tagamisele, et sellised meetmed on kehtestatud, ja kui see nii ei ole, siis parandusmeetmete rakendamisele.

Toetusesaajate endi kinnitusi selle kohta, et nad ei taotle sama liiki tegevuse rahastamist muudest fondidest, võib kasutada, kui seda kinnitavad täiendavad teabeallikad (juhtumipõhiselt). Juhtimiskontrollid ja auditid võivad hõlmata otsinguid riiklikes ja Euroopa andmebaasides ning toetusesaajate poolt nende veebisaidil ja asukohas rakendatud avalikustamismeetmete kontrollimist.. Kahtluse korral peavad korraldus- ja auditeerimisasutused tegema põhjalikumaid kontrolle ja koguma toetusesaajatelt lisateavet.

Näide 5. Topeltrahastamise kahtlus

Ühe toetusesaaja tasandil tehti kindlaks kaks jalgrattatee rajamisega seotud projekti, ühte neist projektidest, mida rahastati ERFi kaudu, uuriti tegevuste auditi raames. Audiitorid tegid kindlaks, et osa jalgrattateest oli projektide raames esitatud rahastamiseks ühel korral ERFi ja teisel korral EAFRDi kaudu. Kontroll, mille korraldusasutus tegi audiitorite nõudmisel, kinnitas, et märgistusega seotud kulusid rahastati nii ERFi kui ka EAFRDi kaudu, mille tulemuseks oli tegevuse ühe osa topeltrahastamine.

6.5. Riigiabi eeskirjadele vastavuse kontrollimine lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral hüvitamisvormina

Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamise korral abisaajate kulude hüvitamiseks on vaja kontrollida riigiabi eeskirju ja vähese tähtsusega abi eeskirju. Kui toetust käsitatakse riigiabina, hõlmavad juhtimiskontrollid ja auditid riigiabi eeskirjadele vastavuse kontrollimisel järgmisi elemente.

— **Lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulude rahastamiskõlblikkus üldise grupierandi määruse nõuete ja üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse alusel**

Kui kohaldatakse riigiabi eeskirju (vt punkt 5.2), peavad lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulud olema rahastamiskõlblikud üldise grupierandi määruse nõuete või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse alusel. Rahastamiskõlblikkuse kontrollimiseks kontrollivad korraldusasutus ja auditeerimisasutus, kas metoodika tasandil kindlaks tehtud kulukategooriad, mis on avaldatud konkursikutsetes ja esitatud toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis, on rahastamiskõlblikud üldise grupierandi määruse nõuete või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse alusel.

Tegevuste korral, mille puhul kasutatakse vastavates määrustes eelnevalt kindlaks määratud ühtseid määrasid, kontrollitakse kulude rahastamiskõlblikkust, kontrollides üle toetuse tingimusi käsitleva dokumendi, tagamaks, et tegevuse puhul rahastatakse üksnes rahastamiskõlblike kulude kategooriaid.

— **Abi ülemmäärast või abisummast/hüvitisest peetakse kinni**

Kui ühissätete määruse artiklite 53–56 või fondispetsiifiliste määruste asjakohaste sätete kohaselt on kehtestatud lihtsustatud kuluvõimalused, kasutatakse asjaomast summat abi ülemmäära või üldist majandushuvi pakkuvate teenuste puhul hüvitise kontrollimiseks. Seega kasutatakse sarnaselt üldise grupierandi määruse või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse kohaste tegelike kulude kasutamisega lihtsustatud kuluvõimaluse summat selleks, et kontrollida abi ülemmäära järgimist asjaomase riigiabi kategooria puhul või arvutada hüvitise summa üldist majandushuvi pakkuvate teenuste eeskirjade alusel.

— **Järgitakse ergutava mõju tingimust vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 6**

Korraldusasutus peab eelnevalt kontrollima, kas toetusesaaja on järginud ergutava mõju tingimust.

Nii korraldus- kui ka auditeerimisasutus peab kontrollima, et toetusesaaja ei ole sõlminud ühtegi lepingupõhist kokkulepet, mis näitaks tema valmisolekut projekti jätkata isegi abi puudumise korral. Seda kontrolli võib teha, nõudes abi taotlejalt enda kinnitust selle kohta, et ta ei ole võtnud kindlat juriidilist kohustust (üldise grupierandi määruse alusel määratletud tööde alustamine enne taotluse esitamist). Neid kinnitusi saab lugeda ergutava mõju tõendamisel vastuvõetavaks, kui on olemas tõhus kontrollisüsteem, mis võimaldab vastavaid kinnitusi pisteliselt kontrollida.

6.6. **Pettusejuhtumid ja tõsised puudused**

Kõik väidetavad pettused, mis on seotud lihtsustatud kuluvõimaluste kaudu rahastatavate tegevustega, lahendatakse kas riiklikus süsteemis või juhul, kui komisjonile esitatakse vastav teave, edastatakse see vajaduse korral Euroopa Pettustevastasele Ametile, riiklikele pettuste uurimise asutustele ja Euroopa Prokuratuurile ning seda menetletakse samamoodi nagu väidetavaid pettusi, mille puhul lihtsustatud kuluvõimalused ei ole programmiga hõlmatud.

Arvesse tuleb võtta pädeva asutuse otsust ja riiklikke õigusakte. Siiski tuleks meelde tuletada, et lõplik süüdimõistev kohtuotsus, millega määratakse kriminaalvastutus konkreetsele isikule liidu vahenditega seotud pettuse eest, ei ole sageli vajalik õigusnormide rikkumise tuvastamiseks ja finantskorrektsioonide tegemiseks ([32]).

Juhul kui pettus mõjutab lihtsustatud kuluvõimaluste abil hüvitatavaid tegevusi, loetakse õigusnormide rikkumiseks ka nende lihtsustatud kuluvõimaluste abil deklareeritud kulud.

Kui on tõendeid, mis viitavad tõsistele puudustele, mille suhtes ei ole rakendatud parandusmeetmeid, võib komisjon asjaomased maksed vastavalt katkestada või peatada (ühissätete määruse artiklid 96 ja 97). Kui komisjon jõuab järeldusele, et esineb tõsine puudus, mis on seadnud ohtu programmile juba makstud fondide toetuse, teeb ta finantskorrektsioone, vähendades fondidest programmile antavat toetust (ühissätete määruse artikkel 104).

6.7. **Lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamisega seotud võimalikud vead ja õigusnormide rikkumised**

Metoodika kehtestamise tasandil võib vigadeks lugeda järgmisi leide.

— Lihtsustatud kuluvõimaluste arvutamiseks kasutatav metoodika ei vasta regulatiivsetele tingimustele (näiteks ei olnud lihtsustatud kuluvõimaluse kindlakstegemise meetod aus, õiglane ja kontrollitav). Näiteks määrati koolituskursuse ühikuhind kindlaks ainult nelja projekti andmete põhjal. Andmeallikas ei olnud selge ja arvessevõetud projektide asjakohasus varasemate andmete seisukohast ei olnud tõendatud.

— Lihtsustatud kuluvõimaluste arvutamisel arvesse võetud valim ei ole representatiivne. Näiteks kehtestatud töötasude ühikuhind põhines kuue kuu (juuli–detsember) konkreetsetel projektiandmetel, samas palgakulud kõikusid aasta jooksul. Valimit ei loetud representatiivseks, sest see ei hõlmanud mitmesuguseid palgakulude kõikumisi aasta jooksul.

— Arvutusmeetodi tulemusi ei ole lihtsustatud kuluvõimaluste kindlaksmääramiseks nõuetekohaselt kasutatud. Näiteks varasema programmitöö perioodi personalikuludel põhineva tunnitasu ühikuhinna kindlaksmääramisel kohandati arvutusmeetodi tulemusi indeksiga, mis ei olnud seotud palgakulude muutumisega.

— Lihtsustatud kuluvõimaluse kindlaksmääramisel võetakse arvutuses arvesse rahastamiskõlbmatuid kulusid. Näiteks tunnitasu ühikuhinna puhul, mis määrati kindlaks varasemate andmete põhjal, lisati arvutusse töötajate vabatahtlik kindlustus, mida ei loetud rahastamiskõlblikuks kuluks.

— Lihtsustatud kuluvõimalused on määratud kindlaks ning need põhinevad vastavate ühikuhindade, kindlasummaliste maksete ja ühtsete määrade kohaldamisel, mida on kohaldatud selliste toetuskavade puhul, mida rahastatakse täielikult liikmesriigi poolt sarnast liiki tegevuse puhul, kuid riiklikku kava tervikuna ei kasutatud. Näiteks avaliku huvi valdkonna töötajate töötasul põhinevate palgakulude tarbeks kindlaks määratud ühikuhindade puhul on riigisiseses õiguses sätestatud tingimused, mis käsitlevad vajalikku tööstaaži (minimaalne töökogemus aastates), et saaks kohaldada ühikuhinda. Neid tingimusi ühikuhindadel põhinev metoodika ei hõlmanud.

([32]) Õigusnormide rikkumise olemasolu eeldab kolme elemendi kombinatsiooni, milleks on esiteks kohaldatava õiguse rikkumine, teiseks asjaolu, et rikkumine on ettevõtja tegevuse või tegevusetuse tagajärg, ja kolmandaks Euroopa Liidu eelarvele tegelikult või potentsiaalselt tekitatud kahju. Tegevuse tahtlikku olemust või hooletust ei saa lugeda õigusnormide rikkumise tuvastamise oluliseks elemendiks selle tingimuse tähenduses (Euroopa Kohtu 1. oktoobri 2020. aasta otsus, Elme Messer, C-743/18, EU:C:2020:767, eelkõige punkt 62).

Metoodika rakendamise tasandil võib vigadeks või õigusnormide rikkumiseks lugeda järgmisi leide.

— Toetusesaaja ei ole kohaldanud korraldusasutuse kindlaks määratud lihtsustatud kuluvõimalusi kulude deklareerimiseks.

— Lihtsustatud kuluvõimalusi kohaldatakse tagasiulatuvalt, näiteks muudeti ühtse määra kindlaksmääramise metoodikat ja uute välja valitud projektide puhul suurendati ühtset määra 2 %-lt 3 %-le. Uut 3 % suurust ühtset määra kasutati aga juba väljavalitud tegevuste kulude hüvitamiseks.

— Sama kuluartikkel on deklareeritud topelt: baaskuluna (arvutatud tegelike kulude põhimõtte, kindlasummalise makse või ühikuhinna alusel) ja rahastamiskõlblike kuludena, mis sisalduvad ühtses määras. Kui ühtse määraga hõlmatud kulud deklareeritakse ka tegelike kuludena, loetakse tegelike kuludena deklareeritud summa rahastamiskõlbmatuks.

— Ühtsete määrade puhul, kui baaskulusid vähendatakse ilma et proportsionaalselt vähendataks (ühtses määras sisalduvaid) arvutatavaid rahastamiskõlblikke kulusid. Kui juhtimiskontrolli või auditi käigus avastatakse õigusnormide rikkumine rahastamiskõlblike kulude kategoorias, mille suhtes kohaldatakse ühtset määra, tuleb vähendada ka kogu ühtse määra alusel hüvitamist.

— Kui kindlasummalise makse korral puuduvad väljundeid põhjendavad tõendavad dokumendid või kui väljundeid on põhjendatud ainult osaliselt, kuid makse on tehtud täies ulatuses.

— Konkreetsele väljundile vastav kindlasummaline makse deklareeriti komisjonile, kuid pärast auditit ei loeta tulemust saavutatuks. Kui tulemus saavutatakse hilisemas etapis, võib vastava summa sel hetkel deklareerida.

— Kõik lihtsustatud kuluvõimaluste metoodikaid ja nende rakendamist käsitlevad õigusnormide rikkumised tuleb kõrvaldada.

Näide 1. ERF

Omavalitsus saab tee-ehituseks toetust, mille rahastamiskõlblike kulude maksimumsumma on 1 000 000 eurot.

Projekti maksenõue on järgmine.

Projekt 1. Ehitustööd (riigihankemenetlus)	**700 000 eurot**
Projekt 2. Muud kulud	**300 000 eurot**
Otsesed personalikulud (1. liik)	*50 000 eurot*
Muud otsesed kulud (3. liik)	*242 500 eurot*
Kaudsed kulud (2. liik)	*Otsesed personalikulud x 15 % = 7 500 eurot*
Deklareeritud kulud kokku	**1 000 000 eurot**

Korraldusasutus kontrollib toetusesaaja deklareeritud kulusid. Deklareeritud otsestes personalikuludes avastatakse rahastamiskõlbmatud kulud.

Heakskiidetud maksenõue on järgmine.

Projekt 1. Ehitustööd (riigihankemenetlus)	**700 000 eurot**
Projekt 2. Muud kulud	**288 500 eurot**
Otsesed personalikulud (1. liik)	*40 000 eurot*
Muud otsesed kulud (3. liik)	*242 500 eurot*

Kaudsed kulud (2. liik)	*Otsesed personalikulud x 15 % =* **6 000 eurot**
Rahastamiskõlblikud kulud kokku pärast proportsionaalset vähendamist	**988 500 eurot**

Näide 2. ESF+

Iga koolituse läbinud koolitatava kohta makstakse ühikuhind 5 000 eurot.

Koolitus algab jaanuaris ja lõpeb juunis ning osalema oodatakse 20 inimest. Eeldatavate rahastamiskõlblike kulude summa on 20 x 5 000 eurot = 100 000 eurot. Koolitusteenuse osutaja saadab igal kuul arve, mis vastab 10 % toetusest: 10 000 eurot jaanuari lõpus, 10 000 eurot veebruari lõpus jne.

Kuna aga ükski koolitatav ei läbi koolitust enne juuni lõppu, ei saa neid makseid komisjonile deklareerida. Alles pärast seda, kui on tõendatud, et mõni inimene on koolituse läbinud, saab asjaomased kulud komisjonile deklareerida: kui näiteks 15 inimest on koolituse läbinud, on võimalik komisjonile deklareerida 15 x 5 000 eurot = 75 000 eurot.

1. LISA

Lihtsustatud kuluvõimaluste näited

Käesolevas lisas esitatakse näide toetusest toetusesaajale, kes kavatseb **korraldada 50 osalejaga seminari** uute rakendusvahendite tutvustamiseks. Personal kulutab aega ürituse kavandamisele ja korraldamisele, renditakse ruumid, osa esinejaid tuleb välismaalt ja avaldada tuleb ürituse protokoll. Tekib ka kaudseid kulusid seoses töötajate (raamatupidamiskulud, direktor jne), elektri, telefoniarvete, IT-toega jne.

Lihtsustatud kuluvõimalus määratakse kindlaks eelarveprojekti alusel vastavalt ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktile b.

Eelarveprojekt on järgmine ning selle vormi kasutatakse kõigi võimaluste ja valikute puhul, et erinevused oleksid selgemini näha.

Otsesed kulud kokku	*135 000*
Otsesed personalikulud	90 000
Ruumide rent	12 000
Reisikulud	15 000
Toitlustus	3 000
Teave/reklaam	15 000

Kaudsed kulud kokku	*15 000*
Kaudsed personalikulud	12 000
Elekter, telefon jm	3 000

Alljärgnevalt on kirjeldatud eri viise, kuidas seda projekti sõltuvalt valitud lihtsustatud kuluvõimalusest saab käsitleda.

1. võimalus. Ühikuhinnad (ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkt b)

Põhimõte: kõik rahastamiskõlblikud kulud või osa neist arvutatakse kvantifitseeritavate sisendite, väljundite või tulemuste põhjal, mis korrutatakse eelnevalt kindlaks määratud ühikuhinnaga.

Seminari puhul saab kindlaks määrata ühikuhinna 3 000 eurot osaleja kohta (ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti b alusel).

Tegevuse kulud oleksid järgmised.

Seminaril osalejate maksimaalne arv = 50

Ühikuhind / seminaril osalev inimene = 3 000 eurot

Rahastamiskõlblikud kulud kokku = 50 x 3 000 eurot = 150 000 eurot

Kui seminaril osaleb 48 inimest, siis on rahastamiskõlblik kulu 48 x 3 000 eurot = 144 000 eurot.

Lihtsustatud kuluvõimaluste metoodika alusel hüvitatud kulude kontrolljälg:

— ühikuhindade väärtuse kindlaksmääramiseks kasutatav metoodika tuleb dokumenteerida ja säilitada;

— tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlevas dokumendis tuleb selgelt esitada ühikuhinnad ja tegurid, mille põhjal saab makse teha;

— seminaril osalemist tõendavad dokumendid (kohalolijate nimekirjad).

Märkus. Selle näite puhul ei ole osalejate rahastamiskõlblikkust vaja kontrollida. Kui aga seminar korraldatakse osalejatele, kes peavad vastama mingitele kindlatele kriteeriumidele, tuleb nende rahastamiskõlblikkust kontrollida.

Täielik kontrolljälg peab vastama ühissätete määruse XIII lisale.

2. võimalus. Kindlasummalised maksed (ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkt c)

Põhimõte: tegevuse kõik rahastamiskõlblikud kulud või osa neist hüvitatakse ühe eelnevalt kindlaks määratud summa alusel kooskõlas meetmete ja/või väljundite (mis vastavad ühele ühikule) kohta sõlmitud lepingu eelnevalt määratletud tingimustega. Toetust makstakse siis, kui meetmete ja/või väljundite kohta sõlmitud lepingu eelnevalt määratletud tingimused on täidetud.

Seminari korraldamiseks uute rakendusvahendite tutvustamiseks võib ette näha 150 000 euro suuruse kindlasummalise makse (sõltumata osalejate arvust), mis arvutatakse ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti b alusel.

Tegevuste hüvitamine toimuks järgmiselt.

Kindlasummalise makse eesmärk = seminari korraldamine uute rakendusvahendite tutvustamiseks

Rahastamiskõlblikud kulud kokku = 150 000 eurot

Kui seminar korraldatakse ja uusi rakendusvahendeid tutvustatakse, on 150 000 euro suurune kindlasummaline makse rahastamiskõlblik. Kui seminari ei korraldata või uusi rakendusvahendeid ei tutvustata, siis ei maksta midagi.

Lihtsustatud kuluvõimaluste metoodika alusel hüvitatud kulude kontrolljälg:

— kindlasummalise makse väärtuse kindlaksmääramiseks kasutatav metoodika tuleb dokumenteerida ja säilitada;

— toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis tuleb selgelt esitada kindlasummalised maksed ja tegurid, mille põhjal saab makse teha;

— tõendada tuleb seminari toimumist ja selle sisu (ajaleheartiklid, kutsed ja kava, fotod jne).

Täielik kontrolljälg peab vastama ühissätete määruse XIII lisale.

3. võimalus. Ühtse määra alusel rahastamine (ühissätete määruse artikli 53 lõike 1 punkt d)

NB! Arvutustest tulenevad summad on ümardatud.

Üldpõhimõte: rahastamiskõlblike kulude konkreetsed kategooriad, mis on eelnevalt selgelt kindlaks määratud, arvutatakse, kohaldades ühele või mitmele muule rahastamiskõlblike kulude kategooriale eelnevalt fikseeritud protsendimäära.

Ühtse määra alusel rahastamise süsteeme võrreldes tuleb lisaks ühtsetele määradele võrrelda alati ka meetodi kõiki järgmisi elemente:

— rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes ühtset määra kohaldatakse (baaskulud);

— ühtne määr ise;

— ühtse määra alusel arvutatud rahastamiskõlblike kulude kategooriad;

— vajaduse korral need rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes ühtset määra ei kohaldata ja mida ühtse määra alusel ei arvutata.

1. variant. Ühtse määra alusel rahastamise üldreegel

Liikmesriik kasutab ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti b, et määrata kindlaks 47 % suurune ühtne määr, mida kohaldatakse kõikide (nii otseste kui ka kaudsete) personalikulude suhtes, et arvutada tegevuse muud kulud.

Rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes kohaldatakse määra muude rahastamiskõlblike kulude summade arvutamiseks (1. liik)	Personalikulud = 90 000 + 12 000 = 102 000 eurot

Ühtne määr	47 %
*Muud rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mis **arvutatakse** ühtse määra alusel (2. liik)*	Muud kulud = 47 % personalikuludest = 47 % x 102 000 = 47 940 eurot
Muud rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes määra ei kohaldata ja mida ühtse määra alusel ei arvutata (3. liik)	Ei kohaldata

=> Rahastamiskõlblikud kulud kokku = 102 000 + 47 940 = 149 940 eurot.

Kulude hüvitamine toimub järgmisel viisil.

Personalikulud (1. liik)	102 000		Muud kulud (2. liik) = 47 % personalikuludest	47 940
Otsesed personalikulud	90 000		*(arvutatud)*	
Kaudsed personalikulud	12 000		Rahastamiskõlblikud kulud kokku	149 940

(põhinevad üldiselt tegelikel kuludel)

Lihtsustatud kuluvõimaluste vormis hüvitatud kulude kontrolljälg

Rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes kohaldatakse määra muude rahastamiskõlblike kulude summade arvutamiseks	Otsesed kulud = — personalikulude selge määratlus; — nende kulude tõendus (palgalehed, vajaduse korral tööajatabelid jne).
Ühtne määr	— Ühtse määra väärtuse kindlaksmääramiseks kasutatud metoodika tuleks dokumenteerida ja säilitada, sealhulgas tõendid kõigi asjaomaste kulukategooriate hõlmamise vajaduse kohta. — Tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlev dokument, milles on märgitud ühtne määr.

2. variant. Kaudsete kulude ühtse määra alusel rahastamine

Liikmesriik kavandab ühtse määra alusel rahastamise süsteemi, mille kohaselt kohaldatakse rahastamiskõlblike otseste kulude suhtes 11,1 % suurust ühtset määra vastavalt ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punktile b..

Rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes kohaldatakse määra rahastamiskõlblike kaudsete kulude summade arvutamiseks (1. liik)	Rahastamiskõlblikud otsesed kulud = 135 000 eurot
Ühtne määr	11,1 %
*Rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mis **arvutatakse** ühtse määra alusel (2. liik)*	Kaudsed kulud (arvutatud) = 11,1 % rahastamiskõlblikest otsestest kuludest = 11,1 % x 135 000 = 14 985 eurot
Rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes määra ei kohaldata ja mida ühtse määra alusel ei arvutata (3. liik)	Ei kohaldata, sest muud rahastamiskõlblikud kulud puuduvad.

=> Rahastamiskõlblikud kulud kokku = 135 000 + 14 500 = 149 500 eurot.

Hüvitamine toimub järgmisel viisil.

Otsesed kulud (1. liik)	*135 000*
Otsesed personalikulud	90 000
Ruumide rent	12 000
Reisikulud	15 000
Toitlustus	3 000
Teave/reklaam	15 000

(põhinevad üldiselt tegelikel kuludel)

Kaudsed kulud (2. liik) = 11,1 % otsestest kuludest	14 985

(arvutatud)

Rahastamiskõlblikud kulud kokku	149 985

Kontrolljälg

Rahastamiskõlblike kulude kategooriad, mille suhtes kohaldatakse ühtset määra rahastamiskõlblike summade arvutamiseks	Otsesed kulud = — otseste kulude selge määratlus; — nende kulude tõendus (nt palgalehed, vajaduse korral tööajatabelid, tõendid reklaami ja arvete, sõidupiletite kohta).
Ühtne määr	— Ühtse määra väärtuse kindlaks määramiseks kasutatav metoodika tuleb dokumenteerida ja säilitada. — Tegevusele toetuse andmise tingimusi käsitlev dokument, milles on märgitud ühtne määr.

2. LISA

Kuidas täita ühissätete määruse V ja VI lisa 1. liidet

Ühikuhindadel, kindlasummalistel maksetel ja ühtsetel määradel põhinev liidu osalus

Vorm andmete esitamiseks komisjonile läbivaatamiseks (artikkel 94)

Ettepaneku esitamise kuupäev	15. mai 2024

Asjaomase liite kasutamine ei ole nõutav, kui kasutatakse ühissätete määruse artikli 94 lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusaktis kindlaks määratud ELi tasandi lihtsustatud kuluvõimalusi.

A. **Peamiste elementide kokkuvõte**

Prioriteet	Fond	Erieesmärk	Piirkonnakategooria	Prioriteedile antud rahalise koguealdise hinnanguline osa, mille suhtes kohaldatakse lihtsustatud kuluvõimalusi (%)	Hõlmatud tegevuse liik (liigid)		Hüvitamise aluseks olev näitaja		Hüvitamise aluseks oleva näitaja mõõtühik	Lihtsustatud kuluvõimaluse liik (ühikuhinnad, kindlasummalised maksed või ühtsed määrad)	Lihtsustatud kuluvõimaluste summa (eurodes) või protsent (ühtsete määrade puhul)
					Code ([1])	Kirjeldus	Code ([2])	Kirjeldus			
2	ERF	RSO2.2	Vähem arenenud piirkonnad	0,15 %	053. Arukad energiasüsteemid (sh nutivõrgud ja IKT-süsteemid) ja nendega seotud salvestusruum	Energiasalvestid		Paigaldatud energiasalvesti võimsus	kWh	Ühikuhinnad	100 eurot = liitium-ferrofosfaat energiasalvesti ühikuhind kWh kohta 70 eurot = liitium-ioon energiasalvesti ühikuhind kWh kohta
2	Ühtekuuluvusfond	RSO2.2		0,10 %	053. Arukad energiasüsteemid (sh nutivõrgud ja IKT-süsteemid) ja nendega seotud salvestusruum	Energiasalvestid		Paigaldatud energiasalvesti võimsus	kWh	Ühikuhinnad	100 eurot = liitium-ferrofosfaat energiasalvesti ühikuhind kWh kohta 70 eurot = liitium-ioon energiasalvesti ühikuhind kWh kohta

([1]) See viitab ühissätete määruse I lisa tabelis 1 esitatud sekkumisvaldkonna mõõtme koodile (või AMIFi, BMVI ja SJFi määruste VI lisas esitatud koodile).
([2]) See viitab ühise näitaja koodile, kui see on asjakohane.

A. Peamiste elementide kokkuvõte
Ühissätete määruse V lisa 1. liite A osa või VI lisa tabelis on kokkuvõtlikult esitatud B osas iga lihtsustatud kuluvõimaluse kohta esitatud teave. Struktuurifondide ühise süsteemi SFC puhul võetakse 1. liite A osas automaatselt teavet B osast ja koostatakse koondtabel, mis on liigendatud prioriteedi/fondi/piirkonnakategooria/erieesmärgi/tegevuse liigi ja hüvitamise aluseks oleva näitaja kaupa. Seepärast sõltub tabeli A ridade arv 1. liites esitatud lihtsustatud kuluvõimaluste kava(de) eripärast. Struktuurifondide ühises süsteemis SFC tuleb A osas käsitsi täita neli välja, st: — prioriteedile antud rahalise kogueraldise hinnanguline osa, mille suhtes kohaldatakse lihtsustatud kuluvõimalusi (%): teave tuleb esitada A osas iga rea tasandil (vt eespool, millele iga rida võiks vastata). Kui prioriteetse suuna piires on sama lihtsustatud kuluvõimaluse jaoks mitu rida, peab kõigi nende ridade summa võrduma hinnangulise osaga kogu rahaeraldisest prioriteedi raames, mille suhtes lihtsustatud kuluvõimalusi kohaldatakse; — hõlmatud tegevuse (tegevuste) liigi kood: valida sekkumisvaldkonna (sekkumisvaldkondade) kood (koodid), mille suhtes lihtsustatud kuluvõimalust kohaldatakse. Valik tehakse ühissätete määruse I lisas esitatud tegevuste koodide loetelust, mis sisaldab kõiki sekkumisvaldkondade koode (ja nende kirjeldust), mis kehtivad erieesmärgi ja fondi puhul ning on valitud tabelis 4 asjaomase prioriteedi, fondi, piirkonnakategooria, erieesmärgi tarbeks. AMIFi, BMVI ja SJFi puhul tehakse valik AMIFi, BMVI ja SJFi määruste VI lisas esitatud sekkumisvaldkondade koodide loetelust. Kui lihtsustatud kuluvõimaluste kava kohaldatakse kõigi / märkimisväärse arvu programmi sekkumisliikide suhtes, valida A osas üks sekkumisliik (võimaluse korral lihtsustatud kuluvõimaluste kava puhul kõige asjakohasem) ja märkida B osas (tegevuste kirjelduse all) kõik muud lihtsustatud kuluvõimaluste kavaga hõlmatud sekkumisliigid; — hüvitamise aluseks oleva näitaja kood: see väli on kohustuslik, kui lihtsustatud kuluvõimaluste puhul kasutatakse ühiseid näitajaid. Näitaja tuleb valida rippmenüüst, mis sisaldab kõiki ühiste näitajate koode (ja nende kirjeldust), väljundeid ja tulemusi, mida on juba kasutatud tabelites 2 ja 3 prioriteedi, fondi, piirkonnakategooria ja erieesmärkide kombinatsiooni kohta. Väli tuleks jätta tühjaks, kui lihtsustatud kuluvõimaluse puhul kasutatakse programmipõhiseid näitajaid; — lihtsustatud kuluvõimalus ei ole kohaldatav: on võimalik, et üks erieesmärk hõlmab mitut prioriteeti ja/või fondi ja/või piirkonnakategooriat, kuid mõned neist prioriteetidest ja/või fondidest ja/või piirkonnakategooriatest ei ole hõlmatud 1. liites esitatud kavandatud lihtsustatud kuluvõimaluste kavaga. 1. liite A osaga luuakse siiski eraldi read iga prioriteedi/fondi/piirkonnakategooria tarbeks, mis on hõlmatud konkreetse erieesmärgiga (st isegi nende jaoks, mis ei kuulu lihtsustatud kuluvõimaluste kava alla). Sellisel juhul märgistage veeru „Lihtsustatud kuluvõimalused“ lahter, mida ei kohaldata nende prioriteetide/fondide/piirkonnakategooriate puhul, mille suhtes lihtsustatud kuluvõimaluste kava ei kohaldata.

B. Andmed tegevuse liikide lõikes (täita iga tegevuse liigi kohta)		
Küsimus	Tähelepanekud	Näide
1. Tegevuse liigi kirjeldus, sealhulgas rakendamise ajakava	Tegevusi tuleks selgelt kirjeldada ning need peaksid hõlmama kõiki elemente, st rahastamiskõlblikke meetmeid, toetusesaajaid, eeldatavaid väljundeid, kestust ja tegevuse panust programmi eesmärkide saavutamisse. Samuti tuleks märkida elluviimise ajakava, st tegevuste valimise kavandatud alguskuupäev ja nende lõpuleviimise kavandatud lõppkuupäev. Lisaks tuleks esitada asjakohane teave tõendamaks, et tegevused ei ole füüsiliselt või täielikult ellu viidud.	**ERF** Toetus eraldiseisvate energiasalvestite paigaldamiseks tarbijatele (kodumajapidamistele), mis on mõeldud kodumajapidamiste elektritootmise vajaduste katmiseks. Nende meetmete rakendamine julgustab kodumajapidamisi võtma kasutusele taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia lahendusi. Kavas on anda toetust kodumajapidamistele, kellele kuulub elu- või aiamaja, mis on kantud riiklikku kinnisvararegistrisse ja kuhu on hüvitamistaotluse esitamise kuupäevaks paigaldatud päikese- või tuuleelektrijaam või kuhu kavatsetakse paigaldada päikese- või tuuleelektrijaam.

	Teave peab olema kooskõlas A osaga „Hõlmatud tegevuse liik/liigid“. Vajaduse korral tuleb kindlasti märkida kõik programmi sekkumisvaldkonnad, mis on hõlmatud lihtsustatud kuluvõimaluste kavaga (vt eespool selgitused A osa „Hõlmatud tegevuse liigi (liikide) kood“ kohta).	Tegevus aitab saavutada 2021.–2027. aasta programmi 2. prioriteedi (meede „Edendada taastuvatest energiaallikatest elektri tootmist ja energiasalvestuslahenduste kasutuselevõttu kodumajapidamistes“) erieesmärgi nr 2 eesmärke. Selle meetme valiku eeldatav algus- ja lõppkuupäev on 2024. aasta III kvartal kuni 2028. aasta II kvartal.
2. Erieesmärk (erieesmärgid)	Erieesmärk peaks olema kooskõlas hõlmatud tegevuse (tegevuste) liikidega.	**ERF** RSO 2.2
3. Hüvitamise aluseks olev näitaja	Näitaja peaks olema tegevuse liigi seisukohast asjakohane ning selge, mõõdetav ja arusaadav. Näitajad võivad olla järgmised: — kululiigipõhised: need on väljendatud kulukategooriatena, mille suhtes kohaldatakse lihtsustatud kuluvõimalusi; — protsessipõhised: need on väljendatud sisendühikutena; — tulemuspõhised (või saavutuspõhised): need on väljendatud tegevuse käigus saavutatud tulemuste/väljunditena. NB! Võimaluse korral soovitatakse kehtestada nn katusnäitajad, et vältida kasutatavate näitajate arvu mitmekordistumist. Näide Selle asemel, et kehtestada kolm erinevat näitajat – paigaldatud õhk-vesi soojuspumpade võimsus, paigaldatud gaasisoojuspumpade võimsus, paigaldatud vesi-vesi soojuspumpade võimsus – võib kehtestada ainult ühe näitaja, mis on kodumajapidamistes asuvate soojuse tootmiseks kasutatavate käitiste võimsus, ja määrata iga käitise kohta kindlaks kolm erinevat summat.	**ERF** — paigaldatud energiasalvesti võimsus; — parema energiatõhususega eluruumid (sotsiaaleluruumid); — VKEde digidiagnostika; — väljastatud ja kinnitatud konsultatsiooniaruanded; — VKEde osalemine rahvusvahelistel messidel; — koolituse läbinud VKEde töötajad, kes saavad selle kohta tunnistuse. **ESF+:** — läbiviidud koolitustunnid; — järgnenud/läbitud praktikanditunnid; — tööturuasutusse kaasatud isik, kes leiab töö; — koolitatav on edukalt läbinud koolituskursuse. **Kõik fondid:** — otsesed personalikulud, et arvutada tegevuse kaudsed kulud või kõik muud rahastamiskõlblikud kulud (nt reisi- ja majutuskulud).
4. Hüvitamise aluseks oleva näitaja mõõtühik	Mõõtühik peaks vastama näitajale ja olema tegevuse liigi puhul asjakohane.	**ERF:** — kilovatt-tundi (kWh); — arv (nt eluruumide, konsultatsiooniaruannete/VKEde, töötajate arv). **ESF+:** — arv (nt tundide, koolitatavate, isikute arv)
5. Ühikuhindade, kindlasummaliste maksete või ühtsete määrade standardiseeritud astmik	Peaks vastama kindlaks määratud lihtsustatud kuluvõimaluse liigile.	**ERF:** Ühikuhinnad **ESF+:** Ühikuhinnad
6. Lihtsustatud kuluvõimaluste summa ühe mõõtühiku kohta või protsent (ühtsete määrade puhul)	Esitada tuleks lihtsustatud kuluvõimaluste üksiksumma(d) või ühtne määr. NB! Kui kasutatakse nn katusnäitajaid, peaks väljal esitama summa(d) lihtsustatud kuluvõimalusega hõlmatud iga konkreetse väljundi liigi kohta.	**ERF:** 100 eurot = liitium-ferrofosfaat energiasalvesti ühikuhind kWh kohta 70 eurot = liitium-ioon energiasalvesti ühikuhind kWh kohta

7. Kulukategooriad, mis on hõlmatud ühikuhinna, kindlasummalise makse või ühtse määraga	Kirjeldada selgelt lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulukategooriaid, et vältida kulude topeltrahastamist (eelkõige lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonide korral).	**ERF:** Ühikuhind hõlmab järgmisi kulukategooriaid: energiasalvesti ostmise kulud, energiasalvesti paigaldamiseks vajalike tarvikute (nt laaduri ja hübriidinverteri) ostmise kulud, paigalduskulud.
8. Kas need kulukategooriad hõlmavad tegevuse kõiki rahastamiskõlblikke kulusid? (JAH/EI)	See on jah/ei väli Kui lihtsustatud kuluvõimalused ei hõlma kõiki kulusid, siis kirjeldada väljal 7, milliseid kulukategooriaid lisaks lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatavatele taotletakse.	**ERF:** Jah
9. Kohandamismeetod	Märkida kohandamis(t)e sagedus, tähtpäev ja ajastus ning selge viide konkreetsele näitajale. Põhjendada allikaid, millel see põhineb (riiklikud õigusaktid või muud, sealhulgas vajaduse korral link veebisaidile, kus asjaomane näitaja on avaldatud), ja millal hakatakse kohandatud summat kasutama.	**ERF:** Ühikuhindu ajakohastatakse kord aastas enne aasta N esimese kvartali lõppu järgmistel tingimustel: — võttes arvesse käibemaksuseaduses ette nähtud käibemaksumäära muudatust; — võttes arvesse riikliku statistikaameti avaldatud tarbijahinnaindeksi muudatusi. Protsentuaalse suurenemise/vähenemise arvutamisel võetakse arvesse indeksi muutust, mis toimus ühikuhindade kohandamise viimase kuu ja läbivaatamise kuu vahel. Ümberarvutatud ühikuhindu kohaldatakse pärast kohandamist algatatud projektikonkursside raames tehtavate tegevuste suhtes.
10. Ühikute saavutamise kontrollimine — kirjeldada, millist dokumenti / milliseid dokumente / millist süsteemi kasutatakse saadud ühikute saavutamise kontrollimiseks — kirjeldada, mida juhtimiskontrollide ajal kontrollitakse ja kes seda teeb — kirjeldada, kuidas toimub asjakohaste andmete/ dokumentide kogumine ja säilitamine	Kirjeldada selgelt kontrollimisel kasutatud dokumenti (dokumente) / süsteemi (süsteeme); milline asutus teostab (millised asutused teostavad) juhtimiskontrolli ning dokumente, mida tuleb juhtimiskontrolli käigus kontrollida; kuidas kogutakse ja säilitatakse asjakohaseid andmeid.	**ERF:** Ühikuhindade alusel maksete tegemise tagamiseks kogutakse järgmisi tõendavaid dokumente: — seadmete soetamise ja paigaldamise ning vastuvõtmise tõendamine (seadmete üleandmine/vastuvõtmine; töövõtja kinnitus energiasalvestite paigaldamist reguleerivate õigusaktide nõuete kohaselt tehtud tööde kvaliteedi kohta); — seadmete tehnilised üksikasjad (paigaldamispass ja/või tehniline kirjeldus), milles tuleb täpsustada ostetud käitise liik (liitium-ferrofosfaat või liitium-ioon energiasalvesti) ja võimsus. Korraldusasutus teeb juhtimiskontrolle vastavalt kehtivatele menetlustele. Asjakohaseid dokumente säilitatakse vastavalt juhtimis- ja kontrollisüsteemi kirjeldusele ning need on kättesaadavad programmi elektroonilises seiresüsteemis.

11. Võimalikud kahjulikud stiimulid, leevendusmeetmed ja hinnanguline riskitase (kõrge/keskmine/madal)	Selgitada, kuidas lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamine võib negatiivselt mõjutada tegevuste elluviimist (erinevalt tegelikest kuludest), märkides, milline on riskitase (madal/keskmine/kõrge) ja milliseid leevendusmeetmeid kavatsetakse rakendada. Lihtsustatud kuluvõimaluste kombinatsioonide korral esineb alati topeltrahastamise risk, kirjeldada selle riski leevendamismeetmeid.	**ERF:** Turule võivad tulla uued tehnoloogilised lahendused, millega kaasneb energiasalvestite maksumuse märkimisväärne muutus või mitme tehnoloogia kombineerimise vajadus, mistõttu on vajalik määrade läbivaatamine. Riskitase: keskmine Leevendusmeetmed: Uute tehnoloogiliste lahenduste ühikuhindade arvutamiseks viiakse läbi uus turuhindade uuring. Metoodika esitatakse Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks programmi muutmise raames.
12. Kogusumma (riigi ja liidu tasandil), mille komisjon selle alusel tõenäoliselt hüvitab	Peaks olema kooskõlas A osaga – prioriteedile antud rahalise kogueraldise hinnanguline osa, mille suhtes kohaldatakse lihtsustatud kuluvõimalusi (%). Siin tuleks siiski märkida lihtsustatud kuluvõimaluste alusel kulutatav kogusumma.	5 000 000 eurot

C. Ühikuhindade, kindlasummaliste maksete või ühtsete määrade standardiseeritud astmiku arvutamine		
Üldine märkus. Kuna struktuurifondide ühises süsteemis SFC kasutatavate tähemärkide arv on piiratud, peaks esitatav teave olema lühike kokkuvõte üksikasjalikumast teabest, mis sisaldub auditeerimisasutuse hinnangus. Vajaduse korral saab süsteemi üles laadida muid tõendavaid dokumente jaotise „Üldine -> Dokumendid“ kaudu.		
Küsimus	Tähelepanekud	Näide
1. Andmete allikas, mida kasutatakse ühikuhindade, kindlasummaliste maksete või ühtsete määrade standardiseeritud astmiku arvutamisel (kes koostas, kogus ja salvestas andmed; kus andmeid säilitatakse; tähtpäevad; valideerimine jne).	Kirjeldada andmeallikaid (kas kasutatakse kõiki andmeid või valimit), märkides selgelt kogutud andmete ajavahemiku. Kui analüüs ei hõlmanud mõnda projekti, siis esitada sellekohased põhjendused. Esitada lihtsustatud kuluvõimaluste arvutamiseks kasutatud ammendavad kulukategooriad (kulud). Kirjeldada, kuidas tagatakse kasutatud andmete ajakohasus. Kui kasutatakse muid objektiivseid andmeid või eksperdiarvamust, veenduda, et andmed on kättesaadavad, et tagada selle tõendatus, et arvutused on järjepidevad, täielikud jne.	Näide 1. Korraldusasutus viis 2022. aasta aprillist juunini läbi turuhindade uuringu, küsitledes energiasalvestitega seotud uute tehnoloogiliste lahenduste pakkujaid. Pakkujate loetelu põhineb riiklikust andmebaasist pärit teabel juriidiliste isikute ja nende tegevuse kohta, mis on veebisaidil avalikult kättesaadav. Andmebaas on esitatud lisas ning salvestatud korraldusasutuse IT-süsteemis. Näide 2. Ühikuhind arvutati programmi varasemate andmete põhjal. Korraldusasutus valis välja kõik programmitöö perioodil 2014–2020 rahastatud energiatõhususega seotud tegevused. Andmeid säilitatakse korraldusasutuse IT-süsteemis ning neid on valideeritud juhtimiskontrollide ja auditite käigus.

2. Täpsustada, miks on ühissätete määruse artikli 94 lõike 2 alusel välja pakutud meetod ja arvutus selle tegevuse liigi puhul asjakohased.	Kas kavandatud lihtsustatud kuluvõimalus kajastab tegelikkust? Miks on seda vaja? Millise lihtsustamise see tagab ja keda see mõjutab? Miks kasutatakse konkreetset arvutusmeetodit? Kas kasutatakse keskmist summat (või mediaansummat)? Miks kasutatakse konkreetset valimit (vajaduse korral)?	Näide 1. See metoodika on asjakohane konkreetse meetmeliigi puhul, kuna uuring tehti turuhinna analüüsi põhjal; uuriti ka uuringuga seotud riiklikke õigusakte. Ühikuhindade arvutamisel saab kasutada ainult turuhinna analüüsi meetodit, kuna energiasalvestid on turul uued, nende ostmist ei rahastatud enne uurimise algust liidu ega mõne riigi eelarvest, mistõttu ei ole varasemad andmed kättesaadavad. 80 % kõigist lahenduste pakkujatest vastas päringule. Näide 2. Arvutuste aluseks olevad programmitöö perioodil 2014–2020 rahastatud tegevused on sarnast laadi. Metoodika põhineb korraldusasutuse kontrollitud tegelikel kuludel ning tagab objektiivselt mõõdetavad tulemused. Programmitöö perioodil 2021–2027 rahastatakse sama liiki tegevusi. Nende tegevuste elluviimine, tuginedes kantud tegelikele kuludele toob kaasa väga suure halduskoormuse toetusesaajatele ja seda kogu juhtimisahela ulatuses. Halduskoormus väheneks märkimisväärselt, kui toetusesaajatele hüvitataks, kasutades lihtsustatud kuluvõimalusi.
3. Täpsustada, kuidas arvutused tehti, lisades eelkõige seoses kvaliteedi või kvantiteediga tehtud eeldused. Vajaduse korral tuleks kasutada statistilisi tõendeid ja võrdlusaluseid ning taotluse korral esitada need sellisel kujul, mis võimaldaks komisjonil neid kasutada.	Kirjeldada samm-sammulist arvutust ja kuidas summa/protsendini jõuti (ühtse määra alusel rahastamise korral). Valimi moodustamise korral selgitada, kuidas ja miks seda tehti. Väljajäetud andmete (võõrväärtuste) korral esitada selgitavad põhjendused. Vältida ülespoole ümardamist, kuna võib tekkida ülehinnatud lihtsustatud kuluvõimaluste oht. Allapoole ümardamine oleks mõistlik lähenemisviis.	Näide 1. Analüüsiti energiasalvestite nõudeid reguleerivat liikmesriigi õigusraamistikku. Selle analüüsi põhjal määrati kindlaks minimaalsed tehnilised nõuded. Riikliku andmebaasi põhjal kindlaks määratud tarnijatele saadeti küsitlus. 80 % tarnijatest vastas küsitlusele. Pärast küsitluse tulemuste saamist otsustati keskmiste hindade arvutamisel teha vahet energiasalvestitel ja nende tehnoloogial, kuna erinevate tehnoloogiate puhul täheldati märkimisväärseid hinnaerinevusi. Valiti välja kõige enam kasutatud tehnoloogiad ja ühikuhind arvutati küsitluse põhjal saadud hindade keskmisena. Arvutus on esitatud 2. lisas ning seda säilitatakse korraldusasutuse IT-süsteemis. X statistilist funktsiooni kontrolliti andmete puhul võõrväärtuste suhtes ja ühtegi summat välja ei jäetud. Näide 2. Varasemate andmete põhjal otsustati teha vahet üksik- ja ühiselamute energiatõhusaks renoveerimisel. Ühikuhind arvutati üksik- ja ühiselamute energiatõhusaks renoveerimise kulude keskmisena. Arvutus on esitatud 1. lisas ning seda säilitatakse korraldusasutuse IT-süsteemis.

4. Selgitada, kuidas on tagatud, et ühikuhindade, kindlasummaliste maksete või ühtsete määrade standardiseeritud astmike arvutamisel on kasutatud üksnes rahastamiskõlblikke kulusid.	See puudutab andmete usaldusväärsust. Tuleb selgitada, miks kasutatavad andmed on otstarbekad. Nt varasemate programmiandmete puhul, kas neid kontrolliti juhtimiskontrolli käigus ja kas kõik auditi leiud parandati, või riikliku statistika puhul, kas andmebaas ei sisalda andmeid, mida ei saa lugeda rahastamiskõlblikuks.	Näide 1. Ühikuhindade arvutamine hõlmab ainult analüüsi jaoks asjakohaseid andmeid: — tarnijate nimekirja koostamine, jäeti välja mõned ettevõtted, kes teatasid, et nad ei osuta konkreetseid teenuseid või ei saa vastata küsitlusele; — võeti arvesse riiklikest õigusaktidest tulenevaid energiasalvestite minimaalseid tehnilisi nõudeid; — uuringu hüpoteese kontrolliti statistikaprogrammiga. Ühikuhindade arvutamine põhines korrelatsioonianalüüsi tulemustel. Näide 2. Arvutustes kasutati ainult energiatõhusaks renoveerimisega seotud tegevusi, välja jäeti järgmised renoveerimisega seotud tegevused, mis ei ole seotud energiatõhususega: (tegevuste loetelu). Rahastatud tegevuste raames kontrolliti kulukategooriaid ning arvutustes võeti arvesse üksnes lihtsustatud kuluvõimalustega hõlmatud kulusid. Korraldusasutus ja auditeerimisasutus on kontrollinud kõiki ühikuhindade arvutamiseks kasutatud kulukategooriaid ja need heaks kiitnud.
5. Auditeerimisasutus(t)e hinnang arvutamise metoodika ja summade ning korra kohta, millega tagatakse andmete kontroll, kvaliteet, kogumine ja säilitamine.	Auditeerimisasutuselt positiivse eelhinnangu saamine on kohustuslik ning see laaditakse üles struktuurifondide ühisesse süsteemi SFC jaotise „Üldine -> Dokumendid“ kaudu.	Näide 1. Lihtsustatud kuluvõimaluste kindlaksmääramist käsitleva uuringu hindamise põhjal saab auditeerimisasutus kinnitada, et kavandatud süsteem on kooskõlas regulatiivsete nõuetega, eelkõige: a) arvutusmeetod on õiglane, õige ja kontrollitav; b) kasutatavad andmed põhinevad muul objektiivsel teabel (turuhindade uuring). Kasutatavaid andmeid hinnati usaldusväärseteks ja tegevuse liigi seisukohast asjakohasteks; c) lihtsustatud kuluvõimaluste kindlaksmääramisel arvesse võetud kulukategooriad ja kulude liigid vastavad asjakohastele riiklikele ja liidu rahastamiskõlblikkuse eeskirjadele, eelkõige neile, mis on sätestatud ühissätete määruse artiklites 64 ja 67; d) ühikuhindade struktuuri kohta kättesaadava teabe põhjal puudub samade kulude topeltrahastamise risk (asjaomased lihtsustatud kuluvõimalused ei hõlma kõiki tegevusega seotud kulusid, teiste lihtsustatud kuluvõimaluste alusel hüvitatavad lisakulud ei dubleeri ega hõlma samu kulusid); e) lihtsustatud kuluvõimaluste summad kindlaksmääratud mõõtühiku kohta on kooskõlas tehtud eeldustega ja summade kindlaksmääramiseks kasutatud andmetega; f) kohandamismeetodi kirjeldus tagab piisava teabe selle rakendamise tingimuste ja ajastuse kohta, tingimused on selged ja mõõdetavad ning meetodit loetakse asjakohaseks. Seoses meetmetega, millega tagatakse andmete kontroll, kvaliteet, kogumine ja säilitamine, asjakohased tõendavad dokumendid ja süsteem, mida kavatsetakse kasutada ühikute vahearvu saavutamise ja andmete säilitamise tõendamiseks.

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7467/oj
ELT C, 20.12.2024

		Näide 2. Auditeerimisasutuse positiivne hinnang, mis põhineb auditeerimisasutuse hindamisaruandel (esitatud lisas).

3. LISA

Näide lihtsustatud kuluvõimaluste kokkusobivusest riigiabi eeskirjadega

Ettevõtja saab riigiabi kava kaudu toetust oma töötajatele mõeldud koolitusprojekti elluviimiseks. Avaliku sektori toetus on 387 000 eurot. Asjaomane abi jääb allapoole üldise grupierandi määruse artikli 4 lõike 1 punktis n koolituste jaoks sätestatud 3 miljoni euro suurust teatamiskünnist ja kõik muud üldise grupierandi määruses sellise abi suhtes sätestatud tingimused on täidetud. Seetõttu kohaldatakse üldist grupierandi määrust.

Toetusesaaja ja korraldusasutus lepivad kokku, et kursuse kulu kindlaksmääramiseks osaleja kohta kasutatakse ühikuhindu.

Üldise grupierandi määruse artiklis 31 on koolitusabi kohta sätestatud järgmine.

1. Koolitusabi on aluslepingu artikli 107 lõike 3 tähenduses siseturuga kokkusobiv ja vabastatakse aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohasest teavitamiskohustusest, kui täidetud on käesolevas artiklis ja I peatükis sätestatud tingimused.

2. Abi ei anta koolitusele, millega ettevõtjad täidavad kohustuslikke riiklikke koolitusstandardeid.

3. Abikõlblikud on järgmised kulud:

   a) koolitajate tööjõukulud tundide eest, mille jooksul koolitajad koolitusel osalevad;

   b) koolitajate ja koolitatavate tegevuskulud, mis on otseselt seotud koolitusprojektiga, näiteks reisikulud, majutuskulud, projektiga otseselt seotud materjalide ja tarvikute kulud, töövahendite ja seadmete amortisatsiooni kulud selles ulatuses, mil neid kasutatakse üksnes projekti jaoks;

   c) koolitusprojektiga seotud nõustamisteenuste kulud;

   d) koolitatavate tööjõukulud ja kaudsed üldkulud (halduskulud, üür, muud üldkulud) tundide eest, mille jooksul koolitatavad koolitusel osalevad.

4. Abi osakaal ei tohi ületada 50 % abikõlblikest kuludest. Abi osakaalu võib suurendada kuni [abi ülemmäärani] 70 % abikõlblikest kuludest järgmiselt:

   a) 10 protsendipunkti võrra, kui koolitust antakse ebasoodsas olukorras olevatele või puudega töötajatele;

   b) 10 protsendipunkti võrra keskmise suurusega ettevõtjatele antava abi korral ja 20 protsendipunkti võrra väikeettevõtjatele antava abi korral.

5. Kui abi antakse meretranspordi valdkonnas, võib selle osakaal olla kuni 100 % abikõlblikest kuludest, eeldusel et täidetakse järgmisi tingimusi:

   a) koolitatavad ei ole laevapere tegevliikmed, vaid on pardal mittekoosseisulised töötajad, ning

   b) koolitus toimub liidus registreeritud laevade pardal.

Korraldusasutus otsustab kehtestada ühikuhinnad, et määrata kindlaks projektide rahastamiskõlblikud kulud. Ta kasutab statistilisi andmeid (ühissätete määruse artikli 53 lõike 3 punkti a alapunkti i kohaselt), mis käsitlevad antud geograafilisel alal sarnast liiki koolitusi.

Pärast statistiliste andmete asjakohast töötlemist on seda liiki koolituse (mille osalejate arv on sarnane) keskmised kulud kuluartikli kohta järgmised.

Otsesed kulud (eurodes)	
Koolitaja tasu	100 000
Koolitaja reisikulud	10 000
Koolitatavate hüvitised	140 000
Koolitatavate majutus	55 000

Kaudsed kulud (eurodes)	
Halduskulud	17 500
Rent	15 000
Üldkulud	12 500
Kaudsed kulud kokku	**45 000**

Koolitatavate reisikulud	25 000	
Mitteamortiseeritavad tarbekaubad	5 000	
Reklaam	2 000	
Korralduskulud	5 000	
Otsesed kulud kokku	**342 000**	

Andmete töötlemisel kõrvaldab korraldusasutus kõik rahastamiskõlbmatud kulud.

Arvutus tehakse järgmiselt.

Koolituse rahastamiskõlblikud kulud kokku (kulud kokku – rahastamiskõlbmatud kulud)	387 000 eurot – 0 = 387 000 eurot
Eeldatav arv osalejaid, kes läbivad koolituse	300
Kulud koolituse läbinud osaleja kohta (ühikuhind)	387 000 eurot / 300 osalejat = 1 290 eurot / osaleja

Koolitusprojekti esialgne rahastamine on järgmine.

Avaliku sektori rahastamine (riik + ESF)	193 500 eurot
Erasektori rahastamine (omafinantseering)	193 500 eurot
Riigiabi osakaal	50 %

Üldise grupierandi määruse artikli 31 lõike 4 kohaselt moodustab abi osakaal kuni 50 % (nagu on toetuse tingimusi käsitlevas dokumendis kindlaks määratud) rahastamiskõlblikest kuludest. Esialgne eelarve vastab sellele nõudele.

Pärast projekti elluviimist põhinevad rahastamiskõlblikud kulud koolituse läbinud osalejate tegelikul arvul. Kui koolituse läbib ainult 200 osalejat, on abi järgmine.

Komisjonile deklareeritavad rahastamiskõlblikud kulud kokku	1 290 eurot x 200 = 258 000 eurot
Avaliku sektori rahastamine (riik + ESF+)	129 000 eurot
Erasektori rahastamine (omafinantseering)	129 000 eurot
Riigiabi osakaal	50 %